

Hallituksen esitys Eduskunnalle Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehdyn sopimuksen Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä, joka allekirjoitettiin keuhällä 2010.

Suomi vuokraa Venäjältä Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän vesi- ja maa-alueen 50 vuodeksi. Sopimus korvaa voimaantullessaan vuonna 1963 voimaan tulleen Suomen ja Neuvostoliiton välisen sopimuksen Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Ravansaaren vuokraamisesta Suomelle, jonka voimassaoloaika olisi päättynyt vuonna 2013.

Vuokra-alueita muutetaan voimassa olevaan sopimukseen verrattuna seuraavasti: Suomi luopuu Suomenlahden suulla sijaitsevan Malyj Vysotskij -saaren (Ravansaari) vuokraamisesta. Vuokra-alueeseen lisätään Nuijamaan rajanylityspaikalta Brusnistschnojen raja-asemalle johtava uusi maantie ja kyseisen tien ja vanhan huoltotien välinen alue. Vuokra-alue pienenee.

Sopimuksen soveltamisala laajenee kattamaan tavaraliikenteen lisäksi matkustajaliikenteen, jäänmurron, luotsauksen ja huviveneiden yöpymisen, joista aikaisemmin sovitettiin erillissopimuksin. Uusi vuokrasopimus

korvaa voimaantullessaan kyseiset erilliset valtiosopimukset. Sopimuksen mukaan kauppa-aluksilla, matkailualuksilla ja huviveneillä on avoin liikennöintioikeus kanavalla. Uusi sopimus mahdollistaa myös kolmansien maiden matkailualusten tulon kanavalle. Sota-alusten ja sotilaita tai puolustustarvikkeita kuljettavien alusten pääsy kanavalle on edelleen kielletty.

Sopimuksessa on sovittu Venäjän federaatiolle maksettavan vuokran määrästä ja siitä, mitä kuluja vuokralla katetaan. Suomi sitoutuu maksamaan vuosittain kiinteää perusvuokraa 1,22 miljoonaa euroa sekä muuttuvaa vuokraa 0,18 euroa kerrottuna sillä määrällä, joka ylittää 1,5 miljoonaa tonnia kanavassa kulkevien alusten kokonaisbruttovetoisuusluvusta.

Sopimuksella turvataan Saimaan kanavaliikenteen jatkuvuus sekä riittävä palvelutaso kanavan käyttäjille. Sopimukseen on mm. sisällytetty yksityiskohtaiset määräykset sopimuspuolten oikeuksista ja velvollisuuksista, alusliikenteen yleisistä ehdoista, aluksilta perittävistä maksuista, lainsäädännön soveltuvuudesta, vuokra-alueelle pääsystä sekä ympäristön suojelusta. Sopimuksessa on myös määräykset sopimuksen irtisanomisesta ja sen päätyttyä suoritettavista toimista.

Sopimuksessa määrätään, että kumpikin osapuoli perustaa erityisen toimielimen tur-

vaamaan, että sopimuspuolten kanavavaltuutetut voivat hoitaa sopimuksessa tarkoitetut tehtävänsä. Suomessa Saimaan kanavan hallinnointia uudistetaan siten, että perustetaan liikenne- ja viestintäministeriön yhteydessä toimiva kanavavaltuutetun toimisto Lappeenrantaan sekä asetetaan Saimaan kanavan komissio, johon kuuluisivat liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullihallituksen ja Liikenneviraston virkamiehiä. Saimaan kanavan komissio toimisi sopimuksessa mainittuna erityisenä toimielimenä.

Sopimus on ratifioitava ja se tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

Esityksellä on vaikutuksia vuoden 2011 valtion talousarvioesitykseen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 HISTORIAA.....	5
3 NYKYTILA.....	6
4 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
4.1 Tavoitteet.....	7
4.2 Sopimuksen pääasiallinen sisältö.....	7
4.3 Voimassa olevan vuoden 1963 sopimuksen ja uuden valtiosopimuksen väliset erot.....	8
4.4 Kanavavaltuutettu ja Saimaan kanavan hallinnointi.....	9
4.5 Saimaan kanavan hallinnointi Suomessa.....	10
<i>Kanavavaltuutettu</i>	10
<i>Saimaan kanavan hoitokunta ja toimisto</i>	11
4.6 Saimaan kanavan hallinnointi Venäjällä.....	12
5 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	13
5.1 Taloudelliset vaikutukset.....	13
<i>Saimaan kanavan vuokra</i>	13
<i>Saimaan kanavan lupamaksut</i>	14
<i>Saimaan kanavan hoitokunnan toimisto</i>	15
5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	15
5.3 Ympäristövaikutukset.....	16
6 ASIAN VALMISTELU.....	17
7 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	18
YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT.....	19
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	19
I luku Yleiset määräykset	19
II luku Saimaan kanavan alusliikenteen ehdot	22
III luku Rakentaminen ja ympäristönsuojelu vuokra-alueella	24
IV luku Vuokra-alueelle pääsyä ja siellä oleskelua koskeva järjestys sekä tullimenettelyt	25
V luku Erityiset määräykset	26
VI luku Vuokra ja maksumenettely	27
VII luku Sopimuksen toteutusta koskeva yhteistyö	28
VIII luku Loppu- ja siirtymämääräykset	28
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	30
3 VOIMAANTULO.....	33
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	34
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	34
4.2 Käsittelyjärjestys.....	36
LAKIEHDOTUS.....	37
Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta.....	37
LIITE.....	40
SOPIMUS.....	40

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomi ja Neuvostoliitto tekivät 27.9.1962 sopimuksen Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Ravansaaren vuokraamisesta Suomelle (SopS 39-40/1963). Sopimus tuli voimaan 27.8.1963 ja sen voimassaoloaika päättyi 26.8.2013.

Sopimuksen tekemisen yhteydessä todettiin erillisessä kirjelmässä, että sopimuksen mahdollisesta jatkamisesta sopimuspuolet ”asettavat kosketukseen toistensa kanssa hyvissä ajoin ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä”.

Neuvottelut Saimaan kanavan vuokrasopimuksen mahdollisesta jatkamisesta aloitettiin kesäkuussa 2003. Valtioneuvosto nimitti Suomen valtuuskunnan sopimusneuvottelujäsen varten 13.3.2002. Valtioneuvoston päätös Saimaan kanavan sopimusneuvottelujen aloittamisesta liittyi päätökseen luopua Kymijoen ja Mäntyharjun kanavaliikenteen jatkosuunnittelusta. Asia oli tuolloin esillä sekä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa että hallituksen iltakoulussa. Neuvotteluvaltuuskuntaa koskevassa perustelumuiotiossa korostettiin sitä, että vuokrasopimusneuvottelut on syytä aloittaa hyvissä ajoin ennen nykyisen vuokrasopimuksen voimassaolon päättymistä, jotta sisämaasta merelle ja mereltä Saimaan vesistöalueelle suuntautuvat vesikuljetukset voidaan turvata ja jotta voidaan tehdä pitkäjänteiset suunnitelmat lisäinvestoinneista ja logistiikan kehittämisestä.

Kesäkuussa 2003 Helsingissä pidetyssä ensimmäisessä osapuolten yhteiskokouksessa sovittiin, että työskentely hajautetaan 4 työryhmään, jotka käsittelevät eri aiheita. Työryhmiksi sovittiin yleinen työryhmä, taloustyöryhmä, merenkulkua ja teknisiä kysymyksiä käsittelevä työryhmä sekä oikeudellinen työryhmä.

Saimaan kanavan jatkoneuvotteluista käytettiin kesäkuusta 2003 syyskuuhun 2005 saakka nimitystä ’konsultaatiot vuokrasopimuksen mahdollisesta jatkamisesta’, koska Venäjä ei ollut asettanut virallista neuvotteluvaltuuskuntaa; vain kanavavaltuutettu Aris-toville oli syksyllä 2004 annettu neuvottelu-oikeudet.

Konsultaatiovaihe oli tärkeä ja se valmisti pohjaa varsinaisille sopimusneuvotteluille sekä edisti molemminpuolista ymmärrystä kanavaliikenteen kilpailukyvyistä ja siihen vaikuttavista tekijöistä.

Venäjän federaation liikenneministeriön organisaatiouudistus vuonna 2004 hidasti konsultaatioita. Venäjän varaministeri Aris-tov totesi lokakuussa 2004, että Venäjä ymmärtää Suomen tarpeen jatkaa vuonna 2013 päättyvää Saimaan kanavan vuokrasopimusta investointien jatkumisen turvaamiseksi. Hän antoi myös ymmärtää, että Venäjä on valmis harkitsemaan virallisen neuvotteluvaltuuskunnan asettamista, mutta asiaa ei tule kii-rehtiä.

Venäjä tarvitsi lisää aikaa tutkia hankkeen poliittisia ja taloudellisia vaikutuksia, sillä vuoden 2004 aikana heillä ei ollut käytössään omia tilastotietoja tai muita tietoja Saimaan kanavan Venäjän puoleisen osan vuokraamisesta aiheutuvista kuluista tai siitä, mikä osuus saaduista vuokravaroista maksettiin Venäjän federaatiolle ja mitkä Saimaan kanavan käyttäjien maksamat maksut olivat alueellisten viranomaisten käytössä.

Venäjän edustajat pitivät konsultaatioissa vuosina 2004–2005 esillä kolmea mahdollisuutta: 1) voimassa olevaa valtiosopimusta jatketaan pienin muutoksin, 2) laaditaan uusi valtiosopimus tai 3) perustetaan yhteisyritys hallinnoimaan Saimaan kanavaa. Venäjän liikenneministeriö teetti taloudellisen selvityksen Saimaan kanavasta. Tämän selvityksen sekä konsultaatioprosessin keskustelujen

pohjalta presidentti Vladimir Putin totesi elokuussa 2005 vierailullaan Suomessa, että Venäjä tulee asettamaan virallisen valtuuskunnan neuvottelemaan uudesta Saimaan kanavaa koskevasta valtiosopimuksesta. Taloudellinen selvitys, josta Suomen valtuuskunnan edustajille kerrottiin vain suullisesti, oli osoittanut sen, että yhteisyritys ei olisi missään vaiheessa ollut kannattava vaihtoehto.

Venäjäns virallinen valtuuskunta asetettiin 13.9.2005 ja sopimusneuvottelut aloitettiin.

Neuvotteluvaltuuskuntien ensimmäinen yhteiskokous pidettiin Moskovassa marraskuussa 2005. Valtuuskunnat vahvistivat kokouksessa, että valmistelutyö tapahtuisi niissä neljässä työryhmässä (yleisten asioiden työryhmä, taloustyöryhmä, merenkulkua ja teknisiä kysymyksiä käsittelevä työryhmä ja oikeudellinen työryhmä), jotka olivat olmassa jo konsultaatiovaiheen aikana.

Kumpikin osapuoli oli laatinut omat sopimusluonnoksensa, jotka oli luovutettu käsiteltäväksi. Elokuussa 2006 työryhmät pääsivät alustavaan yhteisymmärrykseen sopimusrungon sisällöstä.

Varsinaiset valtiosopimuksen sisältöneuvottelut käytiin vuosina 2007–2008. Neuvotteluissa erityiskysymyksiä olivat vuokra ja sen määräytyminen, vuokra-alueen rajat, huoltohenkilökunnan liikkuminen vuokra-alueella, ympäristökysymykset, sovellettavan lainsäädännön laajuus sekä osapuolten oikeudet ja velvollisuudet.

Pääneuvottelijat hyväksyivät aiempöytäkirjan 26.9.2008 Helsingissä ja sen liitteenä oli neuvottelijoiden hyväksymä sopimusluonnos. Kummassakin maassa sopimusluonnos lähetettiin sisäiselle lausuntokierrokselle. Suomessa lausuntokierros ei tuonut tekstimuutoksia, sen sijaan Venäjän lausuntokierros toi vuoden 2009 ajaksi tekstimuutoksia, joista osa perustui ministeriötason muutosehdotuksiin ja osa presidentin hallinnon esityksiin. Viimeisimmät muutokset liittyivät Saimaan kanavan hallinnointiin sekä vuokra-

alueella liikkumiseen (kulkulupien myöntäminen).

Pääneuvottelijat kansliapäällikkö Harri Pursiainen ja valtiosihteeri, varaliikenneministeri Sergei Aristov parafoivat sopimusluonnoksen Helsingissä 18.12.2009. Tasavallan Presidentti Tarja Halonen myönsi allekirjoitusvaltuudet pääministeri Matti Vanhaselle 30.3.2010. Valtiosopimus allekirjoitettiin Lappeenrannassa Suomen pääministeri Matti Vanhasen ja Venäjän pääministeri Vladimir Putinin tapaamisen yhteydessä 27.5.2010.

2 Historiaa

Keisari Nikolai I määräsi Saimaan kanavan rakentamisen aloitettavaksi syyskuussa 1844. Päätöksen taustalla oli kauppapoliittisia syitä, mutta samalla tarve lähentää Suomea kohti Pietaria ja vähentää Ruotsin vaikutusvaltaa. Kanavan varsinaiset rakennustyöt aloitettiin vuonna 1845 ja ne kestivät 11 vuotta. Kanavaa yritettiin rahoittaa obligaatiolainoilla, mutta varoja kertyi vain 600 000 hopearuplaa eli 1/5 kustannuksista. Siksi kanavan rahoittaminen jäi suurimmaksi osaksi Suomen suuriruhtinaskunnan maksettavaksi. Kanava oli Suomen suurin hanke sekä taloudellisesti että määrällisesti arvioituna. Kanavan avajaiset pidettiin 7.9.1856.

Suomen itsenäistymisen jälkeen yhteys kanavalta Pietariin ja tulevan Neuvostoliiton suuntaan katkesi. Suhdanteet länsimaissa olivat kuitenkin 1920-luvulla suotuisat, liikenne kasvoi ja saavutettiin kanavan liikenneennätys, hieman yli 1 milj. tavaratonnia. 1920-kuvulla aloitettiin ns. kanavan toinen rakentaminen, jossa tavoitteena oli suurempien alusten käyttö ja liikenteen joustavoittaminen. Työt edistyivät hitaasti ja talvisodan alkamiseen mennessä vain kolmannes koko työstä oli tehty.

Jatkosodan aikana kanava oli käytössä n. 2 vuoden ajan - vuodesta 1942 vuoteen 1944. Sodan seurauksena puolet kanavasta jäi Neuvostoliiton puolelle.

Suomi halusi kuitenkin hyödyntää Saimaan kanavaa ja pyrki neuvotteluin Neuvostoliiton kanssa löytämään ratkaisun asiaan. Neuvotteluita oli 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun aikana, mutta ne eivät johtaneet tuloksiin. Neuvostoliitto tarjosi erilaisilla ehdoilla kauttakulkuoikeutta. Suomi halusi vuokrata alueen, joka oli kanavaa laajempi. Vuonna 1958 käydyt neuvottelut eivät vielä johtaneet tuloksiin, mutta presidentti Urho Kekkosen valtiovierailun yhteydessä marraskuussa 1960 Neuvostoliitto ilmoitti valmiudestaan vuokrata kanava-alue.

Vuosina 1961 ja 1962 käydyissä sopimusneuvotteluissa keskeisinä teemoina olivat käsitteet ”vuokraus”, ”kauttakulkuoikeus” ja ”Neuvostoliiton suvereniteetti”. Sopimusneuvottelujen lopputuloksena oli, että Neuvostoliitto vuokrasi Suomelle 50 vuodeksi Saimaan kanavan ja siihen liittyvän alueen. Vuokra sovittiin maksettavaksi liikennemäärän perusteella ja kultakantaan sidottuna. Sopimus hyväksyttiin yksimielisesti eduskunnassa ja se tuli voimaan vuonna 1963.

Nykyisen kanavan rakennustyöt kestivät 5 vuotta. Kanava vihittiin käyttöönsä 5.8.1968.

Kanavan rakentamisesta päätettäessä arvioitiin, että liikenne varsin todennäköisesti kohoaa 680 000 tonniin ja mahdollisesti 1,2 miljoonaan tonniin vuodessa. Yhden miljoonan tavaratonnin raja saavutettiin vasta vuonna 1979 ja ennusteen yläraja 1,3 miljoonaa tonnia ylitettiin vuonna 1983. Vuodesta 2001 alkaen vuosiliikenne on ylittänyt 2 miljoonaa tavaratonna, paitsi vuonna 2009.

3 Nykytila

Saimaan kanava on 43 kilometriä pitkä, josta 23 kilometriä on Suomen puolella ja 20 kilometriä Venäjältä vuokratulla alueella. Suomen puolella sulkuja on kolme ja vuokra-alueella viisi. Koko liikennejärjestelmä käsittää lisäksi Venäjän puolella 14 km pitkän tuloväylän Viipurilahdelta Saimaan kanavan suulle sekä Saimaalla 716 km ns. syväväyliä

(syväys 4,35 m) ja noin 3000 km muita merkittäviä väyliä. Alueella on kunnallisia satamia 5 ja teollisuuden omistamia satamia 13 eli yhteensä 18 satamaa.

Suomen ja Neuvostoliiton välinen sopimus Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Ravansaaren vuokraamisesta Suomelle (SopS 39-40/1963) tuli voimaan 27.8.1963. Kanavavaltuutetuilla on ollut tärkeä rooli koko yhteistyön ajan. Sen lisäksi Saimaan kanavan hoitokunnan toimistolla ja Venäjän vastaavalla organisaatiolla FGU Saimenskij kanal -virastolla on lähes päivittäistä yhteydenpitoa.

Vuosien aikana olleet ongelmat eivät niinkään ole liittyneet Saimaan kanavan hallinnoista vastaavien viranomaisten toimintaan, vaan lähinnä vaikeudet ovat johtuneet Venäjän valvontaviranomaisten toiminnasta.

Viime vuosina kanavan vuotuinen liikennemäärä on ollut yli 2 miljoonaa tonnia, paitsi vuonna 2009. Huippuvuotena 2004 tavaraa kuljetettiin 2,4 miljoonaa tonnia. Kanavalla on nykymuodossaan kapasiteettia liikennemäärien kasvattamiseen noin 5 miljoonaan tonniin vuodessa.

Saimaan kanavan huoltotien, joka on nykyisin kansainvälinen maantie, kuljetusmäärät ovat tonneissa mitattuna lähes yhtä suuret kuin Saimaan kanavan kuljetukset. Tavaroiden arvossa laskettuna huoltotien liikenteen merkitys on tavaroiden erilaisen koostumuksen vuoksi kuitenkin moninkertainen kanavan liikenteeseen verrattuna.

Matkustajalaivaliikennettä Lappeenrannasta Viipuriin on viime vuosina harjoittanut kaksi varustamo. Matkustajien määrä kanavan Venäjältä vuokratulla osalla oli vuosina 1999–2001 noin 84 000–88 000 henkilöä vuodessa. Vuonna 2002 Venäjän muuttuneen viisumikäytännön jälkeen matkustajamäärät ovat laskeneet. Vuosina 2003–2008 matkustajia on ollut noin 12 000 henkilöä vuodessa. Kesällä 2009 Viipuri hyväksyttiin viisumittomien risteilyjen kohteeksi ja matkailijoiden määrä on lisääntynyt. Vuonna 2010 kesän ai-

kana kanavan läpi oli kulkenut 48 000 risteilymatkailijaa. Huviveneilijöiden määrä on ollut noin 2 000/vuosi.

4 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa voimaan Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välinen valtiosopimus Saimaan kanavan vuokraamisesta ja kanavan kautta tapahtuvan alusliikenteen turvaamisesta. Uudella sopimuksella korvataan vuonna 1963 tehty Saimaan kanavan vuokrasopimus. Sopimuksessa on selkeytetty kummankin maan kanavavaltuutetun tehtävät. Kanavahallinto uudistetaan. Saimaan kanavan hoitokunta lakkautetaan ja sen tilalle asetetaan Saimaan kanavan komissio. Hoitokunnan toimisto siirretään liikenne- ja viestintäministeriön alaiseksi ja sen nimi muutetaan Kanavavaltuutetun toimistoksi. Esityksessä määrätään Venäjälle maksettavan vuokran suuruudesta sekä esitetään kanavan lupamaksun perimisen perusteet.

4.2 Sopimuksen pääasiallinen sisältö

Sopimukseen on sisällytetty kanavaliikenteen toimivuutta koskevat asiat ja aikaisemmin erillissopimuksissa säännellyt asiat (luotsaus, jäänmurto, matkailu ja huviveneiden liikkuminen). Sopimuksen pääkohdat:

- Vuokra-aika on 50 vuotta.
- Vuokra-aluetta muutetaan voimassa olevaan sopimukseen verrattuna seuraavasti: Suomi luopuu Suomenlahden suulla sijaitsevan Malyj Vysotskij -saaren (Ravansaari) vuokraamisesta. Vuokra-alueeseen lisätään Nuijamaan rajanylityspaikalta Brusnitshnojen raja-asemalle johtava uusi maantie ja kyseisen tien ja vanhan huoltotien välinen alue (ns. tiekolmio).

- Vuokraan kuuluvat kiinteä perusvuokra ja kokonaisuusbruttovetoisuuden perustella laskettava muuttuva vuokra. Perusvuokra on 1.22 miljoonaa euroa/vuosi ja muuttuva vuokra 0.18 euroa kerrottuna sillä luvulla, joka ylittää alusten yhteenlasketun kokonaismäärän 1,5 miljoonaa bruttovetoisuusyksikköä. Vuokran suuruutta arvioidaan enintään kerran 10 vuodessa.

- Vuokran lisäksi Venäjä perii Saimaan kanavaa käyttävältä tavaraliikenteeltä merikanavamaksua, jonka suuruus on 50% bruttovetoisuuden (GT) perusteella lasketusta Viipurin sataman merikanavamaksusta. Suomella on edelleen oikeus periä aluksilta maksuja kanavan Venäjän puoleisen osuuden ylläpitokustannusten kattamiseksi.

- Suomi ylläpitää kanavan ja sen huoltotiet sekä huolehtii luotsauksesta, jäänmurrosta ja alusliikenteen ohjauksesta koko kanavan pituudelta. Venäjä vastaa luotsauksesta, jäänmurrosta, alusliikenteen ohjauksesta ja väylisen kunnossapidosta kanavan ensimmäiseltä sululta (Brusnitshnoje) Suomenlahteen johdettavilla väylillä.

- Liikennöintioikeus kanavalla laajenee ja uuden sopimuksen mukaan myös kolmansien maiden matkustaja-alukset voivat liikennöidä kanavalla. Sota-alusten liikkuminen kanavalla on kielletty. Kolmansien valtioiden valtiotalukset, jotka eivät harjoita kaupparenkulkua tai muuta kaupallista liikennettä saavat liikkua kanavalla vain Venäjän federaation luvalla.

- Kumpikin osapuoli voi irtisanoa sopimuksen kirjallisella ilmoituksella diplomaattitietse. Irtisanomisaika on 12 kuukautta. Valtiosopimusta voidaan muuttaa sopimuspuolten välisellä sopimuksella. Lisäksi sopimuspuolten kanavavaltuutetut tarkastelevat vähintään kerran vuodessa sopimuksen määräysten toimivuutta.

- Sopimuksen päättyessä Suomen on luovutettava korvaukset kahdeksan kuukauden kuluessa Venäjän sopimuspuolelle kaikki

vuokra-alueella olevat rakennukset ja rakenteet normaalikäyttöä vastaavassa kunnossa.

4.3 Voimassa olevan vuoden 1963 sopimuksen ja uuden valtiosopimuksen väliset erot

Vuoden 1963 sopimus koskee vain tavaraliikennettä. Muista järjestelyistä on tehty erillissopimukset. Lisäksi vuoden 1963 sopimus sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä, jotka liittyvät kanavan rakentamiseen. Uusi sopimus sisältää kaikki erillissopimuksin sovitut asiat kuten matkustajaliikenteen, jäänmurron, luotsauksen ja huviveneiden yöpymisen. Uudessa sopimuksessa kanavassa voivat kulkea myös kolmansien maiden matkustajaliikennealukset. Lisäksi pääsy sallitaan kolmansien maiden valtionaluksille, jotka eivät harjoita kauppamerenkulkua edellyttäen, että Venäjän osapuoli on antanut siihen luvan. Sotialusten ja sotilaita tai puolustustarvikkeita koskevien alusten pääsy kanavalle on edelleen kielletty.

Vuokra-aluetta supistetaan voimassa olevaan sopimukseen verrattuna siten, että vuokrattavaan alueeseen ei kuulu enää Suomenlahden suulla sijaitseva Malyj Vysotskij-saari (Ravansaari). Venäjän valtakunnanrajan rajatarkastuspaikka Pällin sululla ei myöskään sisälly vuokra-alueeseen. Sitä vastoin vuokra-alueeseen liitetään Nuijamaan rajanylityspaikalta Brusnistshnojen raja-asemalle johtava uusi maantie ja kyseisen tien ja vanhan huoltotien välinen alue (ns. tiekolmio). Voimassa olevaan sopimukseen nähden vuokra-alue pienenee.

Nykyisin Saimaan kanavan vuokra maksetaan liikennemäärän perusteella. Uudessa sopimuksessa on sovittu maksettavaksi kiinteää perusvuokraa 1,22 miljoonaa euroa vuodessa sekä muuttuvaa vuokraa siltä osin kuin alusten kokonaisbruttovetoisuusluku ylittää 1,5 miljoonaa tonnia. Ylittävä osa kerrotaan 0,18 eurolla.

Vuoden 1963 sopimuksen vuokra-artiklassa oli hyvin lyhyt maininta vuokralla korvattavista asioista. Siinä oli lueteltu yksityiskohtaisesti kertakaikkisena korvauksena maksettavat korvaukset (mm. korvaus Neuvostoliitolle aineellisista kuluista ja menetyksistä). Uudessa sopimuksessa on tarkasti lueteltu ne asiat, joita vuokralla katetaan mm. toimielimen toiminnan rahoittaminen, yleisen järjestyksen turvaaminen, tieliikenteen ohjaus (miliisien kustannukset), alusliikenteeseen liittyvät raja- ja tullitarkastusten kustannukset, rajamerkkien kunnossapito ja hoito, turvalaitteiden kunnossapito, alusliikenteen ohjaus ja tulokanavan mittojen säilyttäminen sekä muut kustannukset, jotka liittyvät vuokra-alueen käyttöön. Vuokran määrä ja taso arvioidaan enintään kerran 10 vuodessa. Vuoden 1963 sopimuksen vuokramäärää on tarkistettu vain kahdesti: kun kultakannasta luovuttiin ja kun ruplasta tuli vaihdettava valuutta.

Uusi sopimus selkeyttää Suomen ja Venäjän välistä hoito- ja kustannusvastuun jakoa sekä määrittää perittävät kustannukset siten, että uusia maksuja ja maksukorotuksia ei tehtäisi. Venäjän viranomaiset kantavat vastuun hallinnoimisensa väylien kunnossapidosta myös taloudellisesti. Tähän mennessä Suomi on vastannut ruoppaus- ja kunnossapitokustannuksista Suomenlahden tuloväylillä.

Uusi sopimus sisältää asiakokonaisuuksia, joita vuoden 1963 sopimuksessa ei ollut tai joista oli vain maininta:

- Sopimuksen nimessä viitataan myös kanavan kautta tapahtuvaan alusliikenteeseen. Sopimus ei siten ole pelkkä maanvuokrasopimus.

- Johdannossa viitataan valtioiden välisen yhteistyön kehittämiseen liikenteen, kaupan käynnin ja matkailun alalla, esteettömän alusliikenteen turvaamiseen, kanavan kilpailukyvyyn parantamiseen sekä ympäristönsuojeluun.

- Vaatimus laatia vuokra-alueella olevien rakennusten ja rakenteiden tekninen kuvaus (4 artikla).

- Sopimuspuolten oikeudet ja velvollisuudet on listattu laajasti (5 artikla).

- Sopimuksessa on viittaus rajatarkastuksiin ja tullimenettelyihin (6 artikla).

- Sopimuksessa on uusi artikla ympäristön-suojelusta (11 artikla).

- Huoltohenkilökunnan pääsystä vuokra-alueelle on tarkat määräykset (12 artikla).

- Vuokra-alueella sovellettava lainsäädäntö (15 artikla): artikla sisältää uuden määräyksen siitä, että tuomioistuinten toimivalta määräytyy Suomessa voimassaolevan lainsäädännön (ml. unionioikeus) mukaisesti.

- Rajoitusten käyttöönotto (16 artikla): kate on laajentunut. Vuoden 1963 sopimus koski vain kanavaa, nyt rajoitukset koskevat luonnollisia henkilöitä, oikeushenkilöitä, koko vuokra-aluetta, ajoneuvoja ja oleskelua ja toimintaa.

- Saimaan kanavan hallinto (18 artikla): sopimusmääräys erityisen toimielimen perustamisesta koskee kumpaakin sopimuspuolta. Vuoden 1963 sopimus viittasi vain Suomen velvoitteeseen perustaa ”Saimaan kanavan hoitokunta”.

- Sopimuksen toimivuutta tarkastellaan vähintään kerran vuodessa (19 artikla).

- Loppumääräyksiä on uudistettu ja sopimukseen on sisällytetty irtisanomisoikeus ja mahdollisuus muuttaa sopimusta muutossopimuksella. Lisäksi on listattu sopimukset, joiden voimassaolo lakkaa.

4.4 Kanavavaltuutettu ja Saimaan kanavan hallinnointi

Vuoden 1963 sopimuksessa oli määräys kanavavaltuutetuista. Sopimuksen 14 artiklan mukaan molemmat sopimusosapuolet nimeävät valtuutetun käsittelemään ja päättämään vuokrasopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä sopimusosapuolia yhteisesti koskevista asioista. Lisäksi oli määräys siitä, että

valtuutettujen on tehtävä kaikki päätöksensä yksimielisesti.

Uutta sopimusta neuvoteltaessa Suomen ja Venäjän neuvottelijat pitivät kanavavaltuutettujen merkitystä ja roolia tärkeänä. Kanavavaltuutettu-instituutio haluttiin säilyttää, koska Saimaan kanavaa koskeva valtioiden välinen yhteydenpito ja koordinointi on hoidettu kanavavaltuutettujen kesken ja heidän välityksellään ja haluttiin, että tämä hyvä käytäntö jatkuu myös tulevaisuudessa.

Uuteen sopimukseen otettiin määräys kanavavaltuutetuista. Sopimuksen 18 artiklan mukaisesti kumpikin sopimuspuoli nimeää kanavavaltuutetun käsittelemään ja päättämään kaikista sopimuksen täytäntöönpanoon ja Saimaan kanavan alusliikenteen kehittämiseen liittyvistä asioista. Lisäksi kanavavaltuutetut tekevät päätöksensä yksimielisesti, ellei sopimuksessa toisin määrätä.

Kanavavaltuutettujen roolia selkeytetään ja sopimukseen on sisällytetty yksityiskohtaiset määräykset valtuutettujen tehtävistä ja vastuusta.

Sopimuksen mukaan kanavavaltuutettujen tehtäviin kuuluvat seuraavat asiat:

- nimetä edustaja vuosittain rajamerkkien ja -linjojen katselmukseen ja tarvittaessa rajan tekniseen tarkastukseen (3 artikla)

- perustaa yhteinen komissio laatimaan tekninen kuvaus vuokra-alueella sijaitsevista rakennuksista ja rakenteista (4 artikla)

- määrätä huviveneiden pysähtymispaikat kanavalla sovittuaan niistä Venäjän rajaviiranomaisten kanssa (6.3.2 artikla)

- sopia vuosittain purjehduskauden pituudesta Saimaan kanavalla (6.5 artikla)

- sopia 10 artiklan mukaan vuokra-alueella tehtävästä ”muusta rakentamisesta”. Lisäksi jos rakentamisella muutetaan maisemakuvaa tai maa-alueiden käyttötarkoitusta, voidaan rakentaminen aloittaa vasta, kun asiasta on sovittu Venäjän kanavavaltuutetun kanssa. Rakennussuunnitelmat toimitetaan kanavavaltuutettujen kautta. Venäjällä on oikeus rakentaa vuokra-alueelle ja Venäjän kanavaval-

tuutettu ilmoittaa Suomen kanavavaltuutetulle sellaisesta rakentamisesta, joka voi vaikuttaa Saimaan kanavan tai huoltoteiden käyttämiseen.

- määrittää Saimaan kanavan purjehduskauden aikana liikennöivien alusten yhteensasketun bruttoveroisuuden laskentatavan ja sillä on suoraan merkitys vuokran muuttuvan osan suuruuteen (17.4 artikla).

- arvioida enintään kerran kymmenessä vuodessa vuokran määrä ja miten se vastaa Venäjän sopimuspuolen tarpeita kattaa sopimuksesta aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien kustannusten sisältö, määrä, Saimaan kanavan alusliikenteen kehitys, inflaatiotaso sekä muut tekijät (17.7 artikla).

- tarkastella vähintään kerran vuodessa sopimuksen määräysten toimivuutta. Jos he havaitsevat seikkoja, joilla on tai voisi olla kielteistä vaikutusta sopimuksen täytäntöönpanoon, he ryhtyvät viipymättä toimiin tällaisten seikkojen poistamiseksi (19 artikla).

- ratkaista erimielisyydet, jotka koskevat sopimuksen tulkintaa ja soveltamista. Jos kanavavaltuutetut eivät pääse asiassa yksimielisyyteen, viedään asia sekakomission ratkaistavaksi (22 artikla).

Venäjän kanavavaltuutetulla on lisäksi erityistehtäviä:

- ympäristöhaitan osalta Venäjän kanavavaltuutettu voi keskeyttää vuokra-alueella harjoitettavan toiminnan mukaan lukien alus- ja maantieliikenteen, rakentamisen tai muun taloudellisen toiminnan, jos se aiheuttaa ympäristöhaittaa alueella, jolla vuokra-alue sijaitsee (11.2 artikla).

- Venäjän kanavavaltuutettu myöntää huoltohenkilökunnalle erikoisluvut (ns. kulkuluvat) Venäjän rajaviranomaisten hyväksynnän mukaisesti. Suomen kanavavaltuutetun tehtävänä on tehdä esitys näistä henkilöistä, jotka Suomen omat rajaviranomaiset ovat hyväksyneet (12 artikla). Kiireellisissä tapauksissa rajavaltuutetut sopivat erikoisluvista ja Venäjän rajavaltuutettu ilmoittaa näiden lu-

pien myöntämisestä Venäjän kanavavaltuutetulle.

Vuoden 1963 sopimuksen 15 artiklan mukaan kanavan käyttöä sekä sen ja vuokra-alueiden hoitoa varten Suomen viranomaiset asettavat erityisen Saimaan kanavan hoitokunnan, jonka kotipaikka on Suomen alueella. Hoitokunnan puheenjohtaja on samalla Suomen valtuutettu.

Uutta sopimusta koskeneissa neuvotteluissa pidettiin tärkeänä, että valtiosopimukseen sisällytetään kummankin sopimuspuolen osalta samanlaiset määräykset Saimaan kanavan hallinnoinnista. Sopimuksen 18.2 artiklassa on yksityiskohtaiset määräykset hallinnoinnista. Kumpikin sopimuspuoli perustaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti erityisen toimielimen turvaamaan, että sopimuspuolten kanavavaltuutetut voivat hoitaa sopimuksessa tarkoitettua tehtäväänsä.

4.5 Saimaan kanavan hallinnointi Suomessa

Kanavavaltuutettu

Valtioneuvosto nimittää liikenneasioista vastaavan ministerin esittelystä kanavavaltuutetun viiden vuoden määräajaksi. Suomessa on Saimaan kanavan nykyhistorian aikana ollut neljä kanavavaltuutettua: maaherra Unto Kiukas, kansliapäällikkö Reino Auvinen, kansliapäällikkö Juhani Korpela ja vuodesta 2007 lähtien kansliapäällikkö Harri Pursiainen.

Kanavavaltuutettu on toiminut Saimaan kanavan hoitokunnan puheenjohtajana. Hoitokunnan puheenjohtaja tekee päätöksiä vuokrasopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä asioista. Oikeuskansleri on 1.11.2005 antanut lausunnon, jossa sivutaan kanavavaltuutetun tehtäviä ja päätöksentekoa. Lausunnon mukaan asioista päättäminen tapahtuu (Suomessa) hallinto-oikeudellisen järjestelmän mukaan siten, että valtuutetun tehtävänä on saattaa Suomen viranomaisten päätöksen-

tekoa edellyttävät asiat asianomaisten viranomaisten ratkaistavaksi tai jos kysymys on käytännön tason asioista, esimerkiksi hoitokunnan välityksellä kuulla asianomaisia viranomaisia.

Oikeuskansleri on myös todennut, että valtuutetun tehtävä tai hoitokunnan jäsenyys eivät ole palvelussuhde. Hoitokunnan puheenjohtajuus on luonteeltaan edellä lausutun perusteella luottamustoimi; tähän viittaa myös tehtävän määräaikaisuus sekä se, että puheenjohtajalle ei ole asetettu kelpoisuus- tai muita vaatimuksia. Oikeuskanslerin mukaan sellaista vaatimusta, että hoitokunnan puheenjohtajan tulisi olla Suomen valtion jonkin viranomaisen virkamies, ei voida Saimaan kanavan vuokra-alueesta annetun valtiosopimuksen määräysten eikä Saimaan kanavan hoitokuntaa koskevan asetuksen säännösten perusteella asettaa.

Lakiehdotuksessa esitetään, että kanavavaltuutettu nimitetään viiden vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksellä. Tehtävien hoitamista varten ehdotetaan, että kanavavaltuutetulla on toimisto, joka toimii liikenne- ja viestintäministeriön yhteydessä.

Lisäksi ehdotetaan, että kanavavaltuutetun avuksi perustetaan Saimaan kanavan komissio, joka toimisi vuokrasopimuksessa mainittuna ”erityisenä toimitelimenä” (18 artikla). Komission jäseniksi nimitettäisiin liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Liikenneviraston sekä Rajavartiolaitoksen ja Tullihallituksen edustajia.

Tarkoituksena myös olisi, että liikenne- ja viestintäministeriö perustaa neuvoa-antavan neuvottelukunnan, johon kuuluisi ministeriöiden ja viranomaisten lisäksi elinkeinoelämän, Saimaan kanavan alueen ja kanavan käyttäjien edustajia.

Saimaan kanavan hoitokunta ja toimisto

Saimaan kanavan hoitokunnasta on annettu kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön asetus (436/1963). Asetusta on muutettu vuo-

sina 1979, 1986, 1989, 1991 ja 2000. Asetuksessa säädetään muun muassa, että hoitokunta toimii kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön johdon ja valvonnan alaisena (liikenne- ja viestintäministeriön työjärjestyksen mukaan asiat, jotka koskevat Saimaan kanavan hoitokuntaa, käsitellään Logistiikka- ja Venäjä -yksikössä).

Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää Saimaan kanavan hoitokunnan jäsenet, joiden toimikausi on viisi vuotta. Hoitokunnan puheenjohtajan, jäsenten ja asiantuntijoiden palkkioiden perusteet vahvistaa liikenne- ja viestintäministeriö ja heidän matkakustannustensa korvauksesta on voimassa, mitä valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta on säädetty. Hoitokunnassa on sen puheenjohtajana toimivan Suomen kanavavaltuutetun lisäksi viisi jäsentä, joista yhden tulee edustaa ulkoasiainministeriötä, yhden liikenne- ja viestintäministeriötä, yhden Merenkulkulaitosta, yhden Rajavartiolaitosta ja yhden Matkailun edistämiskeskusta.

Hoitokunnassa on siitä annetun asetuksen mukaan toimistopäällikön virka. Lisäksi hoitokunnassa voi olla muita virkoja, joita on nykyisin neljä: kaksi liikennetarkastajaa, toimistosihtheeri ja toimistovirkailija.

Saimaan kanavan hoitokunta nimittää hoitokunnan toimiston viranhaltijat ja määrää toimistopäällikön ja muiden virkamiesten tehtävistä. Hoitokunnan puheenjohtajan ja jäsenten tehtävistä ei ole säädetty asetuksella, mutta koska puheenjohtaja toimii kanavavaltuutettuna, hänen tehtävistään on määrätty vuokrasopimuksessa. Asetuksessa on lisäksi todettu, että tarvittavat määräykset hoitokunnan tehtävistä ja sen toiminnasta antaa kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö.

Hoitokunnalle ei ole säädetty julkisia tehtäviä, vaan kysymys on vuokrasopimuksen täytäntöönpanotehtävistä. Edellä mainitun Oikeuskanslerin lausunnon mukaan hoitokuntaa voidaan pitää perustuslain 119 §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuna valtionhallinnon yksikkönä (Perustuslain

119 §:n 1 momentin mukaan valtion keskushallintoon voi kuulua valtioneuvoston ja ministeriöiden lisäksi virastoja, laitoksia ja muita toimielimiä. Pykälän toisen momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella).

Hoitokunnan toimiston viisi virkamiestä toimivat päätoimisessa palvelussuhteessa hoitokuntaan. Toimiston virkamiehet toimivat puheenjohtajan tukena kanavan käytännön kysymysten hoitamisessa Venäjän osapuolen kanssa, yhdessä Merenkulkulaitoksen/Liikenneviraston kanava-asioiden asiantuntijoiden kanssa (kanavan käyttö- ja ylläpito sekä väyläasiat). Hoitokunnan toimiston käytännön tehtävien järjestämisestä vastaa hoitokunnan toimistopäällikkö.

Koska uudessa sopimuksessa kanavavaltuutetun tehtävät lisääntyvät, merkitsee se myös sitä, että toimiston työmäärä lisääntyy. Osana kanavavaltuutetun aseman ja tehtävien selkiyttämistä tullaan uudistamaan koko Saimaan kanavan hallinnointi. Saimaan kanavan hoitokunta on tarkoitus lakkauttaa ja sen tilalle perustaa virkamiehistä koostuva Saimaan kanavan komissio. Lisäksi perustetaan neuvoa-antava, laaja-alainen neuvotteluvaltuuskunta, johon kutsutaan ministeriöiden, virastojen, elinkeinoelämän ja kanavan käyttäjien edustajia.

Tarkoituksena on, että Saimaan kanavan hoitokunnan toimiston henkilökunta siirtyy Kanavavaltuutetun toimistoon, joka sijoitetaan liikenne- ja viestintäministeriön alaisuuteen. Liikenne- ja viestintäministeriön budjettiesityksessä on huomioitu kyseinen henkilöstösiirto.

Kanavavaltuutetun toimiston hallinnollisen sijoittamisen osalta pidetään tärkeänä, että toimisto sijaitsee Lappeenrannassa.

4.6 Saimaan kanavan hallinnointi Venäjällä

Venäjän kanavavaltuutetut ovat 2000-luvun alussa vaihtuneet usein. Vuodesta 2004 lähtien Venäjän kanavavaltuutettuna on toiminut valtiosihteeri, varaliikenneministeri Sergei Aleksejevitch Aristov.

Vuonna 2001 perustettiin Venäjän kanavavaltuutetun organisaatio Venäjän presidentin 8.8.2001 päivätyllä päätöksellä № 416-rp, Venäjän hallituksen 18.9.2001 päivätyllä asetuksella № 679 ja Venäjän liikenneministeriön 3.12.2001 päivätyllä päätöksellä № 172. Perustetun Federaation valtiollisen viraston FGU Saimenskij kanal tehtävänä oli turvata Venäjän federaation Saimaan kanavan valtuutetun tehtävien täytäntöönpano. Hallituksen päätöksellä (31.12.2004) №1748-r FGU Saimenskij kanal siirrettiin liikenneministeriön alaisen Federaation meri- ja jokiliikenneviraston (ven.lyh. Rosmorretshflot) hallintaan.

FGU Saimenskij kanal harjoittaa toimintaansa vahvistetun ohjesäännön mukaisesti (ohjesääntö vahvistettu Meri- ja jokiliikenneviraston määräyksellä 30.3.2005 №VR-116-r). Viraston toiminnan tärkein tehtävä on organisoida Venäjän Saimaan kanavan valtuutetun tehtävien täytäntöönpano liittyen Suomen ja Venäjän väliseen vuokrasopimukseen vuodelta 1963. Saimenskij kanal tehtävänä on erityisesti valvoa sitä, kuinka Suomen sopimuspuoli toteuttaa kyseisen sopimuksen ehdot sekä välittää asiasta tietoja Venäjän kanavavaltuutetulle.

FGU Saimenskij kanal -viraston tehtäviä ovat:

- välitön valvonta, kuinka Suomen sopimuspuoli toteuttaa kyseisen sopimuksen ehdot,

- turvata se, että Venäjän federaation organisaatiot ja luonnolliset henkilöt täyttävät sopimusehdot,

- turvata yhteistoiminta Suomen tasavallan Saimaan kanavan hoitokunnan kanssa tarkoituksena sopimuksen toteutuminen.

FGU Saimenskij kanalin pääjohtajan nimitää viraston voimassaolevan ohjesäännön mukaisesti Federaation meri- ja jokiliikenneviraston pääjohtaja sen varaministerin esityksestä, joka hoitaa kanavavaltuutetun tehtäviä.

Venäjää on kiinnostanut se, miten Suomi jatkossa järjestää Saimaan kanavan hallinnon. Kanavavaltuutetut tulevat käsittelemään asiaa syksyn 2010 tapaamisissa.

5 Esityksen vaikutukset

5.1 Taloudelliset vaikutukset

Saimaan kanavan vuokra

Vuoden 1963 sopimuksessa kanavan vuokra sovittiin maksettavaksi liikennemäärän perusteella ja kultakantaan sidottuna. Vuonna 1991 kanavavaltuutetut sopivat vuosivuokran maksuperusteista, koska rupla muuttui vaihdettavaksi valuutaksi. Sen jälkeen vuokra on maksettu Suomen markoissa tai euroissa siten, että 1 rupla = 6,576 mk = 1,1 euroa.

Vuoden 1963 sopimuksen vuokranmääräytymisperusteena oli se, että vuokralla kateetaan alueen vuokraamisesta Venäjälle aiheutuvat kustannukset. Tätä samaa periaatetta on sovellettu myös neuvoteltaessa uuden sopimuksen vuokran määrästä.

Venäjä teki 23.1.2007 vuokranmäärää ja sen katetta koskevan ehdotuksen, joka toimi neuvottelujen pohjana. Venäjän esittämät kustannukset koskivat muun muassa FGU Saimenskij kanal -viraston ylläpitoa, vuokra-alueen vartiointia ja oikeusjärjestyksen ylläpitoa, rajajärjestyksen turvaamista, kanavan tuloväylän merenkulun turvalaitteiden ylläpitoa ja huoltoa, vesiteknisten laitteiden turvallisuudesta huolehtimista sekä ympäristökustannuksia. Venäjä vahvisti nootilla 9.4.2008 näkemyksensä vuokran määrästä. Venäjä esitti kiinteäksi perusvuokraksi 1,22 miljoonaa

euroa vuodessa sekä muuttuvaksi vuokraksi 0,18 euroa jokaiselta bruttorekisteritonnilta, joka ylittää 1 500 000 tonnin bruttorekisteritilavuuden.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta vahvisti 6.5.2008 kokouksessaan hyväksyvänsä vuokran määrää koskevan Venäjän ehdotuksen, joka heijasti neuvotteluvaltuuskuntien tahtoa. Päätöksen pohjalta voitiin allekirjoittaa 26.9.2008 neuvotteluja koskeva aiempöytäkirja.

Osa Venäjän ilmoittamista Saimaan kanavan vuokraamisesta aiheutuvista kustannuksista ovat sellaisia, jotka Suomen toteuttamina voisivat tulla edullisemmaksi. Sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien selkeyttämisen kannalta on kuitenkin tärkeää, että vuokran kate on määritelty tarkasti. Vuokran ulkopuolisina kustannuksina kanavan käyttäjät maksavat merikanavamaksua, luotsaus- ja jäänmurtomaksuja sekä agenttimaksuja.

Suomen maksama vuokra on ollut 2000-luvulla (tavaraliikenteen määrän ollessa hieinan yli 2 miljoonaa tonnia) noin 290 000 euroa vuodessa. Vuonna 2009 kanavaliikenteen määrän ollessa vähäisempi (noin 1,1 miljoonaa tonnia) vuokraa maksettiin 232 261 euroa. Lisäksi Saimaan kanavan hoitokunta maksoi rannikkoväylämaksua 27 650 euroa eli yhteensä 259 911 euroa.

Uudessa sopimuksessa vuokra on nykyistä korkeampi. Koska vuokra muodostuu 1 220 000 euron kiinteästä osasta (perusvuokrasta) sekä muuttuvasta osasta, joka maksetaan 1,5 miljoonan tonnin bruttovetoisuuden ylittävän määrän osalta (0,18 euroa/bruttovetoisuusluku), vuokran määrään vaikuttaa alusliikenteen määrä. Bruttovetoisuusluvun ennakointi puolestaan perustuu pääosin tavarakuljetusten määrään, koska niiden osuus alusliikenteestä on merkittävin (97 %). Vuoden 2009 alhaisesta 1 080 000 tonnin kuljetusmäärästä arvioidaan noustavan alkuvuoden tilaston perusteella 1 500 000 tonnin tasolle vuonna 2010. Ottaen huomioon talou-

den asteittaisen elpymisen, on oletettavaa, että vuonna 2011 on mahdollista saavuttaa tavarankuljetuksissa 1 750 000 tonnin taso. Pittemällä aikavälillä on myös mahdollista, että kuljetusmäärät palaavat 2000-luvun tasolle eli 2 100 000 tonniin. Vuosittaisen vuokran määrä olisi 1,5 miljoonan kuljetuston tasolla 1 363 000 euroa, 1,75 miljoonan tonnin tasolla 1 425 000 euroa ja 2,1 miljoonan tonnin tasolla 1 517 450 euroa. Vuoden 1963 sopimuksen mukaan vuokra olisi ollut 266 000 euroa vuodessa.

Vuokran lisäksi Saimaan kanavan liikenteestä aiheutuu valtiolle käyttö- ja kunnossapitomenoja noin 10 miljoonaa euroa vuodessa. Vuokramenot sekä kanavan käyttö- ja kunnossapitomenot maksetaan Liikenneviraston momentilta 31.10.20 Perusväylänpito. Vuoden 2011 talousarvioesityksen laadinnan arviontiperusteena on käytetty kuljetusmäärää, joka oletetaan olevan 1,5 miljoonaa tavarankuljetustonnin, jolloin vuokramenon suuruus on 1 363 000 euroa. Tavara- ja matkustajaliikenteen alusten yhteenlasketun bruttovetoisuuden arvioidaan siten olevan vuonna 2011 2 295 000 tonnia (rahtialukset 2 205 000 tonnia ja matkustaja-alukset 90 000 tonnia).

Saimaan kanavan lupamaksut

Saimaan kanavan lupamaksua maksavat kaikki kanavaa käyttävät rahti- ja huvialukset. Maksua ei kuitenkaan peritä Venäjän lipun alla purjehtivilta aluksilta, jotka käyttävät ainoastaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvaa osaa.

Rahti- ja matkustaja-aluksilla maksu on jääluokasta riippuen 0,22 euroa/nettorekisteritonne (jääluokka 1A) tai 0,27 euroa/nettorekisteritonne (muut alukset). Lisäksi peritään rekisteröimättömiltä aluksilta ja laitteilta 2,52 euroa pituusmetriltä. Puutavaralautoilta 0,22 euroa kiintokuutiometriltä sekä huvialuksilta 16,80 euroa. Kotimaan liikenteen aluksilta ja matkustaja-aluksilta

peritään lupamaksu ainoastaan 40 ensimmäiseltä matkalta vuosittain.

Lupamaksun tuotto on 1990-luvun alun jälkeen ylittänyt selvästi Venäjälle maksetun vuokran määrän. Vuotta 2009 lukuun ottamatta lupamaksujen tuotto on 2000-luvulla ollut noin 400 000 euroa vuodessa. Vuonna 2009 tuotto oli tavaraliikenteen romahduksen vuoksi 190 000 euroa, mikä oli 42 000 euroa pienempi kuin Venäjälle maksettu vuokra.

Kanavaliikenteen käyttäjiltä ehdotetaan perittäväksi tulevaisuudessakin lupamaksu. Sopimuksen voimaansaattamislaki sisältää valtuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä Saimaan kanavan aluksilta perittävistä maksuista. Lakiehdotuksessa on todettu, minkälaisia maksuja peritään ja mitkä ovat perimisperusteet. Perittävän maksun suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Muilta osin noudatetaan, mitä valtion maksupestelaisissa (150/1992) on säädetty.

Tarkoituksena olisi muutoin säilyttää perittävät maksut lukuun ottamatta huviveneitä, jotka on tarkoitettu vapauttaa lupamaksusta, koska maksun kerääminen on tullut kalliimmaksi kuin saatu rahamäärä. Vuosikertymä on ollut noin 10 000 euroa. Lisäksi on tarkoitettu muuttaa kotimaan liikenteen aluksilta sekä matkustaja-aluksilta perittävää enimmäismäärää siten, että maksu suoritetaan 40 ensimmäisen matkan sijasta 30 ensimmäiseltä matkalta. Samanlainen rajoitus sisältyy myös väylämaksulakiin. Muutoksen rahallinen määrä on alle 2 000 euroa alusta kohden.

Lähtökohtana sopimuksen valmistelussa on ollut, että korotettua vuokraa ei voida rahoittaa kokonaisuudessaan kanavan lupamaksuilla. Kanavaliikenteen edistämiseksi kustannusvastaavuuden tasoksi voidaan asettaa noin 30 % liikenteen määrän palautuessa 2000-luvun 2,1 miljoonan tonnin tasolle. Tämä tarkoittaisi noin 450 000 euron tulokertymää, kun se nykyisellä maksutasolla olisi 341 000 euroa. Tämä merkittäisi maksujen korottamista hieman yli 30 %:lla. Lupamaksuja korotet-

taisiin siten, että rahti- ja matkustaja-aluksilta maksua korotettaisiin jääluokka IA:n mukaisilta aluksilta 0,22 eurosta 0,29 euroon ja muilta rekisteröidyiltä aluksilta 0,27 eurosta 0,35 euroon. Tällöin palattaisiin ennen vuotta 2002 vallinneeseen tilanteeseen, jolloin maksuja vastaavasti alennettiin samalla määrällä. Rekisteröimättömien alusten maksut nousisivat nykyisestä 2,52 euro/pituusmetri 3,30 euroon. Puutavaralauttojen maksut nousisivat nykyisesti 0,22 eurosta kuutiometriltä 0,29 euroon.

Kuljetettua tavaratonnia kohti maksu on nykyisin noin 0,16 euroa tonnilta ja nousisi 0,21 euroon. Jos koko vuokra perittäisiin rahatialuksilta, joiden kuljettava lasti olisi 1,75 miljoonaa tonnia, tulisi lupamaksun tasoksi noin 0,80 euroa tonnilta. Tällä olisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia eri tavararyhmiin.

Kanavaliikenteen lupamaksut tuloutetaan Liikennevirastolle perusväylänpidon momentille 31.10.20, jonne ne on nettobudjetoitu. Vuonna 2011 tulokertymä olisi 1,5 miljoonan kuljetustonnimäärän perusteella 326 000 euroa ja 1,75 miljoonan tonnin tasolla 373 000 euroa. Saavutettaessa 2,1 miljoonan tonnimäärän tason tulokertymä olisi noin 450 000 euroa. Kustannusvastaavuus olisi siten ensin noin 25 % ja nousisi asteittain 30 %:iin. Koska momentti on nettobudjetoitu, olisi nettovaikutus 1,5 miljoonan määrä tasolla 1 035 000 euroa, 1,75 miljoonan tasolla 1 053 000 euroa sekä 2,1 miljoonan tasolla 1 070 000 euroa. Vuoden 2011 talousarvioesityksessä on momentin nettovaikutukseksi arvioitu 913 000 euroa (tulot 450 000 euroa, vuokrameno 1 363 000 euroa).

Saimaan kanavan hoitokunnan toimisto

Saimaan kanavan hoitokunnan toimiston henkilökunta siirtyy liikenne- ja viestintäministeriöön, jonka yhteyteen perustetaan kanavavaltuutetun toimisto. Sijaintipaikka säilyy Lappeenrannassa. Saimaan kanavan hoitokunnan toimiston menot (ml. henkilöstön

palkat) on tähän asti maksettu talousarvion momentilta 31.10.01 Liikenneviraston toimintamenot. Kanavavaltuutetun toimiston siirtyessä liikenne- ja viestintäministeriön yhteyteen, siirretään menoja vastaava määräraha 280 000 euroa Liikenneviraston toimintamenoista 31.10.01 liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenoihin talousarvion momentille 31.01.01. Tämä määrärahasiirto on huomioitu vuoden 2011 talousarvioesityksessä.

5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Saimaan kanavan -reitin kuljetuksissa kuljetuskustannus on selvästi tärkein kuljetusreitin valintaan vaikuttava tekijä. Kanavaa voivat käyttää ns. Saimax-tyyppiset sisävesimerialukset, joiden syväys on 4,2 - 4,35 m. Saimaalla näiden alusten tyyppillinen lastinottokyky on 2000–2200 tonnia ja uusimpien ns. Super-Saimax -alusten lastinottokyky 2500–2700 tonnia.

Saimaa-reitin kilpailukyky on parantunut lisääntyneiden paluukuormien saannin vuoksi. Reitin kannattavuuteen vaikuttaa suuresti tuontiraaka-ainekuljetusten kustannukset, jolloin vientikuljetuksille ei synny ylimääräisiä kustannuksia alusten tyhjänä kulkemisesta.

Saimaan kanavan aluetaloudelliset hyödyt syntyvät suurelta osin teollisuuden saavuttamien kuljetuskustannussäästöjen kautta. Kanavan kuljetuksia käyttää noin 20 tuotantolaitosta, joissa on yhteensä noin 7000 työpaikkaa. Näistä 10 on metsäteollisuuden tuotantolaitoksia, jotka työllistävät 6000 henkeä. Osalle yrityksistä Saimaan kanavan käyttömahdollisuus on erittäin tärkeää (esim. kivi- ja rakennusaineteollisuus, sementin ja rehun tuonti ja pellettien vienti). Metsäteollisuuden ohella muita tärkeitä aloja ovat kivi- ja rakennusaineteollisuus, kemianteollisuus ja metalliteollisuus ja pelletti- ja sementintuotanto.

Saimaan vesistöalueen ja Suomenlahden yhdistävä Saimaan kanava on hinnaltaan kil-

pailukykyinen kuljetusreitti sellaisissa ulkomaankaupan kuljetuksissa, joissa tavara voidaan lastata laivaan lähellä tuotteiden valmistuspaikkaa tai raaka-aineiden hankinta-aluetta ja vastaavasti purkaa laivasta lähellä tuotteiden tai raaka-aineiden käyttöpaikkaa. Viennissä Saimaan kanavaa käytetään lähinnä metsäteollisuuden ja kaivosteollisuuden tuotteiden kuljetuksissa. Tuonnissa reittiä käytetään metsäteollisuuden raakapuun, kemianteollisuuden ja rakennusaineteollisuuden raaka-aineiden sekä kivihiilen kuljetuksissa.

Alusliikenteen maksujen vaikutus liikenteen kehittymiseen on seurausta eri liikennemuotojen kilpailutilanteesta sisävesialueella. Selvitysten perusteella Saimaan ulkomaanliikenteen hintakilpailuetu vaihtelee tavararyhmästä ja määräsatamasta riippuen. Pienin hintakilpailuetu on Pohjois-Saimaan mineraalien kuljetuksilla ja raakapuun kuljetuksilla.

Saimaan kanavan liikenteeltä ei ole koskaan voitu täysimääräisesti laskuttaa liikenteestä aiheutuvia kuluja, vaan aluksilta perityllä Saimaan kanavan lupamaksulla on katettu vuoden 1963 sopimuksen vuokran määrä.

Kaakkois-Suomen tie- ja rataverkkojen kuormitus on voimakasta. Mikäli alueen perusteellisuuden tuotanto säilyy nykyisellään ja Venäjän liikenne kasvaa merkittävästi, voi liikenneverkolle syntyä pullonkauloja suunnitelluista kapasiteetti-investoinneista huolimatta. Saimaan kanavalla on merkitystä Kaakkois-Suomen infrastruktuuriin kohdistuvan kuormituksen jakamisessa. Kanava kykenee nykyisillä järjestelyillä välittämään myös kasvavan kuljetusmäärän.

Vesiliikenteen kuljetusreitit tarjoavat vaihtoehdon myös tilanteisiin, joissa tie- tai rautatiekuljetusten toimintaolosuhteet muuttuvat nykyistä epäedullisemmiksi, esimerkiksi liikenteen polttonesteiden hinnan ja niiden saatavuuden vuoksi tai mahdollisten tienkäyttömaksujen vuoksi.

5.3 Ympäristövaikutukset

Sisävesi- ja merikuljetuksia pidetään ympäristöystävällisinä ja muun muassa Euroopan unionin liikennepolitiikassa vesi- ja rautatiekuljetuksia pyritään suosimaan ja siirtämään tavarakuljetuksia maanteiltä vesille ja rautateille. Kotimaisten tutkimusten mukaan (esim. LIPASTO-selvitys) aluskuljetusten päästöhaitat ovat hieman pienemmät kuin tiekuljetusten mutta moninkertaiset sähkövoiman käyttöön perustuviin rautatiekuljetuksiin verrattuna. Toistaiseksi vesikuljetusten ympäristöystävällisyydellä ei ole ollut vaikutuksia teollisuuden päätöksiin, jotka koskevat kuljetusmuotovalintoja.

Uudessa Saimaan kanavan vuokrasopimuksessa on tarkat määräykset ympäristönsuojelusta ja Suomen velvoitteista huolehtia niistä. Suomi sitoutuu sopimuksen 5 artiklan 3 kappaleen mukaisesti huolehtimaan siitä, että vuokra-alueella huoltotiet, rakennukset ja rakenteet pidetään normaalin käytön edellyttämässä kunnossa ottaen huomioon ympäristöturvallisuuden vaatimukset, maaperän käyttöä koskevat säännöt ja ympäristönsuojelusäännöt, jotka sisältyvät sellaisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, ja Venäjän lainsäädäntöön. Suomen on huolehdittava siitä, että kanavan alusliikenteen ja vuokra-alueen käytön seurauksena syntyvät roskat ja rakennusjätteet kuljetetaan pois vuokra-alueelta.

Vuokrasopimuksen 11 artiklassa määrätään ympäristönsuojelusta. Pääperiaatteena on, että vuokra-alueella harjoitettava toiminta, mukaan lukien alus- ja maantieliikenne, rakentaminen ja muu taloudellinen toiminta ei saa aiheuttaa ympäristöhaittaa alueella, jolla vuokra-alue sijaitsee. Jos haittaa aiheutuu, Venäjän kanavavaltuutettu voi keskeyttää tällaisen toiminnan ja ilmoittaa siitä Suomen kanavavaltuutetulle.

Sopimuksen 11 artiklassa määrätään myös korvausvelvollisuudesta. Ympäristöhaitasta aiheutuva korvausvelvollisuus määräytyy

Venäjän lainsäädännön sekä niiden kansainvälisten sopimusten mukaan, joiden sopimuspuolia kumpikin sopimuspuoli on. Suomen on korjattava kustannuksellaan eli maksettava kansalaistensa ja oikeushenkilöiden sekä kolmansien valtioiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden vuokra-alueella harjoittaman toiminnan aiheuttamat ympäristöhaitat.

Sopimuksessa Suomi oikeutetaan tekemään Venäjälle kuuluvalla Saimaan kanavan osalla ruoppaus- ja syvennystöitä sekä sijoittamaan ruoppausmassa Venäjän sopimuspuolen osoittamaan paikkaan Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että ruoppausmassojen sijoittamiseen tarvitaan Venäjän viranomaisten lupa.

6 Asian valmistelu

Valtioneuvosto asetti 13.3.2002 valtuuskunnan neuvottelemaan Saimaan kanavan vuokrasopimuksen jatkosta. Neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajana toimi kansliapäällikkö Juhani Korpela (vuosina 2002–2006) ja vuoden alusta 2007 lähtien kansliapäällikkö Harri Pursiainen. Valtuuskunnan jäsenenä oli ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen ja liikenne- ja viestintäministeriön virkamiehiä. Lisäksi neuvotteluvaltuuskunta kutsui pysyviksi asiantuntijoiksi Merenkululaitoksen ja Saimaan kanavan hoitokunnan toimiston edustajat sekä virkamiehiä oikeusministeriöstä, ulkoasiainministeriöstä ja liikenne- ja viestintäministeriöstä. Sihteereinä toimivat liikenne- ja viestintäministeriön ja ulkoasiainministeriön virkamiehet.

Suomen sisäinen valmistelutyö aloitettiin heti neuvotteluvaltuuskunnan nimittämisen jälkeen. Valmisteluaikana käytiin läpi koko Saimaan kanavan vuoden 1963 jälkeinen sopimus- ja pöytäkirjamateriaali. Kaikki mahdollinen asiakirjamateriaali käännettiin myös venäjäksi. Tällä pyrittiin helpottamaan ja nopeuttamaan virallisten neuvottelujen käynnistymistä.

Suomen ja Venäjän väliset viralliset neuvottelut uudesta Saimaan kanavaa koskevasta valtiosopimuksesta aloitettiin syyskuussa 2005, jolloin nimitettiin Venäjän neuvotteluvaltuuskunta. Venäjä asetti 18-jäsenisen neuvotteluvaltuuskunnan, johon kuului Venäjän liikenneministeriön, ulkoasiainministeriön, taloudellisen kehityksen ja kaupan ministeriön, finanssiministeriön, puolustusministeriön sekä eri virastojen ja FGU Saimenskij kanalin edustajia. Valtuuskunnan puheenjohtajana ja Venäjän pääneuvottelijana toimi varaliikenneministeri Sergei Aristov.

Sopimusluonnosta valmisteltiin neljässä valtuuskuntien asettamassa työryhmässä: yleisten asioiden työryhmä, taloudellisten asioiden työryhmä, merenkulkua ja teknisiä asioita käsittelevä työryhmä ja oikeudellinen työryhmä. Suomessa oli ns. sihteeristö, joka vastasi tekstien tuottamisesta ja johon kuului liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, oikeusministeriön, rajavartiolaitoksen, merenkululaitoksen ja hoitokunnan edustajia. Lisäksi lähes koko 8-vuotisen konsultaatio- ja neuvotteluprosessin aikana Suomi vastasi neuvottelujen tulkkauksesta ja tekstien kääntämisestä.

Saimaan kanavan vuokrasopimusneuvottelut ovat olleet vuosina 2003–2010 esillä presidenttien, pääministereiden, ulkoasiainministereiden ja liikenneministereiden tapaamisissa sekä Suomen ja Venäjän talouskomission ja liikennetyöryhmän kokouksissa.

Suomessa järjestettiin kuulemistilaisuuksia Helsingissä sekä neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa myös Lappeenrannassa. Talouspoliittinen ministerivaliokunta käsittelee neuvottelutilannetta vuosina 2006 ja 2008, jolloin linjattiin vuokran määrä ja vuokra-alueen rajat. Hallituksen keskustelut järjestettiin vuonna 2007. Neuvottelutilanteesta on tiedotettu säännöllisesti eri tapaamisten yhteydessä.

Kun pääneuvottelijoiden välinen aiopöytäkirja, jonka liitteenä oli sopimusluonnos, allekirjoitettiin 26.9.2008, lähetettiin sopimus-

luonnos Suomessa laajalle lausuntokierrokselle. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä sopimuksen tekemistä. Muutama lausunnonantaja oli huolissaan irtisanomisartiklasta ja sen vaikutuksesta Venäjän sitoutumiseen. Neuvotteluvaltuuskunta katsoi kuitenkin, ettei lausunnoissa ollut sellaista, mikä olisi antanut aihetta esittää tekstimuutoksia Venäjän valtuuskunnalle. Venäjällä sen sijaan lausuntokierroksen aikana esitettiin lukuisia muutosehdotuksia.

Sopimusluonnokseen ei ole aiempöytäkirjävaiheen jälkeen tehty asiallista sisältöä eli vuokraa, vuokra-aikaa ja vuokra-alueen rajoja koskevia muutoksia. Muutokset ovat liittyneet Saimaan kanavan hallinnointiin ja liikkumiseen vuokra-alueella. Osa muutoksista on ollut joko teknisiä tai kielellisiä.

Pääneuvottelijat pääsivät sopimustekstistä yhteisymmärrykseen Helsingissä 18.12.2009 ja parafoivat sopimustekstin. Sopimus allekirjoitettiin Lappeenrannassa 27.5.2010.

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta: oikeusministeriö, sisäasiainministeriö/Rajavartiolaitos, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoasiainministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Tullihallitus, Liikennevirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto, Elinkeinoelämän keskusliitto, maakuntaliitot (Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo), Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Suomen Kaupan Liitto ry, Suomen Varustamot ry, Teknologiateollisuus ry, Suomen Vesitietoyhdistys ry, Suomen Satamaliitto ry, Stora Enso Oyj, UPM Kymmene Oyj, Oy Helsinki Chartering AB, Osuus-kunta Metsäliitto, Oy Saimaa Terminals Ab, Oy Intercarriers Ltd, Saimaan satamien neuvottelukunta, Mopro Oy, Joensuun laivaus

Oy, Vapo Oy, Oy Finnshipping Ab, Saimaan alueen kaupungit ja kunnat (Imatra, Lappeenranta, Savonlinna, Kuopio, Varkaus, Joensuu, Siilinjärvi ja Ristiina).

Kaikissa lausunnoissa suhtauduttiin myönteisesti uuden sopimuksen hyväksymiseen ja voimaansaattamiseen. Lausunnoissa tuotiin esille Saimaan kanavan alusliikenteen merkittävä alueellinen vaikutus. Lausunnoissa kiiteltiin erityisesti sopimuksen pitkää voimassaoloaikaa, minkä katsottiin edistävän investointien tekemistä ja alusliikenteen kehittämistä. Lausunnoissa tuotiin esille, että sopimuksen pitkä kesto antaa käyttäjille mahdollisuuden arvioida kanavaliikenteen kilpailuasemaa muihin kuljetusjärjestelmävaihtoehtoihin nähden. Useassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota kanavan vuokramaksun nousuun ja varsinkin kanavan käyttäjät esittivät, että korotuksista luovuttaisiin, jotta kanavan kilpailukyky säilyy. Monet lausunnonantajat totesivat, että kanavan kunnossapitoon ja kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota ja pyrkiä aloittamaan investoinnit, joilla kanava saataisiin ympärivuotiseen käyttöön. Kahdessa lausunnossa käsiteltiin kanavavaltuutetun toimiston henkilöstöä: yksi lausunnonantajista piti tärkeänä, että henkilöstön määrää ja tehtäviä arvioidaan tarpeiden mukaisesti ja toinen sitä, että henkilöstösiirrot toteutetaan hallinnonalan tuottavuusohjelmaa noudattaen.

Lausuntojen perusteella esitykseen on tehty tarpeelliseksi todetut muutokset.

7 Riippuvuus muista esityksistä

Esityksellä on vaikutuksia vuoden 2011 valtion talousarvioesitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimuksen johdanto sisältää toteamukset nykytilanteesta ja vuoden 1963 sopimuksen täytäntöönpanon myönteisistä tuloksista, pyrkimyksistä valtioiden välisen yhteistyön edistämiseen ja alusliikenteen esteettömän harjoittamisen turvaamiseen, ympäristön säilyttämisestä asianmukaisessa tilassa ja periaatteesta edelleen järjestää vuokraehtojes toteutus ja kanavalla tapahtuvan alusliikenteen yhteistoiminta kanavavaltuutettujen välityksellä.

I luku Yleiset määräykset

1 artikla. *Käsitteet ja määritelmät.* Artiklassa määritellään sopimukseen sisältyvät keskeiset käsitteet ja määritelmät.

Suomenlahteen johtavilla kanavilla tarkoitetaan Brusnitshojen sulun ja Mariankiven sekä Mariankiven ja Vihrevoin saaren välisiä tulokanavia.

Suomenlahteen johtavilla väylillä tarkoitetaan Suomen ja Venäjän väliseltä valtakunnanrajalta Vihrevoin saarelle johtavaa rannikon-suuntaista luotsiväylää ja Vihrevoin saarelta Suomenlahdelle johtavaa väylää.

Huoltoteillä tarkoitetaan maantietä, joka kulkee Nuijamaan rajanylityspaikalta Brusnitshojen sululle, ja muita vuokra-alueella sijaitsevia yksinomaan Saimaan kanavan käyttöä palvelevia maanteitä.

Alusliikenteen ohjauksella tarkoitetaan alusliikenteen ohjausta vaaratilanteiden estämiseksi sekä alusliikenteen turvallisuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi.

Huoltohenkilökunnalla tarkoitetaan vuokra-alueen käyttöön liittyviä tehtäviä hoitavia henkilöitä.

Rajamerkeillä tarkoitetaan erityisiä merkkejä, joilla vuokra-alueen rajat merkitään maastoon.

Ympäristöhaitalla tarkoitetaan ympäristön saastumisesta johtuvaa ympäristön haitallista muutosta, joka johtaa luonnollisten ekologisten järjestelmien pilaantumiseen ja luonnonvarojen ehtymiseen.

Tullimaksuilla tarkoitetaan tavaroita ja ajoneuvoja tullirajan yli siirrettäessä kannettavia tulleja, veroja, tulliselvitysmaksuja tai muita maksuja.

Aluemerellä tarkoitetaan 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti määritellyistä perusviivoista mitattuun enintään 12 meripeninkulman rajaan ulottuvaa merialuetta.

Sisäisillä aluevesillä tarkoitetaan 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti määriteltyjen perusviivojen maanpuoleisia vesialueita.

Jos sopimuksessa määritellyt käsitteet tai sopimuksen soveltamisalaa koskevat määräykset koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti näiden lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan.

Saimaan kanavan vuokra-alueen merkitsemisessä käytetyistä rajamerkeistä säädetään asetuksessa Suomen Tasavallan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitolta vuokraamien Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuonna 1964 määrättyjen rajojen rajankuvauspöytäkirjan voimaansaattamisesta (47/1965), jolla on määritetty vuokra-alueen maa- ja vesialueilla käytettävät rajamerkit. Alusliikenteen ohjauksesta on säädetty Liikennevirastosta annetussa laissa (862/2009), alusliikennepalvelua koskevassa laissa (623/2005) ja vesiliikennelaissa (463/1996). Rakentamisesta ja ympäristönsuojelusta säädetään Suomessa muun muassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) alueiden käytön ja rakentamisen osalta, ympäristönsuojelulaissa (86/2000)

ympäristön pilaantumisen ehkäisyn osalta sekä vesilaisissa (264/1961) vesialueella tehtävien rakennus- ja muutostöiden osalta.

Aluemerestä sekä sisäisistä aluevesistä säädetään laissa Suomen aluevesien rajoista (463/1956). Tulliselvitystoimenpiteet perustuvat Euroopan unionin lainsäädäntöön ja kansalliseen tullilakiin (1466/1994). Tullinimisen maksun suuruus määräytyy EU:n tullitariffin (Taric) perusteella. Tullikorotuksen ja virhemaksun suuruus sen sijaan perustuu kansalliseen tullilakiin. Arvonlisäverosta säädetään arvonlisäverolaisissa (1501/1993).

Sopimuksessa Suomi ja Venäjä ovat sopineet tietyistä, nimenomaan Venäjän federaation alueella sovellettavista ja myös lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä, jotka saavat sisältöä 1 artiklan määrittämisestä.

2 artikla. *Sopimuksen kohde.* Artikla sisältää määräykset sopimuksen kohteesta. Sopimuksen soveltamisala on laajempi kuin vuoden 1963 sopimuksessa, jossa vuokraaminen tapahtui vain tavarakuljetuksia varten. Sopimuksella Venäjän federaatio vuokraa Suomen tasavallalle 50 vuodeksi Venäjän federaation alueen osan, joka käsittää Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän vesi- ja maa-alueen (vuokra-alue).

Artiklan 2 kappaleen mukaan ellei sopimuksessa toisin määrätä, sopimus ei koske Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan järjestystä, josta määrätään Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä voimassa olevilla erillisillä kansainvälisillä sopimuksilla (Sopimus Suomen ja Neuvostoliiton välisellä valtakunnan rajalla noudatettavasta järjestyksestä ja rajatapahtumain selvittämisjärjestyksestä (SopS 32/1960) ja siihen myöhemmin tehdyt muutokset (SopS 60/1969, 60/1979 ja 54/1998).

Artiklan 3 kappaleessa mukaan Suomi ei saa käyttää vuokra-alueen maa- ja metsävaaroja.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimuksessa määritellään edellytykset ja oikeudelliset perusteet sopimuspuolten väliselle yhteis-

työlle kysymyksissä, jotka liittyvät Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän vesi- ja maa-alueen vuokraamiseen Suomen tasavallalle. Näitä ovat muun muassa Saimaan kanavan alusliikenteeseen, huoltohenkilökunnan pääsyyn vuokra-alueella, vuokra-alueella oleskeluun sekä vuokra-alueella sovellettavaan lainsäädäntöön liittyvät kysymykset.

3 artikla. *Vuokra-alueen rajat.* Artiklan 1 kappaleessa määritellään vuokra-alueen rajat. Vuokra-alueeseen kuuluvat: 1) väylä, vesirakennustekniset ja muut rakenteet Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa, huoltotiet sekä huoltoteiden ja Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa olevan väylän väliset maa-alueet ja liittyvä vesialue ja 2) Suomen tasavallan alueella sijaitsevan Nuijamaan ja Venäjän federaation alueella sijaitsevan Brusnitshnojen kansainvälisten maantieliikenteen rajanylityspaikkojen välisen tien ja Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa olevan väylän välillä sijaitseva maa-alue, johon sisältyy kyseinen maantie ja siihen liittyvät, sen normaalille käytölle välttämättömät maa-alueet.

Artiklassa rajataan kokonaan vuokra-alueen ulkopuolelle vesistöalueen sisältävä alue, jolla sijaitsee Saimaan kanavalla oleva Venäjän federaation valtakunnanrajan rajatarkastuspaikka, lukuun ottamatta väylää ja kanavan käytölle välttämättömiä vesirakennusteknisiä rakenteita. Rajatarkastuspaikka sijaitsee Pällin sulun läheisyydessä. Vuokra-alueen raja määräytyy sopimuksen liitteenä ja erottamattomana osana olevan kartan mukaisesti.

Artiklan 3 kappale edellyttää, että sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset määrittelevät ja merkitsevät vuokra-alueen rajan maastoon rajamerkein ja rajalinjoin sopimuksen ja sen liitteenä olevan kartan mukaisesti. Sopimuspuolet määrittelevät toimivaltaiset viranomaiset, jotka laativat vuokra-alueen rajan kulusta rajankuvauspöytäkirjan.

Artiklan 4 kappaleessa edellytetään, että sopimuspuolten kanavavaltuutettujen edustajat suorittavat vuosittain rajamerkkien ja -linjojen katselmuksen ja tarvittaessa vuokra-alueen rajan teknisen tarkastuksen maastossa. Rajan merkintää vuokra-alueen sisällä voidaan tarkentaa 3 kappaleessa mainitun rajankuvauspyötykirjan mukaisesti.

Perustuslain 4 §:n mukaan Suomen valtakunnan rajoja ei voida muuttaa ilman eduskunnan suostumusta. Vuokrasopimuksella ei kuitenkaan muuteta valtakunnanrajaa, vaan vuokrataan vieraan valtion aluetta ja ulotetaan se eräältä osin Suomen lainkäyttöpiiriin.

4 artikla. *Vuokra-alueella olevien rakennusten ja rakenteiden tekninen kuvaus.* Artiklassa määrätään, että sopimuspuolten kanavavaltuutettujen perustama yhteinen komissio laatii teknisen kuvauksen vuokra-alueella sijaitsevista rakennuksista ja rakenteista sopimuksen tultua voimaan. Vuoden 1963 sopimus ei sisältänyt vastaavaa määräystä, mutta siitä huolimatta tekninen tarkastus on tehty vuonna 1968 ja sitä on täydennetty vuonna 1984.

5 artikla. *Sopimuspuolten yleiset oikeudet ja velvollisuudet.* Artikla sisältää määräykset sopimuspuolten yleisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Artiklalla haluttiin selkeyttää kummankin sopimuspuolten oikeuksia ja velvoitteita ja siten välttää mahdolliset tulkintaerimielisyydet. Artiklassa on huomioitu kaasuputken rakentaminen Saimaan kanavan vuokra-alueelle siten, että kaasuputken huoltamisvelvollisuus on Venäjän sopimuspuolella, ei Suomella (5.1.6 ja 5.3.3 artikla).

Artiklan 1 kappaleessa Venäjä sitoutuu: 1) vuokraamaan Suomelle sopimuksen 2 ja 3 artiklassa mainitun alueen, 2) turvaamaan ylläpidon, käytön ja hallinnon sekä luotsauksen ja jäänmurron Suomenlahteen johtavilla alusliikenteeseen käytettävillä kanavilla ja väylillä, 3) turvaamaan vuokra-alueen yleisen järjestyksen, 4) ohjaamaan tieliikennettä sekä valvomaan ja tarkastamaan tieliikenteen turvallisuutta vuokra-alueella, 5) huolehtimaan

vuokra-alueen rajamerkkien ja -linjojen hoidosta ja 6) huolehtimaan Venäjän sopimuspuolen vuokra-alueelle muussa kuin Saimaan kanavan käyttöön liittyvässä tarkoituksessa rakentaman infrastruktuurin ylläpidosta noudattaen sopimuksen 10 artiklan 4 kappaleessa esitettyjä määräyksiä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan Venäjän sopimuspuolella on oikeus harjoittaa vuokra-alueella toimintaa sopimuksen mukaisesti, saada sopimuksessa tarkoitettu vuokra ja käyttää vuokra-alueella sijaitsevia maanteitä korvauksetta.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään Suomen velvoitteista. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Suomen sopijapuoli sitoutuu maksamaan Venäjän sopimuspuolelle sopimuksessa tarkoitettua vuokran. Suomen osapuoli sitoutuu käyttämään vuokra-alueella Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti sopimuksen tarkoittamin poikkeuksin. Suomen sopimuspuoli sitoutuu pitämään vuokra-alueen, myös huoltotiet ja siellä olevat rakennukset ja rakenteet, lukuun ottamatta artiklan 1 kappaleen 6 kohdassa mainittua infrastruktuuria, asianmukaisessa niiden normaalin käytön edellyttämässä kunnossa ottaen huomioon ympäristöturvallisuuden vaatimukset, maaperän käyttöä koskevat säännöt ja ympäristösuojelusäännöt, jotka sisältyvät sellaisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, ja Venäjän lainsäädäntöön, mukaan lukien Saimaan kanavan alusliikenteen ja vuokra-alueen käytön seurauksena syntyvien roskien ja rakennusjätteen poiskuljetus. Samoin Suomen sopimuspuolen on saatettava viipymättä Venäjän sopimuspuolen tietoon vuokra-alueella tehdyt arvokkaat löydöt, jotka ovat geologisesti, paleontologisesti, arkeologisesti ja historiallisesti merkittäviä sekä ryhtymään toimenpiteisiin säilyttääkseen ja luovuttaakseen nämä löydöt Venäjän sopimuspuolelle. Lisäksi Suomen sopimuspuoli sitoutuu olemaan estämättä Venäjän kansalaisia ja oikeushenkilöitä harjoittamasta toimin-

taa vuokra-alueella Saimaan kanavan vuokrasopimuksen tai Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään Suomen sopimuspuolen oikeuksista vuokra-alueen suhteen. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan siltä osin, kun ne koskevat alueella toimimista Suomen lainsäädännön puitteissa. Suomen sopimuspuolella on oikeus käyttää vuokra-alueita sopimuksen tavoitteiden ja ehtojen mukaisesti, rakentaa vuokra-alueelle sopimuksen ehtojen mukaisesti rakennuksia ja rakenteita, mukaan lukien tietoliikenne- ja viestintäyhteyksien tarvitsema infrastruktuuri, jotka ovat tarpeellisia vuokra-alueen käyttöä ja kunnossapitoa ja Saimaan kanavan alusliikennettä varten. Suomella on oikeus tehdä ruoppaus- ja syvennystöitä sekä sijoittaa ruoppausmassat Venäjän osoittamaan paikkaan Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti. Suomella on myös oikeus harjoittaa vuokra-alueella kaupallista toimintaa Saimaan kanavan alusliikenteen ja vuokra-alueen ylläpidon turvaamiseksi. Lisäksi Suomella on oikeus vuokrata osa vuokra-alueesta Suomen kansalaisille tai oikeushenkilöille ja antaa vuokra-alueen osa vastikkeettomaan käyttöön ainoastaan Venäjän sopimuspuolen suostumuksella ja yksinomaan sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen sopimuspuolen oikeutta edelleen vuokraukseen, vuokraoikeuksien kiinnittämiseen sekä sijoittamiseen yhteisöjen peruspääomaksi rajoitetaan. Määräys tuli Venäjän vaatimuksesta – vuoden 1963 sopimus ei vastaavaa sisältänyt. Sen sijaan vahvistettiin Suomelle oikeus toimittaa ja myydä vuokra-alueelle sähköenergiaa kuten oli mahdollista jo vuoden 1963 sopimuksessa.

II luku **Saimaan kanavan alusliikenteen ehdot**

6 artikla. *Alusliikenteen yleiset ehdot.* Artiklassa määrätään alusliikenteen yleisistä

ehdoista ja siinä on viittaus rajatarkastuksiin ja tullimenettelyihin.

Artiklan 1 kappaleen mukaan Venäjän federaation lipun alla purjehtivilla aluksilla on esteetön kulku Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että muut alukset, jotka tulevat Suomen tasavallan alueelta tai menevät sinne, saavat kulkea Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta sekä Venäjän federaation sisäisillä aluevesillä ja aluemerellä Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä. Saimaan kanavaan Venäjän federaation alueelta tuleville tai Venäjän federaation alueelta poistuville henkilöille, ajoneuvoille, tavaroille, rahdeille ja eläimille tehdään raja- ja tullitarkastukset sekä tarvittaessa myös muut tarkastukset rajatarkastuspaikalla Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 3 kappaleessa todetaan, ettei Venäjän sopimuspuoli vaadi viisumia kauttakulkuun Venäjän federaation alueen kautta Saimaan kanavaa pitkin Suomen tai kolmansien maiden kansalaisilta, jotka tulevat tai menevät Suomen tasavaltaan tai tasavallasta urheiluun tai vapaa-ajan viettoon käytettävillä aluksilla tai matkustajina matkustajaluksilla pysähtymättä matkan aikana. Myöskään Venäjä ei kansallisen viisumipolitiikkansa mukaisesti vaadi viisumia Suomen tai kolmansien maiden kansalaisilta, jotka tulevat tai menevät Suomen tasavaltaan tai tasavallasta aluksilla, joiden pituus on enintään 24 metriä tai uppoama enintään 30 tonnia ja joita käytetään urheiluun tai vapaa-ajanviettoon. Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta kulkevat alukset, joiden pituus on enintään 24 metriä tai uppoama enintään 30 tonnia ja joita käytetään urheiluun tai vapaa-ajanviettoon ja joiden suhteen Venäjän sopimuspuoli on suorittanut raja-, tulli- ja muut Venäjän federaation lainsäädännön maahantulolle Venäjän federaatioon määräämät tarkastukset, saavat pysähtyä öisin tai huonoissa sääolosuhteissa. Jos tällai-

silla aluksilla kulkevat Suomen ja kolmansien valtioiden kansalaiset nousevat maihin, heidän oleskelunsa sallitaan vuokra-alueella Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti eli heillä on oltava passi ja voimassa oleva viisumi, jolleivät nämä henkilöt ole viisumivapaita jonkin Venäjää sitovan kansainvälisen sopimuksen mukaisesti. Sopimuspuolten kanavavaltuutetut määräävät pysähtymispaikat sovittuaan niistä Venäjän sopimuspuolen rajaviranomaisten kanssa.

Artiklan 4 kappaleessa kielletään Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla sekä Venäjän federaation sisäisillä aluevesillä ja aluemerellä Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä seuraavien alusten kulku: 1) Suomen tasavallan tai kolmansien valtioiden lipun alla purjehtivat sota-alukset, 2) Suomen tasavallan tai kolmansien valtioiden lipun alla purjehtivat alukset, jotka kuljettavat sotilaita, aseita, sotatekniikkaa ja puolustusmateriaalia, 3) kolmansien valtioiden valtionalukset, jotka eivät harjoita kauppamerenkulkua tai muuta kaupallista alusliikennettä, ellei Venäjän sopimuspuoli ole myöntänyt alukselle kauttakulkulupaa Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 5 kappaleen mukaan sopimuspuolten kanavavaltuutetut sopivat vuosittain purjehduskauden pituudesta Saimaan kanavalla. Purjehduskauden aikana Saimaan kanava on avoinna alusliikenteelle ympärivuorokautisesti. Purjehduskausi on yleensä päättynyt tammikuun aikana, jolloin kanavaliikenne on keskeytetty talven vuoksi. Kanavaliikenne on pyritty avaamaan huhtikuun alussa. Normaali kanavan kiinnioloaika on ollut noin 10 viikkoa.

7 artikla. *Luotsaus ja jäänmurto.* Artiklassa määrätään siitä, että Suomen sopimuspuoli vastaa luotsauksesta, alusliikenteen ohjauksesta, jäänmurrosta ja alusten avustamisesta jääolosuhteissa Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla. Sitä vastoin Venäjän sopimuspuoli vastaa luotsauksesta, alusliikenteen ohjauksesta, jäänmurrosta sekä alusten avus-

tamisesta jääolosuhteissa Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä. Aluksille annettavista luotsaus- ja jäänmurtopalveluista sekä avustamisesta jääolosuhteissa maksetaan sen sopimuspuolena olevan valtion lainsäädännön mukaisesti, joka vastaa luotsauksesta tai jäänmurrosta. Artiklassa määrätään Suomen velvoitteista ja se kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan [ks. Luotsauslaki (940/2003), Laki alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta (1121/2005) ja Alusliikennepalvelulaki (623/2005)].

8 artikla. *Aluksilta perittävät maksut.* Artikla sisältää määräykset aluksilta perittävistä maksuista. Artiklan 1 kappaleen mukaan Saimaan kanavalle meneviltä tai sieltä tulevilta aluksilta ei peritä maksuja sellaisten kustannusten kattamiseksi, jotka liittyvät merenkulun turvalaitteiden kunnossapitoon ja uusimiseen, alusliikenteen ohjaukseen Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä sekä Mariankiven ja Brusnitshnojen sulun välisen tulokanavan mittojen säilyttämiseen alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa, lukuun ottamatta Venäjän sopimuspuolen Vihrevoim saaren ja Mariankiven välisellä väylällä perimää merikanavamaksua, jonka suuruus on 50 % bruttovetoisuuden perusteella lasketusta Viipurin sataman merikanavamaksusta.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että edellä mainitusta huolimatta, Suomen sopimuspuolella on oikeus määrätä ja periä maksuja Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ylläpitokustannusten kattamiseksi aluksilta, jotka kulkevat Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta. Kyseisiä maksuja ei kuitenkaan voida periä niiltä Venäjän federaation lipun alla purjehtivilta aluksilta, jotka käyttävät yksinomaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvaa osaa.

Maksuista on Suomessa säädettävä lailla. Määräys koskee yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia.

9 artikla. *Alusliikenteen kanavien ja väylien käyttö ja kunnossapito.* Artiklan 1 kappaleen

leessa määrätään, että Venäjän sopimuspuoli vastaa Suomenlahteen johtavien kanavien ja väylien alusliikenteen ohjauksesta, merenkulun turvalaitteiden kunnossapidosta ja uusimisesta sekä Suomenlahteen johtavien kanavien mittojen säilyttämisestä alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa. Artiklan 2 kappaleen mukaan Suomen sopimuspuoli vastaa Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan väylien alusliikenteen ohjauksesta, merenkulun turvalaitteiden kunnossapidosta ja uusimisesta sekä väylämittojen säilyttämisestä alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa. Artiklassa määrätään Suomen velvoitteista ja se kuuluu lainsäädännön alaan.

III luku **Rakentaminen ja ympäristönsuojelu vuokra-alueella**

10 artikla. *Rakentaminen vuokra-alueella.*

Artiklan 1 kappaleen mukaan Saimaan kanavan asianmukaista käyttöä ja alusliikenteen kehittämistä varten Suomen sopimuspuolella on oikeus rakentaa vuokra-alueelle rakennuksia, rakenteita, teitä sekä rakentaa ja kehittää tietoliikenne- ja viestintäyhteyksiä. Muu rakentaminen, jolla pyritään samojen tavoitteiden saavuttamiseen, toteutetaan sopimuspuolten kanavavaltuutettujen yhteisestä sopimuksesta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan rakentaminen, jonka tuloksena vuokra-alueen maisemakuva tai vuokra-alueeseen kuuluvien maa-alueiden käyttötarkoitus muuttuu, voidaan aloittaa vasta, kun asiasta on etukäteen sovittu Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetun kanssa. Sopimuspuolten kanavavaltuutetut antavat toisilleen tällaista rakentamista koskevat suunnitelmat.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutettu ilmoittaa Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetulle rakentamisesta, joka voi vaikuttaa Saimaan kanavan tai huoltoteiden käyttämiseen. Venäjän sopimuspuoli antaa lainsäädäntönsä mukaisesti Suomen sopimuspuolelle oikeu-

den tutustua tällaisiin rakennussuunnitelmiin ja -aikatauluihin sekä tehdä niiden parantamista koskevia ehdotuksia tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään, että rakentaminen vuokra-alueella, siellä olevat rakenteet tai niiden käyttö eivät saa aiheuttaa haittaa kanavaliikenteelle.

11 artikla. *Ympäristönsuojelu.* Sopimuksen 11 artikla sisältää vuokra-alueen ympäristönsuojelua koskevat määräykset. Artiklan mukaan vuokra-alueella on voimassa Venäjän federaation lainsäädäntö sopimuksen määrittelemien poikkeuksin. Koska sopimukseen ei tältä osin sisälly poikkeuksia, alueella noudatetaan Venäjän federaation ympäristölainsäädäntöä.

Artiklan 1 kappale sisältää vuokra-alueella harjoitettavaa toimintaa koskevan yleisen ympäristöhaitan aiheuttamisen kiellon. Ympäristöhaitalla tarkoitetaan sopimuksen 1 artiklan määritelmän mukaan ympäristön saastumisesta johtuvaa ympäristön haitallista muutosta, joka johtaa luonnollisten ekologisten järjestelmien pilaantumiseen ja luonnonvarojen ehtymiseen. Määritelmän mukaan kysymys on sellaisesta merkittävästä ympäristön haitallisesta muutoksesta, että asianmukaisesti harjoitetusta vuokra-alueen käytämisestä ei tällaista pitäisi aiheutua. Kysymystä arvioidaan viime kädessä Venäjän federaation lainsäädännön valossa.

Artiklan 2 kappale sisältää Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetun toimivaltuuden keskeyttää toiminta, josta aiheutuu 1 kappaleessa tarkoitettuja seurauksia. Toimivaltuus koskee niin alus- ja maantieliikennettä kuin muutakin toimintaa alueella. Määräyksen mukaan Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetun tulee ilmoittaa Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetulle viipymättä tällaisesta keskeytyksestä.

Artiklan 3 kappaleessa säädetään 1 kappaleessa tarkoitettun ympäristöhaitan korjaamisesta. Asiaa arvioidaan Venäjän federaation lainsäädännön sekä niiden kansainvälisiä so-

pimusten mukaisesti, joiden sopimuspuolia molemmat sopimuspuolet ovat. Sopimustekstissä käytetty ilmaus korjaaminen viittaa vahingonkorvauksen kaltaiseen taloudelliseen hyvitykseen ja ympäristöhaitan poistamiseen. Ympäristöhaitan poistamista tai korjaamista on pidettävä ensisijaisena toimenpiteenä tilanteen saattamiseksi ennalleen, koska tämä yleensä rajoittaa vahingonkorvausvastuuta tai poistaa sen kokonaan. Kappaleessa tarkoitettuja kansainvälisiä sopimuksia, joiden sopimuspuolia Suomi ja Venäjä ovat ja jotka saattavat tulla sovellettavaksi artiklassa mainittua ympäristöhaittaa arvioitaessa, ovat ainakin Suomen ja Venäjän välinen rajavesistö sopimus (SopS 26/1965) ja Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännöstä tehty sopimus (SopS 91/1991).

Artiklan 4 kappaleessa säädetään Suomen sopimuspuolen ensisijaisesta vastuusta korjata kansalaistensa ja oikeushenkilöidensä sekä kolmansien valtioiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden vuokra-alueella harjoittamasta toiminnasta aiheutunut ympäristöhaitta. Jos vuokra-alueella harjoitetusta toiminnasta todetaan aiheutuneen ympäristöhaittaa, eikä kyse ole Venäjän sopimuspuolen tai Venäjän kansalaisten tai oikeushenkilöiden harjoittamasta toiminnasta, voi Venäjä esittää ympäristöhaitan poistamista koskevan vaatimuksen Suomelle. Sopimusmääräyksellä ei kuitenkaan rajoiteta varsinaisen vahingon aiheuttajan vastuuta haitan poistamisesta ja Suomen valtion oikeutta periä haitan poistamisesta aiheutuvat kustannukset vahingon aiheuttajalta.

Rakentamisesta ja ympäristönsuojelusta säädetään Suomessa muun muassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) alueiden käytön ja rakentamisen osalta, ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ympäristön pilaantumisen ehkäisyn osalta sekä vesilaissa (264/1961) vesialueella tehtävien rakennus- ja muutostöiden osalta.

IV luku **Vuokra-alueelle pääsyä ja siellä oleskelua koskeva järjestys sekä tullimenettelyt**

12 artikla. *Huoltohenkilökunnan pääsyä koskeva järjestys.* Artiklan 1 kappaleessa määrätään vuokra-alueelle menevien ja sieltä tulevien huoltohenkilökuntaan kuuluvien Suomen kansalaisten oikeudesta ylittää valtakunnanraja Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetun myöntämällä erikoisluvulla. Erikoiskulkuluvan myöntää Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutettu Venäjän federaation rajaviranomaisten hyväksynnän mukaisesti Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetun esityksestä. Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetun esitykseltä edellytetään Suomen tasavallan rajaviranomaisten hyväksyntä. Venäjän sopimuspuoli ei vaadi viisumeita vuokra-alueelle kulkevilta huoltohenkilökuntaan kuuluvilta Suomen kansalaisilta. Määräys liittyy siihen kansainvälisen oikeuden periaatteeseen, että suvereenit valtiot voivat päättää itse viisumipolitiikastaan. Kolmansien maiden kansalaisilla täytyy olla mukanaan passi sekä viisumi sikäli, kun Venäjä ei ole vapauttanut kyseisen maan kansalaisia viisumivelvollisuudesta. Suomalaiset huoltohenkilökunnan edustajat voivat liikkua vuokra-alueella kulkuluvalla. Kappaleeseen sisältyy määräys, jolla mahdollistetaan erikoiskulkulupien myöntäminen Suomen kansalaisille, jotka tekevät urakatöitä korjattakseen Saimaan kanavan vuokra-alueella syntyneiden hätätilanteiden johdosta aiheutuvia seurauksia edellyttäen että korjaus- ja kunnostustyöt ovat kiireellisiä. Erikoiskulkuluvat myöntää Venäjän federaation ja Suomen tasavallan suhteissa voimassaolevan rajajärjestyssopimuksen (Sopimus Suomen ja Neuvostoliiton välisellä valtakunnanrajalla noudatettavasta järjestyksestä ja rajatapahtumain selvittämisjärjestyksestä; SopS 32/1960 ja SopS 54/1998) mukaisesti nimitettävä Venäjän federaation rajavaltuutettu, joka ilmoittaa täl-

laisten lupien myöntämisestä Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetulle.

Artiklan 2 kappaleen mukaan vuokra-alueelle menevät tai sieltä tulevat huoltohenkilökuntaan kuuluvat kolmansien valtioiden kansalaiset ylittävät Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan määrättyjen rajanylityspaikkojen kautta Venäjän federaation lainsäädännön tarkoittamassa järjestyksessä.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että vuokra-alueelle menevät tai sieltä tulevat huoltohenkilökuntaan kuuluvat Suomen kansalaiset ylittävät rajan autoliikenteen rajanylityspaikassa jonottamatta, mahdollisuuksien mukaan erillistä kaistaa pitkin.

13 artikla. *Venäjän federaation kansalaisten oleskelu vuokra-alueella.* Artiklan mukaan Venäjän federaation kansalaiset oleskelevat vuokra-alueella Venäjän sopimuspuolen määräämän järjestyksen mukaisesti.

14 artikla. *Tullimaksuista vapautumisen ehdot.* Artiklassa määrätään tullimaksuista vapautumisen ehdoista. Venäjä myöntää yksipuolisesti vapautuksen tullimaksuista, jotka tulisivat kannettavaksi Venäjän kansallisen lainsäädännön perusteella. Vapautus koskee kauttakulkuliikennettä sekä tavaroita ja ajoneuvoja, joita tuodaan vuokra-alueelle vuokra-alueella tehtävien töiden suorittamista tai alueen käyttöä varten. Näihin tavaroihin ja ajoneuvoihin sovelletaan kuitenkin Venäjän federaation tullaus- ja tullivalvontamenettelyjä.

Artiklan 1 kappaleen mukaan tullimaksuja ei peritä tavaroista, jotka kuljetetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta Suomen tasavallan yhdestä osasta toiseen tai Suomen tasavallasta kolmansiin maihin taikka kolmansista maista Suomen tasavaltaan.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että tullimaksuja ei peritä tavaroista ja ajoneuvoista, jotka Suomen tasavalta tuo vuokra-alueelle tämän sopimuksen tarkoittamien töiden suoritusta sekä vuokra-alueen käyttöä varten.

Artiklan 3 kappale sisältää määräyksen, jonka mukaan edellä 1 ja 2 kappaleissa mai-

nitut tavarat ja ajoneuvot ovat Venäjän federaation lainsäädännön mukaisten tullaus- ja tullivalvontamenettelyiden alaisia.

Artiklan 4 kappaleen mukaan tietojen vaihto 1 ja 2 kappaleen tarkoittamien tavaroiden siirtäminen Venäjän federaation tullirajan yli tapahtuu sopimuspuolten tulliviranomaisten määräämässä ja sopimassa järjestyksessä.

V luku Erityiset määräykset

15 artikla. *Vuokra-alueella sovellettava lainsäädäntö.* Sopimuksen 15 artikla sisältää määräykset vuokra-alueella sovellettavasta lainsäädännöstä ja toimivaltaisista viranomaisista. Artiklan 1 kappaleen mukaan vuokra-alueella on voimassa Venäjän federaation lainsäädäntö ja alueella toimivat Venäjän viranomaiset. Artiklan 2-5 kappaleet sisältävät poikkeukset tähän pääsääntöön. Poikkeukset eivät saa loukata Venäjän federaation etuja ja sen suvereniteettia.

Artiklan 2 kappaleessa luetellaan ne asiakokonaisuudet (koulutus, sosiaaliturva, terveydenhuolto, verotus, vakuuttaminen, työskentely, perintösuhteet, perhe- ja muut siviilioikeudelliset suhteet sekä Saimaan kanavan alusliikenteestä aiheutuneen vahingon korvaaminen), joita koskevat kysymykset Suomessa on oikeus järjestää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Suomen lainsäädäntöä sovelletaan vuokra-alueella näissä asioissa suomalaisten ja kolmansien valtioiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden sekä Suomen viranomaisten välisissä suhteissa.

Artiklan 3 kappaleen mukaan alusliikenteeseen vuokra-alueella sovelletaan Suomen vesiliikennettä koskevaa lainsäädäntöä.

Artiklan 4 kappale sisältää määräykset suomalaisten viranomaisten ja tuomioistuinten toimivallasta 2 ja 3 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa. Määräyksen mukaan viranomaisten ja tuomioistuinten toimivalta 2 ja 3 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa määräytyy

Suomessa voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 5 kappale sisältää vuokra-alueella tapahtuneita lainrikkomuksia koskevat määräykset. Asia ratkaistaan Venäjän lainsäädännön mukaisesti, jos asia koskee Venäjän federaation etua tai sen suvereniteettia tai jos asianomistajana tai vastaajana on venäläinen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Jos asianomistajana ja vastaajana on Suomen valtio, Suomen kansalainen tai suomalainen oikeushenkilö, eikä asia koske Venäjän federaation etua tai sen suvereniteettia, asia ratkaistaan Suomen lainsäädännön mukaisesti. Muussa tapauksessa Venäjän viranomaiset ratkaisevat tapauskohtaisesti, ratkaistaanko asia Venäjän lainsäädännön mukaisesti.

16 artikla. *Rajoitusten käyttöönotto.* Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että Venäjän sopimuspuolella on Venäjän federaation valtion turvallisuuden takaamiseksi oikeus soveltaa väliaikaisesti erikoismääräyksiä sillä alueella, jolla vuokra-alue sijaitsee. Tällaiset määräykset koskevat kaikkia vuokra-alueella olevia luonnollisia ja oikeushenkilöitä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan Venäjän federaation kansalaisten elämän ja terveyden, yleisen järjestyksen ja valtion turvallisuuden varmistamiseksi Venäjän sopimuspuolella on oikeus keskeyttää luonnollisten henkilöiden ja ajoneuvojen pääsy vuokra-alueelle sekä rajoittaa luonnollisten ja oikeushenkilöiden oleskelua ja toimintaa vuokra-alueella.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että Venäjän sopimuspuoli ilmoittaa mahdollisuuksien mukaan hyvissä ajoin Suomen osapuolelle 1 ja 2 kappaleissa mainittujen rajoitusten käyttöönotosta ottaen huomioon Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehtyjen rajanylityspaikkoja koskevat sopimusmääräykset.

Määräys rajoitusten käyttöönotosta rajoittaa Suomen oikeutta soveltaa tietyiltä osin lainsäädäntöään vuokra-alueella sekä vaikuttavat luonnollisten ja oikeushenkilöiden oi-

keuksiin. Määräys kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan.

VI luku Vuokra ja maksumenettely

17 artikla. *Vuokran määrä.* Artiklan 1 kappaleen mukaan Suomen sopimuspuoli maksaa tämän sopimuksen mukaisesti vuosittain Venäjän sopimuspuolelle vuokraa, joka koostuu kahdesta osasta: kiinteästä perusvuokrasta ja muuttuvasta vuokrasta.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että kiinteän perusvuokran määrä on miljoona kaksisataakaksikymmentätuhatta euroa vuodessa, ja Suomen sopimuspuoli maksaa sen riippumatta Saimaan kanavan alusliikenteen määrästä.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Suomen sopimuspuoli maksaa muuttuvaa vuokraa siitä Saimaan kanavan kautta purjehduskautena liikennöivien alusten bruttovetoisuuden (GT) yhteenlasketusta kokonaismäärästä, joka ylittää 1 500 000 bruttovetoisuusyksikköä. Muuttuvan vuokran määrä lasketaan kertomalla 0,18 eurolla luku, joka ylittää yhteenlasketun kokonaismäärän 1 500 000 bruttovetoisuusyksikköä. Aluksen bruttovetoisuus määritellään mittakirjan perusteella.

Artiklan 4 kappaleessa todetaan, että sopimuspuolten kanavavaltuutetut määrittelevät Saimaan kanavalla purjehduskauten aikana liikennöivien alusten yhteenlasketun bruttovetoisuuden laskentatavan.

Artiklan 5 kappaleen mukaan Saimaan kanavan tehokkaan käytön varmistamiseksi Venäjän sopimuspuoli rahoittaa kanavavuokralla seuraavat omat kustannuksensa: 1) erityisen toimielimen ylläpito Venäjän federaation kanavavaltuutetun toiminnan mahdollistamiseksi, 2) vuokra-alueen yleisen järjestyksen turvaaminen, maantieliikenteen ohjaus sekä tieliikenteen turvallisuuden valvonta ja tarkastus vuokra-alueella, 3) Saimaan kanavan alusliikenteeseen liittyvät valtion valvontaviranomaisten suorittamat tarkastukset Venäjän valtakunnanrajan rajantarkastuspaikas-

sa Saimaan kanavalla, 4) rajamerkkien ja – linjojen kunnossapito ja hoito, 5) merenkulun turvalaitteiden kunnossapito ja uusiminen sekä alusliikenteen ohjaus Suomenlahteen johdettavilla väylillä ja kanavilla, 6) Mariankiven ja Brusnitshnojen sulun välisen tulokanavan mittojen säilyttäminen alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa ja 7) muut kustannukset, jotka liittyvät vuokra-alueen käyttöön.

Artiklan 6 kappaleen mukaan Suomen sopimuspuoli maksaa vuokran 3 ja 4 kappaleen mukaisesti tehdyn vuosituloksen yhteenvedon jälkeen, kuitenkin tilivuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1. päivään mennessä. Vuokran tuloutusjärjestys määräytyy Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 7 kappaleen mukaan tarvittaessa, kuitenkin enintään kerran kymmenessä vuodessa, sopimuspuolten kanavavaltuutetut arvioivat, missä määrin vuokran määrä vastaa Venäjän sopimuspuolen tarpeita kattavaa sopimuksesta aiheutuvat kustannukset, lähtökohdista Venäjän sopimuspuolen kustannusten sisältö ja määrä, Saimaan kanavan alusliikenteen kehitys, inflaatiotaso sekä muiden tekijöiden tarkastelutulokset.

Määräys koskee eduskunnan budjettivaltaa ja sitoo Suomea seuraavat 50 vuotta ja siten edellyttää eduskunnan suostumusta.

VII luku **Sopimuksen toteutusta koskeva yhteistyö**

18 artikla. *Saimaan kanavan hallinto.* Artiklan 1 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli nimeää kanavavaltuutetun käsittelemään ja päättämään kaikista sopimuksen täytäntöönpanoon ja Saimaan kanavan alusliikenteen kehittämiseen liittyvistä asioista. Ellei sopimuksessa muuta määrätä, sopimuspuolten kanavavaltuutetut tekevät päätökset yhteisestä sopimuksesta.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että kumpikin sopimuspuoli perustaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti erityisen toimielimen turvaamaan, että sopimuspuolten ka-

navavaltuutetut voivat hoitaa sopimuksessa tarkoitettuja tehtäviä.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja Saimaan kanavaan liittyvän alueen käytön ja huollon hoitaa Suomen sopimuspuolen erityinen toimielin.

Määräys kuuluu lainsäädännön alaan. Kanavavaltuutetusta ja vuokrasopimuksessa mainitusta ”erityisestä toimielimestä” on tarkoitus säätää voimaansaattamislaissa, johon sisällytetään määräykset Suomen kanavavaltuutetun nimittämisestä sekä perustetaan Saimaan kanavan komissio.

19 artikla. *Sopimuksen toimivuuden tarkastelu.* Artiklassa määrätään, että sopimuspuolten kanavavaltuutetut tarkastelevat vähintään kerran vuodessa sopimuksen määräysten toimivuutta. Jos sopimuspuolten kanavavaltuutetut havaitsevat seikkoja, joilla on tai voisi olla olennaista kielteistä vaikutusta sopimuksen täytäntöönpanoon, he ryhtyvät viipymättä toimiin tällaisten seikkojen poistamiseksi.

VIII luku **Loppu- ja siirtymämääräykset**

20 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimus on ratifioitava, ja se tulee voimaan 30 päivän kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimus on voimassa 50 vuotta sen voimaantulopäivästä alkaen, tämän kuitenkin rajoittamatta 24 artiklan määräyksiä.

21 artikla. *Sopimuksen muuttaminen.*

Artiklan mukaan sopimusta voidaan muuttaa sopimuspuolten välisellä sopimuksella. Vuoden 1963 sopimus ei sisältänyt muutosmahdollisuutta.

22 artikla. *Erimielisyyksien ratkaisu.* Artiklan mukaan sopimuspuolten kanavavaltuutetut ratkaisevat sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta syntyvät sopimuspuolten väliset erimielisyydet. Erimielisyydet, joista so-

pimuspuolten kanavavaltuutetut eivät pääse yksimielisyyteen, ratkaisee sekakomitea, johon sopimuspuolet nimittävät kumpikin kaksi sopimuspuolten edustajaa. Sopimuspuolet ratkaisevat keskinäisin neuvotteluin ne erimielisyydet, joista sekakomitea ei ole päässyt yksimielisyyteen. Mikäli sopimuksessa, joka muutoinkin sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on määräyksiä pakollisesta ja sopimuspuolia sitovasta menettelystä sopimuksen tulkintaa tai sen soveltamista koskevan riidan ratkaisemista sopimuksen välillä, voi riidan ratkaisu vaikuttaa siihen, miten Suomessa laintasoisena säänneltyä asiaa koskevaa määräystä on sovellettava. Tällaisissa tapauksissa riitojen ratkaisemista koskeva määräys kuuluu lainsäädännön alaan. Artikla sisältää määräyksen sekakomiteasta, joka voi tehdä sopimuspuolia sitovia ratkaisua. Määräys kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan.

23 artikla. *Irtisanominen.* Artikla sisältää määräykset sopimuksen irtisanomismenettelystä ja sen sisältö vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

Artiklan 1 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen kirjallisella ilmoituksella diplomaattiteitse.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimus lakkaa olemasta voimassa 12 kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin toinen sopimuspuolista on vastaanottanut ilmoituksen tai ilmoituksessa mainittuna myöhempänä ajankohtana

24 artikla. *Sopimuksen päätyttyä suoritettavat toimet.* Sopimuksen 24 artikla sisältää määräykset sopimuksen päättyessä suoritettavista toimista. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuksen päättyessä tai sen lakattua olemasta voimassa Suomen sopimuspuoli luovuttaa korvaukset kahdeksan kuukauden kuluessa Venäjän sopimuspuolelle kaikki vuokra-alueella olevat rakennukset ja rakenteet normaalikäyttöä vastaavassa kunnossa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan rakennukset ja rakenteet on luovutettava vapaina kaikista

maksuista, veroista ja muista mahdollisista rasitteista tai rasituksista, jotka on perustettu muiden kuin Venäjän sopimuspuolen tai Venäjän kansalaisten tai oikeushenkilöiden hyväksi.

Sopimuksen kohde ja tarkoitus huomioon ottaen kanavan asianmukaiseen käyttöön ja alusliikenteen kehittämiseen käytettävien rakennusten tai rakennelmien sijoittamisesta kanava-alueelle vastaa lähtökohtaisesti Suomen valtio. Sopimus ei kuitenkaan aseta esittä sille, että suomalaiset tai kolmansien valtioiden luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt saisivat sopimuksessa sovittujen menettelyiden mukaisesti sijoittaa tällaisia rakennuksia tai rakennelmia vuokra-alueelle. Yksityisille kuuluvat rakennukset ja rakennelmat eivät kuitenkaan olisi 24 artiklan luovutusvelvollisuuden suhteen eri asemassa Suomen valtion rakennuksiin ja rakennelmiin nähden, vaan luovutusvelvollisuus koskisi yhtä lailla näitä.

25 artikla. *Sopimukset, jotka lakkaavat olemasta voimassa.* Artiklassa määrätään, että siinä luetellut sopimukset lakkaavat olemasta voimassa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä. Tämän lisäksi Suomen ja Venäjän kanavavaltuutettujen on sovittava erikseen kanavavaltuutettujen tekemien pöytäkirjojen voimassaolosta tai niiden lakkaamisesta. Perustuslain 94 §:n mukaan eduskunnan hyväksyminen vaaditaan veloitteen irtisanomiseen, jos velvoite on sisällöltään eduskunnan hyväksyttäviin kuuluva (PeVL 32/2006 vp). Sopimuksen irtisanominen vaatii eduskunnan suostumusta myös niissä tapauksissa, jolloin sopimuksen hyväksyminen aikaisemman valtiosäännön mukaan ei edellyttänyt eduskunnan suostumusta, mutta joka uuden perustuslain mukaan vaatisi eduskunnan suostumuksen. Eduskunnan suostumus tarvitaan myös silloin, jos uudella sopimuksella korvataan tai muutoin kuin irtisanomalla lakkautetaan eduskunnan toimivaltaan kuulunut aiempi sopimus (PeVL 18/2002 vp). Tämän vuoksi eduskunnan hyväksymi-

nen on tarpeen myös eräiden artiklassa lueteltujen sopimusten voimassaolon lakkauttamiseen. Vuoden 1963 vuokrasopimus (SopS 39-40/1963), joka on mainittu 25 artiklan 1 kohdassa sisältää eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sama koskee vuoden 1963 vuokrasopimukseen liitettyä pöytäkirjaa (SopS 57/1964), joka on mainittu 25 artiklan 2 kohdassa.

Esitykseen sisältyvässä voimaansaattamislaissa on säännös kumottavaksi ehdotetusta vuoden 1963 sopimuksen voimaansaattamislain kumoamisesta. Tämän lisäksi esitykseen sisältyvässä voimaansaattamislaissa on säännökset 25 artiklan 3, 6, 7 ja 8 kohdissa tarkoitettujen sopimusten (SopS 3/1966, 18/1991, 51/1994 ja 102/2006) voimaansaattamisasetusten kumoamisesta. Kyseiset sopimukset eivät sisällä eduskunnan suostumusta edellyttäviä määräyksiä. Voimaansaattamislaissa olisi myös säännökset yllä mainittujen 25 artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettujen sopimusten voimaansaattamisasetusten kumoamisesta.

Sopimuksen 25 artiklan 4 ja 5 kohdissa tarkoitettuja sopimuksia ei ole Suomessa käsitelty valtiosopimuksina eikä niiden ole katsottu myöskään sisältävän mitään voimaansaattavaa. Sopimukset on kuitenkin sisällytetty 25 artiklan luetteloon, koska niiden kumoamista tässä yhteydessä on pidetty oikeustilan kannalta selkeimpänä vaihtoehtona.

26 artikla. *Lupa-asiakirjojen voimassaolo.*

Artikla sisältää lupa-asiakirjoja koskevat siirtymäsäännökset. Artiklan mukaan kuluvat ja muut lupa-asiakirjat, jotka Saimaan kanavan kanavavaltuutetut tai sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset ovat myöntäneet Suomen ja Venäjän kansalaisille ja oikeushenkilöille ennen sopimuksen voimaantuloa ja joita tarvitaan vuokra-alueelle pääsyyn ja sieltä poistumiseen, oleskeluun ja töiden suorittamiseen vuokra-alueella, jäävät voimaan ja oikeuttavat pääsyyn vuokra-alueelle ja sieltä poistumiseen sekä oleskeluun ja töiden suorittamiseen vuokra-alueella

niiden voimassaolon ajan, kuitenkin enintään kuusi kuukautta sopimuksen voimaantulon jälkeen.

2 Lakiehdotuksen perustelut

Perustuslain 95 § 1 momentti edellyttää, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtiosisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislailla. Esitys sisältää ehdotuksen sekamuotoiseksi voimaansaattamislaiksi.

1 §. Säännöksen mukaan Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä Lappeenrannassa 27 päivänä toukokuuta 2010 tehdyn sopimuksen Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklassa määrätään, että kumpikin sopimuspuoli nimeää kanavavaltuutetun käsittelemään ja päättämään kaikista sopimuksen täytäntöönpanoon ja Saimaan kanavan alusliikenteen kehittämiseen liittyvistä asioista. Vastaavanlainen säännös sisältyi myös vuoden 1963 Saimaan kanavan vuokrasopimukseen. Kanavavaltuutettuna on vuoden 1963 vuokrasopimuksen aikana toiminut valtioneuvoston nimittämänä liikenne- ja viestintäministeriön kansliapäällikkö. Pykälässä säädettäisiin, että Suomen kanavavaltuutettu toimisi liikenne- ja viestintäministeriön yhteydessä ja hänellä olisi apunaan kanavavaltuutetun toimisto. Tämä tarkoittaisi toiminnallisesti itsenäistä yksikköä, joka hallinnollisesti ja toimintamäärärahojen osalta olisi osa liikenne- ja viestintäministeriötä. Kanavavaltuutetun nimittäisi valtioneuvosto liikenneasioista vastaavan ministerin esittelystä

viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Kanavavaltuutetun tehtävistä ja kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Kanavavaltuutetun tueksi ja Suomen kantojen yhteensovittamista varten esitetään perustettavaksi Saimaan kanavan komissio, joka olisi tarkoitus asettaa liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä viiden vuoden toimikaudeksi kerrallaan. Komissio olisi vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleessa mainittu erityinen toimielin Suomen puolella, joka toimisi liikenne- ja viestintäministeriöstä riippumattomana elimenä. Komission puheenjohtajana toimisi kanavavaltuutettu ja jäsenenä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullihallituksen ja Liikenneviraston edustajia. Komission tehtävänä olisi yhteensovittaa viranomaisten kannat Saimaan kanavan vuokrasopimuksen täytäntöönpanoa ja alusliikenteen kehittämistä koskevista kysymyksistä. Komissio toimisi myös 8 §:n mukaisena lupaviranomaisena.

4 §. Pykälässä säädettäisiin vuokra-alueella liikkumisesta. Vuokrasopimuksen mukaisesti pääsy Saimaan kanavan vuokrasopimuksessa tarkoitettulle vuokra-alueelle sekä liikkuminen ja työskentely siellä ilman matkustusasiakirjoja (passia ja viisumia) olisi sallittua vain niille, joilla on Venäjän federaation kanavavaltuutetun myöntämä kulkulupa. Kulkulupa voitaisiin myöntää määräajaksi tai toistaiseksi sekä peruuttaa tarvittaessa. Kiireellisissä tapauksissa noudatettaisiin sopimuksen 12 artiklan 1 kappaleen 2 alakohdan määräystä, jonka mukaan Venäjän federaation rajavaltuutettu voi myöntää erikoiskulkulupia Suomen kansalaisille, jotka tekevät kiireellisiä korjaus- ja kunnostustöitä Saimaan kanavan vuokra-alueella syntyneiden hätätilanteiden johdosta. Säädos ei vaikuta kauttakulussa olevissa laivoissa työskenteleviin tai matkustaviin henkilöihin. Urheilu- tai huviveneellä liikkuviin sovelletaan vuokrasopimuksen 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen säännök-

siä ja viisumia edellytetään vain, jos he nousevat maihin.

5 §. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin Saimaan kanavan vuokra-alueella työskentelystä, joka edellyttäisi Venäjän federaation kanavavaltuutetun myöntämää kulkulupaa. Tämä voisi olla joko kulkulupa tai kiireellisiä tapauksia koskeva erityiskulkulupa. Pykälässä säädettäisiin lisäksi vuokra-alueella tapahtuvan työskentelyn verotuksellisesta kohtelusta. Säännöksen perusteella vuokra-alueella työskentely rinnastettaisiin työntekijän kotikunnassa tapahtuvaan työskentelyyn. Vuokra-alueella työskentelystä ei maksettaisi tällöin ulkomaan työskentelyyn liittyviä korvauksia. Ehdotettu säännös vastaisi nykytilaa.

6 §. Pykälässä selvennettäisiin nykyistä tullauskäytäntöä. Vietäessä Suomesta tavaroita vuokra-alueen käyttöä ja hoitoa varten tai tuotaessa niitä Suomeen Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastettaisiin tullioikeudellisesti Euroopan unionin tullialueen ulkopuoliseen alueeseen Yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (2913/1992/EY) mukaisesti. Saimaan kanavan vuokra-alueella kulkuluvan tai erikoiskulkuluvan perusteella työskentelevien henkilöiden tuontioikeuteen ja oikeuteen tuoda tullittomia ja verottomia tuomisia sovellettaisiin, mitä matkustajien tuontioikeudesta säädetään. Kulkuluvalla liikkuviin sovellettaisiin samoja määräyksiä kuin matkailijoihin, esimerkiksi alkoholin ja tupakkatuotteiden ja eläinten maahantuonnin osalta. Lisäksi kulkuluvilla liikkuviin sovellettaisiin ns. 20 tunnin sääntöä eli Suomessa asuva henkilö, joka saapuu Suomeen Euroopan talousalueen ulkopuolelta muutoin kuin lentoteitse, saa tuoda maahan alkoholijuomia vain, jos matka on kestänyt yli 20 tuntia. Sovellettavia säädöksiä olisivat mm.

- Yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettu neuvoston asetus (1186/2009/EY; 41 ja 107-111 artiklat)

- Arvonlisäverolaki (1501/1993; 9 luku: 95-96 §)

- Valmisteverotuslaki (182/2010; 10 luku) ja
- Tullilaki (1466/1994; 9 §).

7 §. Pykälässä säädettäisiin Saimaan kanavalla purjehtivilta aluksilta perittävistä maksuista. Maksuja perittäisiin Saimaan kanavan vuokrasopimuksesta johtuvien vuotuisten erityisten menojen peittämiseksi. Maksuvelvollisuus koskisi kaikkia Saimaan kanavalla purjehtivia aluksia. Maksua ei kuitenkaan perittäisi Venäjän lipun alla purjehtivilta aluksilta, jotka käyttävät ainoastaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvaa osaa. Venäjän lipun alla purjehtivat alukset olisivat kuitenkin velvollisia maksamaan kanavan lupamaksua Suomen puoleisen osan käyttämisestä.

Perittävän maksun suuruudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Maksu määrättäisiin aluksen, lautan tai laitteen koon ja lajin perusteella. Maksu määräytyisi siten voimaansaattamislain ja vuokrasopimuksen mukaisesti ja maksun suuruudesta päätettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Muilta osin noudatettaisiin valtion maksuperustelain (150/1992) säännöksiä.

8 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 5 artiklan 4 kappaleen 4 alakohdan mukaista kaupallista toimintaa sekä 10 artiklan 1 kappaleen mukaista rakentamista varten tarvittavista luparatkaisuksista. Alusliikenteen järjestämisestä ja vuokra-alueen ylläpidosta vastaa Suomen valtio. Alusliikenteen järjestämiseen ja vuokra-alueen ylläpitoon saattaa liittyä sellaisia tehtäviä, joiden hoitaminen voidaan antaa muun kuin valtion tai sen viraston hoidettavaksi. Tällaisen tehtävän antaminen muun kuin valtion tai sen viraston hoidettavaksi edellyttäisi Saimaan kanavan komission antamaa lupaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen. Muutoksenhakuun sovellettaisiin hallintolainkäyttölain (586/1996) säännöksiä.

9 §. Pykälässä säädettäisiin Suomen valtion oikeudesta periä Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 11 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettua ympäristöhaitan poistamisesta aiheutuneet kustannukset siltä, jonka toiminnasta ympäristöhaitta on aiheutunut. Ympäristöhaitta on tarkemmin määritelty vuokrasopimuksen 1 artiklassa. Sopimuksen 11 artiklan 4 kappaleen mukaan Suomen sopimuspuoli korjaa kustannuksellaan kansalaistensa ja oikeushenkilöidensä sekä kolmansien valtioiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden vuokra-alueella harjoittamasta toiminnasta vuokra-alueella aiheutuneen ympäristöhaitan. Suomi vastaa siis ensisijaisesti Venäjään nähden tällaisen haitan poistamisesta. Sopimusmääräyksellä ei kuitenkaan rajoiteta varsinaisen vahingon aiheuttajan vastuuta haitan poistamisesta ja Suomen valtion oikeutta periä haitan poistamisesta aiheutuvat kustannukset vahingon aiheuttajalta. Selvytyden vuoksi lakiin sisällytettäisiin tätä koskeva nimenomainen säännös. Asia käsiteltäisiin siviilioikeudellisena riita-asiana.

10 §. Sopimuksen 15 artikla sisältää määräykset Saimaan kanavan vuokra-alueella sovellettavasta lainsäädännöstä. Suomi voi mainitun artiklan määrittelemissä puitteissa säätää lainsäädäntönsä soveltamisesta vuokra-alueella. Ehdotetun pykälän mukaan vuokra-alueella sovellettaisiin muiden maiden kuin Venäjän valtion kansalaisiin ja oikeushenkilöihin Suomen koulutusta, sosiaaliturvaa, terveydenhoitoa, verotusta, vakuuttamista, perintöoikeudellisia suhteita sekä työ-, perhe-, ja muita siviilioikeudellisia suhteita koskevaa lainsäädäntöä ja vahinkojen korvaamista koskevaa lainsäädäntöä. Tämä ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa Venäjän federaation etujen ja sen suvereniteetin kanssa.

11 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Uuden Saimaan kanavan vuokrasopimuksen tullessa voimaan lakkaavat olemassa voimassa Suomen tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokraamisesta Suomen tasavallalle 27 päivänä syyskuuta 1962 tehty sopimus (SopS 39-40/1963). Pykälässä säädettäisiin kumottavaksi voimassa olevan vuokrasopimuksen voimaansaattamislaki.

Pykälässä säädettäisiin kumottavaksi Saimaan kanavan hoitokunnasta annettu asetus (436/1963) myöhempine muutoksineen. Nykyjärjestelmässä Saimaan kanavan käyttöä sekä sen ja vuokra-alueiden hoitoa varten on säädetty asetus hoitokunnasta. Hoitokunta on toiminut liikenne- ja viestintäministeriön yleisen johdon ja valvonnan alaisena. Nyt säädettäväksi ehdotettava Saimaan kanavan komissio varmistaa Saimaan kanavan asioiden yhteensovittamisen.

Pykälässä säädettäisiin kumottavaksi kanavamaksulain 3§, jossa määritettiin vuoden 1963 sopimuksen perusteella perittävä Saimaan kanavan liikenteen lupamaksu. Tätä säännöstä vastaava määräys sisällytettäisiin voimaansaattamislain 7 §:ään, johon sisällytetään kanavan lupamaksun perimisen perusteet.

Pykälässä säädettäisiin kumottavaksi laki eräistä toiminnan järjestämisen perusteista Saimaan kanavan vuokra-alueilla (402/1964). Laki sisälsi vuoden 1963 vuokrasopimuksen täytäntöönpanoa koskevia tarkempia määräyksiä. Osa niistä on vanhentuneita ja osa nykyisen perustuslain vastaisia valtuuksia. Voimaansaattamislakiin sisällytettäisiin uutta valtiosopimusta koskevat tarkemmat määräykset vuokra-alueella liikkumisesta ja elinkeinotoiminnan harjoittamisesta sekä rakentamisesta.

Pykälässä säädettäisiin kumottavaksi myös kaikki sopimuksen 25 artiklan 1-3 ja 6-8 kohdissa mainittujen sopimusten (SopS

40/1963, 57/1964, 3/1966, 18/1991, 51/1994 ja 102/2006) voimaansaattamisasetukset.

Pykälän mukaan Saimaan kanavan hoitokunnan toimiston henkilöstö siirtyisi tämän lain voimaan tullessa liikenne- ja viestintäministeriöön. Henkilöstö siirtyisi hoitamaan kanavavaltuutetun toimiston tehtäviä, mutta heidän virkapaikkansa säilyisi Lappeenrannassa. Virkojen siirtyminen samalla työssäkäyntialueella ei siten edellyttäisi virkamiehen suostumusta. Siirtyvä henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät yleiset virkamiesoikeudelliset oikeutensa ja velvollisuutensa sekä euromääräisen palkkansa. Oikeuksien ja velvollisuuksien osalta kysymys on virkasuhteeseen perustuvista yleisistä virkamiesoikeudellisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustetaan uusi virka, se voidaan sitä ensi kertaa täytettäessä täyttää haettavaksi julistamatta. Palvelussuhteen ehdot vastaanottavassa organisaatiossa perustuisivat valtion virkaehtosopimukseen sekä kyseisessä organisaatiossa sovellettaviin tarkentaviin virkaehtosopimukseen samoin kuin voimassa oleviin säädöksiin ja määräyksiin sekä ministeriön toimivaltansa puitteissa tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin.

3 Voimaantulo

Sopimus on ratifioitava ja se tulee voimaan 30 päivän kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta. Sopimus on voimassa 50 vuotta sen voimaantulopäivästä alkaen, tämän kuitenkin rajoittamatta 24 artiklan määräyksiä sopimuksen päätyttyä suoritettavista toimista. Suomen ja Venäjän neuvotteluvaltuuskuntien alustavana tavoitteena on ollut, että valtiosopimus tulisi voimaan vuoden 2011 alkupuolella. Venäjän federaation liikenneministeriön valmisteleva Saimaan kanavan vuokrasopimusta koskeva voimaansaattamislaki on tarkoitus antaa Venäjän valtiolliselle duumalle marraskuun 2010 aikana ja tavoitteena on

saada duuman päätös asiasta vuoden 2010 loppuun mennessä. Ratifioimisasiakirjat voidaan vaihtaa vasta, kun valtionsisäiset toimet on saatu päätökseen kummassakin maassa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Muusta syystä eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä ovat muun muassa eduskunnan budjettivaltaa sitovat kansainväliset velvoitteet (PeVL 45/2000 vp).

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys luetaan lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla, kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan riippumatta siitä, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla säädetyin säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja 12/2000 vp).

Sopimuksen 1 ja 3 artiklassa määritellään sopimuksen materiaalin soveltamisalue, joka vaikuttaa sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten soveltamiseen. Sopimuksen 1 ja 3 artiklan määräykset kuuluvat sen vuoksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp).

Sopimuksen 5 artiklan 3 kappaleen 1 kohdan vuokran maksamisvelvoite sitoo eduskunnan budjettivaltaa ja edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksen 7 artiklassa määrätään Suomen velvollisuudesta hoitaa luotsaus ja jäänmurto. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska artiklassa tarkoitetuista asioista säädetään Suomessa vesiliikennettä koskevissa laeissa [ks. Luotsauslaki (940/2003), Laki alusten jääluokista ja jäänmurtajavavustuksesta (1121/2005) ja Alusliikennepalvelulaki (623/2005)].

Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Näin ollen 8 artikla, jossa säädetään aluksilta perittävistä maksuista, kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 11 artiklan 1 kappaleen mukaan vuokra-alueella harjoitettava toiminta, mukaan lukien alus- ja maantieliikenne, rakennuttaminen ja muu taloudellinen toiminta ei saa aiheuttaa ympäristöhaittaa vuokra-alueella. Kappaleessa tarkoitetuista asioista säädetään Suomessa lailla. Määräys kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan.

Huoltohenkilökunnan pääsystä vuokra-alueelle määrätään sopimuksen 12 artiklan 1 ja 2 kappaleessa. Tällaisten Suomen ja vieraiden valtioiden kansalaisten Suomen ulkorajan ylitystä koskevat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 15 artiklassa laajennetaan Suomen lainsäädännön alueellista soveltamisalaa tietyiltä osin Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla. Tällaisesta lainsäädännön soveltamisalan laajennuksesta säädetään lailla. Artikla sisältää näin ollen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Rajoitusten käyttöönotosta säädetään sopimuksen 16 artiklassa. Artiklan määräykset rajoittavat Suomen 15 artiklassa mainittua oikeutta soveltaa tietyiltä osin lainsäädäntöään vuokra-alueella sekä vaikuttavat luonnol-

listen ja oikeushenkilöiden oikeuksiin. Määräykset kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 17 artiklassa säädetään vuokran määrästä ja sisällöstä. Eduskunnan suostumus tarvitaan, jos sopimus aiheuttaa Suomelle sellaisia huomattavia toistuvia kustannuksia tai kertamenoja, joita ei voida kattaa jo talousarviossa olevilla määrärahoilla tai budjettivaroilla. Eduskunnan hyväksyminen tarvitaan vuokran määrää koskevalle 17 artiklalle.

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Kanavavaltuutetusta sekä kanavan hallintoa hoitavasta Saimaan kanavan komissiosta, joka toimii vuokrasopimuksen 18 artiklassa mainittuna erityisenä toimielimenä, on tarkoitus säätää voimaansaattamislaissa. Näin ollen 18 artiklan määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Mikäli sopimuksessa, joka muutoinkin sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on määräyksiä pakollisesta ja sopimuspuolia sitovasta menettelystä sopimuksen tulkintaa tai sen soveltamista koskevan riidan ratkaisemista sopimusten välillä, voi riidan ratkaisu vaikuttaa siihen, miten Suomessa laintasoisena säänneltyä asiaa koskevaa määräystä on sovellettava. Tällaisissa tapauksissa riitojen ratkaisemista koskeva määräys kuuluu lainsäädännön alaan (PeVL 31/2001 vp, HE 84/2001 vp). Sopimuksen 22 artikla sisältää määräyksen sekakomiteasta, joka voi tehdä sopimuspuolia sitovia ratkaisuja. Määräys kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan.

Perustuslain 94 §:n mukaan eduskunnan hyväksyminen vaaditaan veloitteen irtisanomiseen, jos velvoite on sisällöltään eduskunnan hyväksyttäviin kuuluva (PeVL 32/2006 vp). Sopimuksen irtisanominen vaatii eduskunnan suostumusta myös niissä tapauksissa, jolloin sopimuksen hyväksyminen aikaisemman valtiosäännön mukaan ei edellyttänyt eduskunnan suostumusta, mutta joka uuden perustuslain mukaan vaatisi eduskun-

nan suostumuksen. Eduskunnan suostumus tarvitaan myös silloin, jos uudella sopimuksella korvataan tai muutoin kuin irtisanomalla lakkautetaan eduskunnan toimivaltaan kuulunut aiempi sopimus (PeVL 18/2002 vp). Tämän vuoksi eduskunnan hyväksyminen on tarpeen myös eräiden 25 artiklassa lueteltujen sopimusten voimassaolon lakkauttamiseen. Vuoden 1963 vuokrasopimus (SopS 39-40/1963), joka on mainittu 25 artiklan 1 kohdassa sisältää eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sama koskee vuoden 1963 vuokrasopimukseen liitettyä pöytäkirjaa (SopS 57/1964), joka on mainittu 25 artiklan 2 kohdassa.

Esitykseen sisältyvässä voimaansaattamislaissa on säännös kumottavaksi ehdotetusta vuoden 1963 vuokrasopimuksen voimaansaattamislaian kumoamisesta. Tämän lisäksi esitykseen sisältyvässä voimaansaattamislaissa on säännökset 25 artiklan 3, 6-8 kohdissa tarkoitettujen sopimusten (SopS 3/1966, 18/1991, 51/1994 ja 102/2006) voimaansaattamisasetusten kumoamisesta. Kyseiset sopimukset eivät sisällä eduskunnan suostumusta edellyttäviä määräyksiä. Voimaansaattamislaissa olisi myös säännökset yllämainittujen 25 artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettujen sopimusten voimaansaattamisasetusten kumoamisesta.

Saimaan kanavan lupamaksuja säätelevä Kanavamaksulain (404/1965) 3 § kumotaan ja voimaansaattamislakiin ehdotetaan säännös, joka sisältää lupamaksun perimistä koskevat periaatteet ja perusteet.

Saimaan kanavan hoitokunnasta annettu asetus (436/1963) esitetään kumottavaksi, koska hoitokunta on tarkoitus lakkauttaa ja sen tilalle perustaa Saimaan kanavan komissio, josta on otettu säädös voimaansaattamislakiin.

Laki eräistä toiminnan järjestämisen perusteista Saimaan kanavan vuokra-alueilla (402/1964) esitetään kumottavaksi, koska uusi vuokrasopimus on muuttanut lain sisältöä. Voimaansaattamislakiin sisällytetään

osaksi vuoden 1964 laissa mainittuja asioita, mutta muutettuna siten, että ne vastaavat uuden valtiosopimuksen määräyksiä ja sitoumuksia.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n perusteella esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi 27 päivänä toukokuuta 2010 Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehdyn sopimuksen Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä.

Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä Lappeenrannassa 27 päivänä toukokuuta 2010 tehdyn sopimuksen (*Saimaan kanavan vuokrasopimus*) lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina, kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen täytäntöönpanemiseksi ja Saimaan kanavan alusliikenteen sekä sen kilpailukyvyyn ja esteettömyyden kehittämiseksi liikenne- ja viestintäministeriön yhteydessä on Saimaan kanavavaltuutettu. Saimaan kanavavaltuutella on toimisto.

Valtioneuvosto nimittää kanavavaltuutetun tehtävänsä liikenneasioista vastaavan ministerin esittelystä viideksi vuodeksi kerrallaan. Kanavavaltuutetun kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 momentin mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäseninä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullihallituksen ja Liikenneviraston edustajia.

Komission tehtävänä on sovittaa yhteen viranomaisten kannat Saimaan kanavan vuok-

rasopimuksen täytäntöönpanoa ja alusliikenteen kehittämistä koskevilla kysymyksillä sekä toimia lupaviranomaisena.

4 §

Pääsy Saimaan kanavan vuokra-alueelle ja siellä liikkuminen ilman matkustusasiakirjoja edellyttää Venäjän federaation kanavavaltuutetun myöntämää kulkulupaa.

5 §

Työskentely Saimaan kanavan vuokra-alueella edellyttää Venäjän federaation kanavavaltuutetun myöntämää kulkulupaa. Verotuksellisesti työskentelyyn Saimaan kanavan vuokra-alueella sovelletaan, mitä työskentelystä kotikunnassa säädetään.

6 §

Vietäessä Suomesta tavaroita vuokra-alueen käyttöä ja hoitoa varten tai tuotaessa niitä Suomeen Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastetaan tullioikeudellisesti Yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (2913/1992/EY) 3 artiklassa säädetyn mukaisesti Euroopan unionin tullialueen ulkopuoliseen alueeseen.

7 §

Saimaan kanavalla purjehtivilta aluksilta voidaan periä maksua kanavan käytöstä. Maksua ei kuitenkaan peritä Venäjän lipun alla purjehtivilta aluksilta, jotka käyttävät ainoastaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvaa osaa. Maksun suuruus määräytyy aluksen, lautan tai laitteen koon ja lajin perusteella. Perittävän maksun suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Muilta osin noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

8 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 5 artiklan 4 kappaleen 4 alakohdan mukaista kaupallista toimintaa sekä 10 artiklan 1 kappaleen mukaista rakentamista varten on olta-

va Saimaan kanavan komission lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että toiminta on tarpeen Saimaan kanavan alusliikenteen järjestämiseksi ja vuokra-alueen ylläpidon turvaamiseksi.

Saimaan kanavan komission 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

9 §

Suomen valtio voi periä Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun ympäristöhaitan poistamisesta aiheutuneet kustannukset siltä, jonka toiminnasta ympäristöhaitta on aiheutunut.

10 §

Muiden maiden kuin Venäjän valtion kansalaisiin ja oikeushenkilöihin sovelletaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla Suomen koulutusta, sosiaaliturvaa, terveydenhoitoa, verotusta, vakuuttamista, perintöoikeudellisia suhteita sekä työ-, perhe- ja muita siviilioikeudellisia suhteita koskevaa lainsäädäntöä ja vahinkojen korvaamista koskevaa lainsäädäntöä, ellei sopimuksen 15 artiklan 1 kappaleesta muuta johdu.

11 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij-saaren vuokraamisesta Suomelle tehdyn sopimuksen hyväksymisestä annettu laki (419/1963);
- 2) kanavamaksuista annetun lain (404/1965) 3 §;
- 3) eräistä toiminnan järjestämisen perusteista Saimaan kanavan vuokra-alueilla (402/1964) annettu laki;
- 4) Saimaan kanavan hoitokunnasta annettu asetus (436/1963);

5) Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokraamisesta Suomelle tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (420/1963);

6) Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kesken Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokraamisesta Suomen Tasavallalle tehdyn 27 päivänä syyskuuta 1962 allekirjoitetun sopimuksen liitteeksi tarkoitetun pöytäkirjan voimaansaattamisesta annettu asetus (710/1964);

7) Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välisen Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokra-alueen rajamerkkien hoito- kunnossapito- ja uusimisjärjestystä koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (86/1966);

8) Neuvostoliiton kanssa matkustajaliikenteestä Saimaan kanavalla, Suomen tasavallan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitolta vuokraamalla alueella Viipuriin asti tai kauttakulkuliikenteestä aavalle merelle tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (465/1991);

9) Venäjän kanssa Suomen ja Neuvostoliiton välillä matkustajaliikenteestä Saimaan kanavalla, Suomen tasavallan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitolta vuokraamalla alueella Viipuriin asti tai kauttakulkuliikenteestä aavalle merelle tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan voimaansaattamisesta annettu asetus (581 /1994);

10) Suomen ja Venäjän välillä Saimaan kanavan ja Malyj Vysotskij -saaren huoltohenkilökunnan kulkulupamenettelystä noottienvaihdolla tehdyn pöytäkirjan voimaansaattamisesta annettu tasavallan presidentin asetus (1083/2006).

Saimaan kanavan hoitokunnan toimiston virkasuhteinen henkilöstö ja vastaavat virat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa liikenne- ja viestintäministeriöön hoitamaan Saimaan kanavavaltuutetun toimiston tehtäviä.

Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelusuhteensa ehtoihin liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa. Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustetaan uusi virka, se voidaan sitä ensi kertaa täytettäessä täyttää haettavaksi julistamatta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

*Liite**Sopimus*

SOPIMUS

Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä

Suomen tasavalta ja Venäjän federaatio, jäljempänä sopimuspuolet,

jotka toteavat Moskovassa 27 päivänä syyskuuta 1962 Suomen tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kesken Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokraamisesta Suomen tasavallalle tehdyn sopimuksen täytäntöönpanon myönteiset tulokset,

jotka pyrkivät edistämään valtioidensa välisen yhteistyön kehittämistä liikenteen, kaupankäynnin ja matkailun alalla,

jotka pyrkivät turvaamaan alusliikenteen esteettömän harjoittamisen Saimaan kanavalla ja parantamaan sen kilpailukykyä muun muassa ylläpitämällä kanavan asianmukaista palvelutasoa,

jotka tunnustavat, että Saimaan kanavan ja siihen liittyvän alueen ympäristö on säilytetävä asianmukaisessa tilassa,

jotka pitävät ennallaan periaatteet, joiden

ДОГОВОР

между Финляндской Республикой и Российской Федерацией об аренде Финляндской Республикой российской части Сайменского канала и прилегающей к нему территории и об осуществлении судоходства через Сайменский канал

Финляндская Республика и Российская Федерация, в дальнейшем именуемые Сторонами,

отмечая положительные итоги реализации Договора между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о передаче в аренду Финляндской Республике советской части Сайменского канала и острова Малый Высоцкий, подписанного в г. Москве 27 сентября 1962 г.,

стремясь содействовать развитию сотрудничества между двумя государствами в области транспорта, торговли и туризма,

стремясь обеспечить беспрепятственное осуществление судоходства по Сайменскому каналу и повысить его конкурентоспособность, в том числе посредством поддержания надлежащего уровня обслуживания канала,

признавая необходимость сохранения в надлежащем состоянии окружающей среды в районе Сайменского канала и прилегающей к нему территории,

сохраняя принципы организации

mukaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan vuokraehtojen toteutusta ja kanavalla tapahtuvaa alusliikennettä koskeva yhteistoiminta järjestetään sopimuspuolten nimittämien kanavavaltuutettujen välityksellä, ovat sopineet seuraavasta:

взаимодействия по реализации условий аренды российской части Сайменского канала и осуществления судоходства по ней через Уполномоченных, назначаемых каждой из Сторон, договорились о нижеследующем:

I LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Käsitteet ja määritelmät

Tässä sopimuksessa seuraavilla käsitteillä tarkoitetaan:

Suomenlahteen johtavilla kanavilla Brusnitshnojen sulun ja Mariankiven sekä Mariankiven ja Vihreoin saaren välisiä tulo-kanavia,

Suomenlahteen johtavilla väylillä Suomen ja Venäjän väliseltä valtakunnanrajalta Vihreoin saarelle johtavaa rannikonsuuntaista luotsiväylää ja Vihreoin saarelta Suomenlahdelle johtavaa väylää,

huoltoteillä maantietä, joka kulkee Nuijamaan rajanylityspaikalta Brusnitshnojen sulle, ja muita vuokra-alueella sijaitsevia yksinomaan Saimaan kanavan käyttöä palvelevia maanteitä,

alusliikenteen ohjauksella alusliikenteen ohjausta vaaratilanteiden estämiseksi sekä alusliikenteen turvallisuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi,

huoltohenkilökunnalla vuokra-alueen käyttöön liittyviä tehtäviä hoitavia henkilöitä,

rajamerkeillä erityisiä merkkejä, joilla vuokra-alueen rajat merkitään maastoon,

Глава I.

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1

Термины и определения

Для целей настоящего Договора используются следующие термины:

“каналы, ведущие в Финский залив” – подходные каналы от шлюза Брусничное до Марианкиви и от Марианкиви до острова Вихревой;

“фарватеры, ведущие в Финский залив” – Продольный Лоцманский фарватер, идущий от финляндско-российской государственной границы до острова Вихревой, и фарватер, идущий от острова Вихревой в Финский залив;

“технологические дороги” – автомобильная дорога, которая проходит от пункта пропуска Нуйямаа до шлюза Брусничное, и другие автомобильные дороги, находящиеся в пределах арендуемой территории и используемые исключительно в целях обеспечения эксплуатации Сайменского канала;

“управление судоходством” – управление движением судов для предотвращения развития опасных ситуаций и обеспечения безопасности и эффективности судоходства;

“обслуживающий персонал” – лица, выполняющие обязанности по эксплуатации арендуемой территории;

“границные знаки” – специальные знаки, которыми на местности

ympäristöhaitalla ympäristön saastumisesta johtuvaa ympäristön haitallista muutosta, joka johtaa luonnollisten ekologisten järjestelmien pilaantumiseen ja luonnonvarojen ehtymiseen,

tullimaksuilla tavaroita ja ajoneuvoja tullirajan yli siirrettäessä kannettavia tulleja, veroja, tulliselvitysmaksuja tai muita maksuja,

aluemerellä 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti määritellyistä perusviivoista mitattuun enintään 12 meripeninkulman rajaan ulottuvaa merialuetta, ja

sisäisillä aluevesillä 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti määriteltujen perusviivojen maanpuoleisia vesialueita.

2 artikla

Sopimuksen kohde

1. Tällä sopimuksella Venäjän federaatio vuokraa Suomen tasavallalle 50 vuodeksi Venäjän federaation alueen osan, joka käsittää Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän vesi- ja maa-alueen (jäljempänä vuokra-alue).

2. Ellei sopimuksessa toisin määrätä, se ei koske Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan järjestystä, josta määrätään Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä voimassaolevilla erillisillä kansainvälisillä sopimuksilla.

обозначаются границы арендуемой территории;

"вред окружающей среде" – негативное изменение окружающей среды в результате ее загрязнения, повлекшее за собой деградацию естественных экологических систем и истощение природных ресурсов;

"таможенные платежи" – таможенные пошлины, налоги, сборы за таможенное оформление или другие сборы, взимаемые при перемещении товаров и транспортных средств через таможенную границу;

"территориальное море" – морское пространство до предела, не превышающего 12 морских миль, отмеряемых от исходных линий, определенных в соответствии с Конвенцией ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 г.;

"внутренние воды" – воды, расположенные в сторону берега от исходных линий, определенных в соответствии с Конвенцией ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 г.

Статья 2

Предмет Договора

1. В соответствии с настоящим Договором Российская Федерация предоставляет Финляндской Республике в аренду сроком на 50 лет часть территории Российской Федерации, включающую российскую часть Сайменского канала с прилегающими акваторией и земельным участком (далее именуется - "арендуемая территория").

2. Если иное не предусмотрено настоящим Договором, он не затрагивает режима финляндско-российской государственной границы, определяемого отдельными международными договорами, действующими между Финляндской Республикой и Российской

3. Mikään sopimuksessa ei tarkoita sitä, että Venäjän federaatio myöntää Suomen tasavallalle oikeuden käyttää vuokra-alueen maa- ja metsävaroja.

4. Sopimuksessa määritellään edellytykset ja oikeudelliset perusteet sopimuspuolten väliselle yhteistyölle kysymyksissä, jotka liittyvät Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän vesi- ja maa-alueen vuokraamiseen Suomen tasavallalle, muun muassa Saimaan kanavan alusliikenteeseen, huoltohenkilökunnan pääsyyn vuokra-alueelle, vuokra-alueella oleskeluun sekä vuokra-alueella sovellettavaan lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä.

3 artikla

Vuokra-alueen rajat

1. Vuokra-alueeseen kuuluvat:

1) väylä, vesirakennustekniset ja muut rakenteet Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa, huoltotiet sekä huoltoteiden ja Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa olevan väylän väliset maa-alueet ja liittyvä vesialue ja

2) Suomen tasavallan alueella sijaitsevan Nuijamaan ja Venäjän federaation alueella sijaitsevan Brusnitshnojen kansainvälisten maantieliikenteen rajanylityspaikkojen välisen tien ja Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa olevan väylän välillä sijaitseva maa-alue, johon sisältyy kyseinen maantie ja siihen liittyvät, sen normaalille käytölle välttämättömät maa-alueet.

Федерацией.

3. Ничто в настоящем Договоре не должно рассматриваться как предоставление Российской Федерацией Финляндской Республике права использовать недра и леса, находящиеся на арендуемой территории.

4. Настоящий Договор определяет условия и правовые основы сотрудничества между Сторонами по вопросам, связанным с арендой Финляндской Республикой российской части Сайменского канала с прилегающими акваторией и земельным участком, в том числе по вопросам осуществления судоходства по Сайменскому каналу, доступа обслуживающего персонала на арендуемую территорию, пребывания на ней и законодательства, действующего на арендуемой территории.

Статья 3

Граница арендуемой территории

1. В состав арендуемой территории входят:

1) трасса, гидротехнические и другие сооружения российской части Сайменского канала, технологические дороги и зоны между технологическими дорогами и трассой российской части Сайменского канала, включая земельные участки и прилегающую акваторию;

2) земельный участок, находящийся между автомобильной дорогой, проходящей между международными автомобильными пунктами пропуска Нуйямаа на территории Финляндской Республики и Брусничное на территории Российской Федерации, и трассой российской части Сайменского канала, включающий эту автомобильную дорогу и земельные участки, прилегающие к ней

Vuokra-alueeseen ei kuulu vesistöalueen sisältävä alue, jolla sijaitsee Saimaan kanavalla oleva Venäjän federaation valtakunnanrajan rajatarkastuspaikka, lukuun ottamatta Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvassa osassa olevaa väylää ja kanavan käytölle välttämättömiä vesirakennusteknisiä rakenteita.

2. Vuokra-alueen raja kulkee siten, kuin se on esitetty kartassa, joka on sopimuksen liitteenä ja joka on sen erottamaton osa.

3. Sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset määrittelevät ja merkitsevät maastoon vuokra-alueen rajan rajamerkein ja rajalinjoin sopimuksen ja sen liitteenä olevan kartan mukaisesti. Sopimuspuolet määrittelevät toimivaltaiset viranomaiset, jotka laativat vuokra-alueen rajan kulusta rajankuvauspöytäkirjan.

4. Sopimuspuolten kanavavaltuutettujen edustajat suorittavat vuosittain rajamerkkien ja -linjojen katselmuksen ja tarvittaessa vuokra-alueen rajan teknisen tarkastuksen maastossa. Vuokra-alueen rajan merkintää maastossa voidaan tarkentaa vuokra-alueen rajojen sisäpuolella 3 kappaleessa mainitun rajankuvauspöytäkirjan mukaisesti.

и необходимые для ее нормальной эксплуатации.

В состав арендуемой территории не входит территория с прилегающей к ней акваторией, на которой располагается пункт пропуска через государственную границу Российской Федерации на Сайменском канале, исключая трассу российской части Сайменского канала и гидротехнические сооружения, необходимые для эксплуатации Сайменского канала.

2. Граница арендуемой территории проходит так, как это показано на карте, прилагаемой к настоящему Договору и являющейся его неотъемлемой частью.

3. Граница арендуемой территории устанавливается и обозначается на местности компетентными органами Сторон граничными знаками и просеками в соответствии с настоящим Договором и прилагаемой к нему картой. Стороны определяют компетентные органы, которые составляют протокол-описание прохождения границы.

4. Представители Уполномоченных Сторон ежегодно осуществляют осмотр граничных знаков и просек и при необходимости техническую проверку обозначения границы арендуемой территории на местности. Уточнение обозначения границы арендуемой территории на местности может осуществляться в пределах арендуемой территории в соответствии с протоколом-описанием, указанным в пункте 3 настоящей статьи.

4 artikla

Vuokra-alueella olevien rakennusten ja rakenteiden tekninen kuvaus

Sopimuspuolten kanavavaltuutettujen pe-
rustama yhteinen komissio laatii teknisen ku-

Статья 4

Техническое описание зданий и сооружений, находящихся на арендуемой территории

Техническое описание зданий и сооружений, находящихся на арендуемой

vauksen vuokra-alueella sijaitsevista rakennuksista ja rakenteista sen jälkeen, kun sopimus on tullut voimaan.

территории, составляется совместной комиссией, образуемой Уполномоченными Сторон, после вступления настоящего Договора в силу.

5 artikla

Sopimuspuolten yleiset oikeudet ja velvollisuudet

1. Venäjän sopimuspuoli sitoutuu:
1) vuokraamaan Suomen sopimuspuolelle 2 ja 3 artiklassa mainitun alueen,

2) turvaamaan ylläpidon, käytön ja hallinnon sekä luotsauksen ja jäänmurron Suomenlahteen johtavilla alusliikenteeseen käytävillä kanavilla ja väylillä,

3) turvaamaan vuokra-alueen yleisen järjestyksen,

4) ohjaamaan tieliikennettä sekä valvomaan ja tarkastamaan tieliikenteen turvallisuutta vuokra-alueella,

5) huolehtimaan vuokra-alueen rajamerkkien ja -linjojen hoidosta ja

6) huolehtimaan Venäjän sopimuspuolen vuokra-alueelle muussa kuin Saimaan kanavan käyttöön liittyvässä tarkoituksessa rakentaman infrastruktuurin ylläpidosta noudattaen 10 artiklan 4 kappaleessa esitettyjä määräyksiä.

2. Venäjän sopimuspuolella on oikeus:

1) harjoittaa vuokra-alueella toimintaa sopimuksen mukaisesti,

2) saada sopimuksessa tarkoitettu vuokra ja

3) käyttää vuokra-alueella sijaitsevia maanteitä korvauksetta.

3. Suomen sopimuspuoli sitoutuu:

1) maksamaan Venäjän sopimuspuolelle

Статья 5

Общие права и обязанности Сторон

1. Российская Сторона обязуется:

1) предоставить в аренду Финляндской Стороне территорию, указанную в статьях 2 и 3 настоящего Договора;

2) обеспечивать содержание, эксплуатацию и управление, а также лоцманскую и ледокольную проводку на каналах и фарватерах, ведущих в Финский залив и используемых для осуществления судоходства;

3) обеспечивать правопорядок на арендуемой территории;

4) осуществлять управление дорожным движением, контроль и надзор за безопасностью дорожного движения на арендуемой территории;

5) обеспечивать содержание граничных знаков и просек;

6) обеспечивать содержание объектов инфраструктуры, построенных Российской Стороной на арендуемой территории в целях иных, чем эксплуатация Сайменского канала, с соблюдением требований пункта 4 статьи 10 настоящего Договора.

2. Российская Сторона имеет право:

1) осуществлять на арендуемой территории деятельность в соответствии с настоящим Договором;

2) получать арендную плату, предусмотренную настоящим Договором;

3) безвозмездно пользоваться автомобильными дорогами в пределах арендуемой территории;

3. Финляндская Сторона обязуется:

1) выплачивать Российской Стороне

sopimuksessa tarkoitetun vuokran,

2) käyttämään vuokra-aluetta Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti sopimuksen tarkoittamin poikkeuksin,

3) pitämään vuokra-alueen, myös huoltotiet ja siellä olevat rakennukset ja rakenteet, lukuun ottamatta artiklan 1 kappaleen 6 kohdassa mainittua infrastruktuuria, asianmukaisessa, niiden normaalin käytön edellyttämässä kunnossa ottaen huomioon ympäristöturvallisuuden vaatimukset, maaperän käyttöä koskevat säännöt ja ympäristönsuojelusäännöt, jotka sisältyvät sellaisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, ja Venäjän lainsäädäntöön, mukaan lukien Saimaan kanavan alusliikenteen ja vuokra-alueen käytön seurauksena syntyvien roskien ja rakennusjätteen poiskuljetus,

4) viipymättä saattamaan Venäjän sopimuspuolen tietoon vuokra-alueella tehdyt arvokkaat löydöt, jotka ovat geologisesti, paleontologisesti, arkeologisesti ja historiallisesti merkittäviä, sekä ryhtymään toimenpiteisiin säilyttääkseen ja luovuttaakseen nämä löydöt Venäjän sopimuspuolelle ja

5) olemaan estämättä Venäjän kansalaisia ja oikeushenkilöitä harjoittamasta toimintaa sopimuksen tai Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

4. Suomen sopimuspuolella on oikeus:

1) käyttää vuokra-aluetta sopimuksen tavoitteiden ja ehtojen mukaisesti,

2) rakentaa vuokra-alueelle sopimuksen ehtojen mukaisesti rakennuksia ja rakenteita, mukaan lukien tietoliikenne- ja viestintäyhteyksien tarvitseman infrastruktuurin, jotka ovat tarpeellisia vuokra-alueen käyttöä ja

arendную плату, предусмотренную настоящим Договором;

2) осуществлять эксплуатацию арендуемой территории в соответствии с законодательством Российской Федерации с исключениями, предусмотренными настоящим Договором;

3) обеспечивать содержание арендуемой территории, включая технологические дороги, и находящихся там зданий и сооружений, за исключением объектов инфраструктуры, указанных в подпункте 6 пункта 1 настоящей статьи, в надлежащем состоянии, позволяющем осуществлять их нормальную эксплуатацию с учетом требований экологической безопасности, правил недропользования, охраны окружающей среды, предусмотренных международными договорами, участниками которых являются Стороны, и законодательством Российской Федерации, включая вывоз мусора и строительных отходов, образующихся в результате осуществления судоходства по Сайменскому каналу и эксплуатации арендуемой территории;

4) своевременно ставить в известность Российскую Сторону об обнаружении на арендуемой территории ценностей, представляющих геологический, палеонтологический, археологический и исторический интерес, и принимать меры по сохранению и передаче таких ценностей Российской Стороне;

5) не создавать препятствий российским гражданам и юридическим лицам в осуществлении деятельности в соответствии с положениями настоящего Договора или в соответствии с законодательством Российской Федерации.

4. Финляндская Сторона имеет право:

1) пользоваться арендуемой территорией в соответствии с целями и условиями настоящего Договора;

2) осуществлять на арендуемой территории на условиях, предусмотренных настоящим Договором, строительство зданий и сооружений, включая инфраструктуру для

kunnossapitoa ja Saimaan kanavan alusliikennettä varten,

3) tehdä Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla ruoppaus- ja syvennystöitä sekä sijoittaa ruoppausmassat Venäjän sopimuspuolen osoittamaan paikkaan Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti,

4) harjoittaa vuokra-alueella kaupallista toimintaa Saimaan kanavan alusliikenteen ja vuokra-alueen ylläpidon turvaamiseksi,

5) vuokrata osa vuokra-alueesta Suomen kansalaisille tai oikeushenkilöille (alivuokraus) tai antaa vuokra-alueen osa vastikkeettomaan käyttöön ainoastaan Venäjän sopimuspuolen suostumuksella ja yksinomaan tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen sopimuspuolella ei ole oikeutta vuokrata edelleen koko vuokra-aluetta, kiinnittää vuokraoikeuksia eikä sijoittaa niitä suomalaisten tai venäläisten yhteisöjen peruspääomaksi ja

6) toimittaa vuokra-alueelle sähköenergiaa ja myydä sitä asiaa koskevien sopimusten nojalla.

информационного и коммуникационного обеспечения, необходимых для эксплуатации и содержания арендуемой территории и осуществления судоходства по Сайменскому каналу;

3) производить на российской части Сайменского канала дноочистительные и дноуглубительные работы, а также размещать извлекаемые при дноуглубительных работах грунты в указанном Российской Стороной месте в соответствии с законодательством Российской Федерации;

4) осуществлять на арендуемой территории коммерческую деятельность в целях обеспечения судоходства по Сайменскому каналу и содержания арендуемой территории;

5) сдавать часть арендуемой территории в аренду гражданам или юридическим лицам Финляндской Республики (субаренда), предоставлять часть арендуемой территории в безвозмездное пользование только с согласия Российской Стороны и исключительно для достижения целей настоящего Договора. Финляндская Сторона не вправе сдавать всю арендуемую территорию в субаренду, отдавать арендные права в залог и вносить их в качестве вклада в уставный капитал как финляндских, так и российских организаций;

6) поставлять на арендуемую территорию электроэнергию и продавать ее на основании соответствующих договоров.

II LUKU

SAIMAAN KANAVAN ALUSLIIKENTEE- TEEN EHDOT

6 artikla

Alusliikenteen yleiset ehdot

1. Kaikilla Venäjän federaation lipun alla purjehtivilla aluksilla on esteetön kulku Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla.

Глава II.

УСЛОВИЯ СУДОХОДСТВА ПО САЙМЕНСКОМУ КАНАЛУ

Статья 6

Общие условия судоходства

1. Судам любого назначения, плавающим под государственным флагом Российской Федерации, обеспечивается

2. Muut kuin 1 kappaleessa mainitut alukset, jotka tulevat Suomen tasavallan alueelta tai menevät sinne, saavat kulkea Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta sekä Venäjän federaation sisäisillä aluevesillä ja aluemerellä Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä.

Saimaan kanavaa Venäjän federaation alueelle tuleville tai Venäjän federaation alueelta poistuville henkilöille, ajoneuvoille, tavaroille, rahdeille ja eläimille tehdään raja- ja tullitarkastukset sekä tarvittaessa myös muut tarkastukset rajatarkastuspaikalla Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

3. Venäjän sopimuspuoli ei vaadi viisumia kauttakulkuun Venäjän federaation alueen kautta Saimaan kanavaa pitkin Suomen tai kolmansien maiden kansalaisilta, jotka tulevat tai menevät Suomen tasavaltaan tai tasavalta urheiluun tai vapaa-ajan viettoon käytettävillä aluksilla tai matkustajina matkustajaluksilla pysähtymättä matkan aikana, eikä kauttakulkuun Venäjän federaation alueen kautta Saimaan kanavaa pitkin Suomen tai kolmansien maiden kansalaisilta, jotka tulevat tai menevät Suomen tasavaltaan tai tasavalta aluksilla, joiden pituus on enintään 24 metriä tai uppoama enintään 30 tonnia ja joita käytetään urheiluun tai vapaa-ajanviettoon.

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla kauttakulussa olevat alukset, joiden pituus on enintään 24 metriä tai uppoama enintään 30 tonnia ja joita käytetään urheiluun tai vapaa-ajanviettoon ja joiden suhteen Venäjän sopimuspuoli on suorittanut raja-, tulli- ja

беспрепятственный проход по российской части Сайменского канала.

2. Судам, помимо судов, указанных в пункте 1 настоящей статьи, следующим на территорию Финляндской Республики или прибывающим с ее территории, разрешается проход по российской части Сайменского канала и по внутренним водам и территориальному морю Российской Федерации по каналам и фарватерам, ведущим в Финский залив.

Лица, транспортные средства, товары, грузы и животные, следующие по Сайменскому каналу на территорию Российской Федерации или с территории Российской Федерации, проходят пограничный, таможенный, а при необходимости и иные виды контроля в пункте пропуска в соответствии с законодательством Российской Федерации.

3. Российская Сторона не требует наличия виз для транзитного проезда граждан Финляндской Республики и граждан третьих государств, следующих в(из) Финляндскую Республику на судах, используемых для занятий спортом или отдыха, либо в качестве пассажиров на пассажирских судах, через территорию Российской Федерации по Сайменскому каналу без остановок в пути следования, а также для транзитного проезда граждан Финляндской Республики и граждан третьих государств, следующих в(из) Финляндскую Республику на судах длиной не более 24 метров или водоизмещением не более 30 тонн, используемых для занятий спортом или отдыха, через территорию Российской Федерации по Сайменскому каналу.

Судам длиной не более 24 метров или водоизмещением не более 30 тонн, используемым для занятий спортом или отдыха, которые следуют транзитом через российскую часть Сайменского канала и в отношении которых Российской Стороной

muut Venäjän federaation lainsäädännön maahantulolle Venäjän federaatioon määräämät tarkastukset, saavat pysähtyä öisin tai huonoissa sääolosuhteissa. Jos tällaisilla aluksilla kulkevat Suomen ja kolmansien valtioiden kansalaiset nousevat maihin, heidän oleskelunsa sallitaan vuokra-alueella Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti. Sopimuspuolten kanavavaltuutetut määräävät pysähtymispaikat sovittuaan niistä Venäjän sopimuspuolen rajanviranomaisten kanssa.

4. Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla sekä Venäjän federaation sisäisillä aluevesillä ja aluemerellä Suomenlahteen johdettavilla kanavilla ja väylillä eivät saa kulkea:

1) Suomen tasavallan tai kolmansien valtioiden lipun alla purjehtivat sota-alukset,

2) Suomen tasavallan tai kolmansien valtioiden lipun alla purjehtivat alukset, jotka kuljettavat sotilaita, aseita, sotatekniikkaa ja puolustusmateriaalia,

3) kolmansien valtioiden valtionalukset, jotka eivät harjoita kauppamerenkulkua tai muuta kaupallista alusliikennettä, ellei Venäjän sopimuspuoli ole myöntänyt alukselle kauttakulkulupaa Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

5. Sopimuspuolten kanavavaltuutetut sopivat vuosittain purjehduskauden pituudesta Saimaan kanavalla. Purjehduskauden aikana Saimaan kanava on avoinna alusliikenteelle ympärivuorokautisesti.

осуществлены пограничный, таможенный и иные виды контроля, установленные законодательством Российской Федерации при въезде в Российскую Федерацию, разрешается остановка в ночное время суток или при неблагоприятных погодных условиях. В случае схода на берег гражданам Финляндской Республики и гражданам третьих государств, следующим на таких судах, разрешается пребывание на арендуемой территории в порядке, установленном законодательством Российской Федерации. Места остановки определяются Уполномоченными Сторон по согласованию с пограничными органами Российской Стороны.

4. Не допускается проход по российской части Сайменского канала и по внутренним водам и территориальному морю Российской Федерации по каналам и фарватерам, ведущим в Финский залив:

1) военных кораблей, плавающих под флагом Финляндской Республики или третьих государств;

2) судов, плавающих под флагом Финляндской Республики или третьих государств, перевозящих военнослужащих, вооружения, военную технику и военное имущество;

3) государственных судов третьих государств, не занятых в торговом или ином коммерческом судоходстве, если Российской Стороной не выдано разрешение на проход в порядке, установленном законодательством Российской Федерации.

5. Продолжительность навигации по Сайменскому каналу определяется ежегодно по договоренности между Уполномоченными Сторон. В период навигации Сайменский канал открыт для судоходства круглосуточно.

7 artikla

Luotsaus ja jäänmurto

1. Suomen sopimuspuoli vastaa luotsauksesta, alusliikenteen ohjauksesta, jäänmurrosta ja alusten avustamisesta jääolosuhteissa Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla.

2. Venäjän sopimuspuoli vastaa luotsauksesta, alusliikenteen ohjauksesta, jäänmurrosta sekä alusten avustamisesta jääolosuhteissa Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä.

3. Aluksille annettavista luotsaus- ja jäänmurtopalveluista sekä avustamisesta jääolosuhteissa maksetaan sen sopimuspuolena olevan valtion lainsäädännön mukaisesti, joka vastaa luotsauksesta tai jäänmurrosta.

8 artikla

Aluksilta perittävät maksut

1. Saimaan kanavalle meneviltä tai sieltä tulevilta aluksilta ei peritä maksuja sellaisten kustannusten kattamiseksi, jotka liittyvät merenkulun turvalaitteiden kunnossapitoon, mukaan lukien niiden uusiminen, alusliikenteen ohjaukseen Suomenlahteen johtavilla kanavilla ja väylillä sekä Mariankiven ja Brusnitshnojen sulun välisen tulokanavan mittojen säilyttämiseen alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa, lukuun ottamatta Venäjän sopimuspuolen Vihrevojn saaren ja Mariankiven välisellä väylällä perimää merikanavamaksua, jonka suuruus on 50 % bruttovetoisuuden (GT) perusteella lasketusta Viipurin sataman merikanavamaksusta.

Статья 7

Лоцманская и ледокольная проводки

1. Финляндская Сторона обеспечивает лоцманскую проводку, управление судоходством, ледокольную проводку и оказание помощи судам в ледовых условиях на российской части Сайменского канала.

2. Российская Сторона обеспечивает лоцманскую проводку, управление судоходством, ледокольную проводку и оказание помощи судам в ледовых условиях на каналах и фарватерах, ведущих в Финский залив.

3. Оплата услуг по лоцманской и ледокольной проводкам и оказанию помощи судам в ледовых условиях осуществляется в соответствии с законодательством государства Стороны, обеспечивающей лоцманскую или ледокольную проводку.

Статья 8

Сборы, взимаемые с судов

1. С судов, следующих в (из) Сайменский канал, не взимаются сборы, необходимые для покрытия расходов на содержание навигационного оборудования, включая его замену, управлению судоходством на каналах и фарватерах, ведущих в Финский залив, а также сохранению габаритов подходного канала от Марианкиви до шлюза Брусничное в состоянии, соответствующем потребностям судоходства, за исключением канального сбора, установленного Российской Стороной на участке от острова Вихревой до Марианкиви в размере 50 процентов ставки канального сбора в порту Выборг,

2. Suomen sopimuspuolella on 1 kappaleesta huolimatta oikeus määrätä ja periä maksuja Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ylläpitokustannusten kattamiseksi aluksilta, jotka kulkevat Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta. Tällaisia maksuja ei kuitenkaan peritä niiltä Venäjän federaation lipun alla purjehtivilta aluksilta, jotka käyttävät yksinomaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvaa osaa.

9 artikla

Alusliikenteen kanavien ja väylien käyttö ja kunnossapito

1. Venäjän sopimuspuoli vastaa Suomenlahteen johtavien kanavien ja väylien alusliikenteen ohjauksesta, merenkulun turvalaitteiden kunnossapidosta, mukaan lukien niiden uusiminen, sekä Suomenlahteen johtavien kanavien mittojen säilyttämisestä alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa.

2. Suomen sopimuspuoli vastaa Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan väylien alusliikenteen ohjauksesta, merenkulun turvalaitteiden kunnossapidosta, mukaan lukien niiden uusiminen, sekä väylämittojen säilyttämisestä alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa.

установленной за единицу валовой вместимости (GT).

2. В целях покрытия расходов на содержание российской части Сайменского канала Финляндская Сторона имеет, несмотря на положения пункта 1 настоящей статьи, право устанавливать и взимать сборы за проход судов через российскую часть Сайменского канала. При этом такие сборы не взимаются с судов, плавающих под государственным флагом Российской Федерации, пользующихся только российской частью Сайменского канала.

Статья 9

Эксплуатация судоходных каналов и фарватеров и их содержание

1. Российская Сторона осуществляет управление судоходством, содержание, включая замену навигационного оборудования на каналах и фарватерах, ведущих в Финский залив, а также сохранение габаритов каналов, ведущих в Финский залив, в состоянии, соответствующем потребностям судоходства.

2. Финляндская Сторона осуществляет управление судоходством, содержание, включая замену навигационного оборудования, а также сохранение габаритов российской части Сайменского канала в состоянии, соответствующем потребностям судоходства.

III LUKU

**RAKENTAMINEN JA YMPÄRISTÖN-
SUOJELU VUOKRA-ALUEELLA**

10 artikla

Rakentaminen vuokra-alueella

1. Saimaan kanavan asianmukaista käyttöä ja alusliikenteen kehittämistä varten Suomen sopimuspuolella on oikeus rakentaa vuokra-alueelle rakennuksia, rakenteita, teitä sekä rakentaa ja kehittää tietoliikenne- ja viestintäyhteyksiä. Muu rakentamiseen liittyvä toiminta, jolla pyritään samojen tavoitteiden saavuttamiseen, toteutetaan sopimuspuolten kanavavaltuutettujen yhteisestä sopimuksesta.

2. Rakentaminen, jonka tuloksena vuokra-alueen maisemakuva tai vuokra-alueeseen kuuluvien maa-alueiden käyttötarkoitus muuttuu, voidaan aloittaa vasta, kun asiasta on etukäteen sovittu Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetun kanssa. Sopimuspuolten kanavavaltuutetut antavat toisilleen tällaista rakentamista koskevat suunnitelmat.

3. Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutettu ilmoittaa Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetulle rakentamisesta, joka voi vaikuttaa Saimaan kanavan tai huoltoteiden käyttämiseen. Venäjän sopimuspuoli antaa lainsäädäntönsä mukaisesti Suomen sopimuspuolelle oikeuden tutustua tällaisiin rakennussuunnitelmiin ja -aikatauluihin sekä tehdä niiden parantamista koskevia ehdotuksia tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Глава III.

**СТРОИТЕЛЬСТВО И ОХРАНА
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ НА
АРЕНДУЕМОЙ ТЕРРИТОРИИ**

Статья 10

*Строительство на арендуемой
территории*

1. В целях обеспечения надлежащей эксплуатации Сайменского канала и развития судоходства по нему Финляндская Сторона вправе осуществлять на арендуемой территории строительство зданий, сооружений, дорог, создание и развитие информационных и коммуникационных сетей. Иная деятельность, связанная со строительством и направленная на достижение тех же целей, осуществляется по согласию Уполномоченных Сторон.

2. Строительство, в результате которого будет изменяться ландшафт арендуемой территории, назначение земельных участков, входящих в состав арендуемой территории, может быть начато только с предварительного согласия Уполномоченного Российской Стороны. Уполномоченные Сторон предоставляют друг другу планы такого строительства.

3. Уполномоченный Российской Стороны информирует Уполномоченного Финляндской Стороны об осуществлении строительства, которое может оказывать влияние на пользование Сайменским каналом или технологическими дорогами. Российская Сторона в соответствии со своим законодательством предоставляет Финляндской Стороне право знакомиться с проектами и графиками такого строительства и вносить предложения по их совершенствованию для достижения целей настоящего Договора.

4. Rakentaminen vuokra-alueella, siellä olevat rakenteet tai niiden käyttö eivät saa aiheuttaa haittaa kanavaliikenteelle.

11 artikla

Ympäristönsuojelu

1. Vuokra-alueella harjoitettava toiminta, mukaan lukien alus- ja maantieliikenne, rakentaminen ja muu taloudellinen toiminta ei saa aiheuttaa ympäristöhaittaa alueella, jolla vuokra-alue sijaitsee.

2. Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetu voi keskeyttää toiminnan, joka on vastoin 1 kappaleen määräyksiä, kunnes rikkomukset on korjattu. Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutettu ilmoittaa Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetulle viipymättä tällaisesta keskeytyksestä.

3. Vuokra-alueella harjoitettavasta toiminnasta aiheutuva ympäristöhaitta on korvattava Venäjän federaation lainsäädännön sekä niiden kansainvälisten sopimusten mukaisesti, joiden sopimuspuolia molemmat sopimuspuolet ovat.

4. Suomen sopimuspuoli korjaa kustannuksellaan kansalaistensa ja oikeushenkilöidensä sekä kolmansien valtioiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden vuokra-alueella harjoittaman sellaisen toiminnan seuraukset, joka aiheuttaa ympäristöhaitan alueella, jolla vuokra-alue sijaitsee.

4. Осуществляемое на арендуемой территории строительство, находящиеся на ней конструкции или пользование ими не должны создавать помех для судоходства по Сайменскому каналу.

Статья 11

Охрана окружающей среды

1. Деятельность, осуществляемая на арендуемой территории, включая судоходство, перевозки автомобильным транспортом, строительство, другую хозяйственную деятельность, не должна наносить вред окружающей среде в районе арендуемой территории.

2. Деятельность, осуществляемая в нарушение пункта 1 настоящей статьи, может быть приостановлена Уполномоченным Российской Стороны до устранения нарушения. Уполномоченный Российской Стороны незамедлительно уведомляет о таком приостановлении Уполномоченного Финляндской Стороны.

3. Вред, причиненный окружающей среде в ходе осуществления деятельности на арендуемой территории, подлежит возмещению в соответствии с законодательством Российской Федерации и международными договорами, участниками которых являются обе Стороны.

4. Финляндская Сторона устраняет за свой счет последствия деятельности, осуществляемой на арендуемой территории ее гражданами и юридическими лицами, а также гражданами и юридическими лицами третьих государств, причиняющей вред окружающей среде в районе арендуемой территории.

IV LUKU

**VUOKRA-ALUEELLE PÄÄSYÄ JA
SIELLÄ OLESKELUA KOSKEVA JÄR-
JESTYS SEKÄ TULLIMENETTELYT**

12 artikla

*Huoltohenkilökunnan pääsyä koskeva järjes-
tys*

1. Vuokra-alueelle menevät ja sieltä tulevat huoltohenkilökuntaan kuuluvat Suomen kansalaiset ylittävät Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan ylityspaikoissa, jotka ovat avoimena kansainväliselle autoliikenteelle ja Saimaan kanavan liikenteelle, Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuutetun myöntämällä erikoiskulkuluvulla Venäjän federaation rajaviranomaisten hyväksynnän mukaisesti Suomen sopimuspuolen kanavavaltuutetun esityksestä, jonka Suomen tasavallan rajaviranomaiset ovat hyväksyneet. Venäjän sopimuspuoli ei vaadi viisumeita vuokra-alueelle kulkeville huoltohenkilökuntaan kuuluvilta Suomen kansalaisilta.

Milloin on ehdottomasti tehtävä kiireellisiä korjaus- ja kunnostustöitä Saimaan kanavan vuokra-alueella syntyneiden hätätilanteiden johdosta, annetaan Suomen tasavallan ja Venäjän federaation suhteissa voimassaolevien kansainvälisten rajajärjestyssopimusten mukaisesti nimitettävälle Venäjän federaation rajavaltuutetulle oikeus myöntää erikoiskulkulupia Suomen kansalaisille, jotka tekevät urakkatöitä tällaisten tilanteiden seurausten korjaamiseksi. Venäjän federaation rajavaltuutettu ilmoittaa tällaisten lupien myöntämisestä Venäjän sopimuspuolen kanavavaltuute-

Глава IV.

**ПОРЯДОК ПРОПУСКА НА
АРЕНДУЕМУЮ ТЕРРИТОРИЮ И
ПРЕБЫВАНИЯ НА НЕЙ И
ТАМОЖЕННЫЕ ПРОЦЕДУРЫ**

Статья 12

*Порядок пропуска обслуживающего
персонала*

1. Пропуск через финляндско-российскую государственную границу граждан Финляндской Республики из числа обслуживающего персонала, следующих на арендуемую территорию и с нее, осуществляется в пунктах пропуска, открытых для международного автомобильного сообщения и сообщения по Сайменскому каналу, по специальным пропускам, выдаваемым Уполномоченным Российской Стороны по согласованию с пограничными органами Российской Федерации на основании представления Уполномоченного Финляндской Стороны, согласованного с пограничными органами Финляндской Республики. Российская Сторона не требует от граждан Финляндской Республики из числа обслуживающего персонала, следующих на арендуемую территорию, предъявления виз.

При необходимости проведения срочных ремонтно-восстановительных работ вследствие возникновения аварийных ситуаций на арендуемой территории Сайменского канала право выдачи специальных пропусков гражданам Финляндской Республики, осуществляющим подрядные работы по ликвидации последствий таких ситуаций, предоставляется Пограничному комиссару Российской Федерации, назначаемому в соответствии с международными договорами о режиме

tulle.

2. Vuokra-alueelle menevät tai sieltä tulevat huoltohenkilökuntaan kuuluvat kolmansien valtioiden kansalaiset ylittävät Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan määrättyjen rajanylityspaikkojen kautta Venäjän federaation lainsäädännön tarkoittamassa järjestyksessä.

3. Vuokra-alueelle menevät tai sieltä tulevat huoltohenkilökuntaan kuuluvat Suomen kansalaiset ylittävät rajan autoliikenteen rajanylityspaikassa jonottamatta, mahdollisuuksien mukaan erillistä kaistaa pitkin.

финляндско-российской государственной границы, действующими в отношениях между Финляндской Республикой и Российской Федерацией. О факте предоставления таких пропусков Пограничный комиссар Российской Федерации информирует Уполномоченного Российской Стороны.

2. Пропуск через финляндско-российскую государственную границу граждан третьих государств из числа обслуживающего персонала, следующих на арендуемую территорию или с нее, осуществляется через установленные пункты пропуска в порядке, предусмотренном законодательством Российской Федерации.

3. Пропуск граждан Финляндской Республики из числа обслуживающего персонала, следующих на арендуемую территорию или с нее, осуществляется в автомобильном пункте пропуска во внеочередном порядке, по возможности по специально выделенной полосе движения.

13 artikla

Venäjän federaation kansalaisten oleskelu vuokra-alueella

Venäjän federaation kansalaiset oleskelevat vuokra-alueella Venäjän sopimuspuolen määräämän järjestyksen mukaisesti.

Статья 13

Пребывание граждан Российской Федерации на арендуемой территории

Пребывание граждан Российской Федерации на арендуемой территории осуществляется в порядке, установленном Российской Стороной.

14 artikla

Tullimaksuista vapautumisen ehdot

1. Tavaroista, jotka kuljetetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan kautta Suomen tasavallan yhdestä osasta toiseen tai Suomen tasavallasta kolmansiin maihin taikka kolmansista maista Suomen tasavaltaan, ei peritä tullimaksuja.

2. Tavaroista ja ajoneuvoista, jotka Suomen tasavalta tuo vuokra-alueelle tämän sopimuksen tarkoittamien töiden suoritusta sekä vuokra-alueen käyttöä varten, ei peritä tullimaksuja.

3. Kappaleissa 1 ja 2 mainitut tavarat ja ajoneuvot ovat Venäjän federaation lainsäädännön mukaisten tullaus- ja tullivalvontamenettelyiden alaisia.

4. Sopimuspuolten tulliviranomaiset vaihtavat tietoja kappaleissa 1 ja 2 mainittujen tavaroiden siirtämisestä Venäjän federaation tullirajan yli näiden määräämässä ja sopimassa järjestyksessä.

V LUKU

ERITYISET MÄÄRÄYKSET

15 artikla

Vuokra-alueella sovellettava lainsäädäntö

1. Vuokra-alueella on voimassa Venäjän federaation lainsäädäntö ja toimivat Venäjän viranomaiset, kuitenkin sopimuksen tarkoitettain poikkeuksin siinä määrin kuin nämä

Статья 14

Условия освобождения от таможенных платежей

1. Товары, перевозимые по российской части Сайменского канала из одной части Финляндской Республики в другую, или из Финляндской Республики в третьи страны, или из третьих стран в Финляндскую Республику, не подлежат обложению таможенными платежами.

2. Товары и транспортные средства, ввозимые Финляндской Республикой на арендуемую территорию для осуществления работ, предусмотренных настоящим Договором, и эксплуатации арендуемой территории, не облагаются таможенными платежами.

3. Товары и транспортные средства, указанные в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, подлежат таможенному оформлению и таможенному контролю в соответствии с законодательством Российской Федерации.

4. Таможенные органы Сторон обмениваются сведениями о перемещении товаров, указанных в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, через таможенную границу Российской Федерации в соответствии с определенным и согласованным ими порядком.

Глава V.

ОСОБЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 15

Законодательство, действующее на арендуемой территории

1. На арендуемой территории действуют законодательство Российской Федерации и российские органы власти с исключениями, предусмотренными

poikkeukset eivät koske Venäjän federaation etuja ja sen suvereniteettia.

2. Suomen sopimuspuolella on oikeus järjestää Suomen tasavallan lainsäädännön mukaisesti:

Suomen kansalaisten, Suomen oikeushenkilöiden, kolmansien valtioiden kansalaisten ja kolmansien valtioiden oikeushenkilöiden sekä näiden henkilöiden ja Suomen sopimuspuolen viranomaisten väliset suhteet kysymyksissä, jotka koskevat koulutusta, sosiaaliturvaa, terveydenhuoltoa, verotusta, vakuuttamista, perintöoikeudellisia suhteita sekä työ-, perhe- ja muita siviilioikeudellisia suhteita, ja

Suomen kansalaisten, kolmansien valtioiden kansalaisten, Suomen oikeushenkilöiden, kolmansien valtioiden oikeushenkilöiden väliset suhteet sekä näiden henkilöiden ja Suomen sopimuspuolen viranomaisten väliset suhteet kysymyksissä, jotka koskevat Saimaan kanavan alusliikenteestä aiheutuneen vahingon korvaamista.

3. Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla alusliikenteeseen sovelletaan Suomen tasavallan vesiliikennettä koskevaa lainsäädäntöä.

4. Viranomaisten ja tuomioistuinten toimivalta 2 ja 3 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa määräytyy Suomessa voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

5. Milloin Suomen kansalaiset ovat vuokra-alueella tehneet Suomen kansalaisia tai oikeushenkilöitä vastaan lainrikkomuksia, jotka eivät koske Venäjän federaation etuja tai sen suvereniteettia, Venäjän sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset luovuttavat tällaiset

настоящим Договором, в той мере, в какой эти исключения не затрагивают интересы Российской Федерации и ее суверенитет.

2. Финляндская Сторона имеет право регулировать в соответствии с законодательством Финляндской Республики взаимоотношения между:

гражданами Финляндской Республики, юридическими лицами Финляндской Республики, гражданами третьих государств и юридическими лицами третьих государств, а также между этими лицами и властями Финляндской Стороны по вопросам образования, социального обеспечения, здравоохранения, налогообложения, страхования, наследования, трудовых, семейных и других отношений гражданско-правового характера;

гражданами Финляндской Республики, гражданами третьих государств, юридическими лицами Финляндской Республики, юридическими лицами третьих государств, а также между этими лицами и властями Финляндской Стороны по вопросам возмещения ущерба, причиненного в ходе осуществления судоходства по Сайменскому каналу.

3. Режим судоходства на российской части Сайменского канала регулируется законодательством Финляндской Республики о водном транспорте.

4. Компетенция органов власти и судов по вопросам, указанным в пунктах 2 и 3 настоящей статьи, определяется в соответствии с законодательством, действующим в Финляндской Республике.

5. В случае совершения на арендуемой территории гражданами Финляндской Республики в отношении граждан или юридических лиц Финляндской Республики правонарушений, которые не затрагивают интересы Российской

lainrikkomusasiat Suomen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille käsiteltäviksi Suomen tasavallan alueella.

Milloin vuokra-alueella ovat tehneet lainrikkomuksia, jotka eivät koske Venäjän federaation etuja tai suvereniteettia:

kolmansien valtioiden kansalaiset Suomen kansalaisia tai oikeushenkilöitä taikka kolmansien valtioiden kansalaisia tai oikeushenkilöitä vastaan tai

Suomen kansalaiset kolmansien valtioiden kansalaisia ja oikeushenkilöitä vastaan,

Venäjän sopimuspuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus luovuttaa tällaiset lainrikkomusasiat Suomen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille.

Федерации или ее суверенитет, компетентные органы Российской Стороны передают дела о таких правонарушениях компетентным органам Финляндской Стороны для рассмотрения на территории Финляндской Республики.

В случае совершения на арендуемой территории не затрагивающих интересы или суверенитет Российской Федерации правонарушений:

гражданами третьих государств в отношении граждан или юридических лиц Финляндской Республики или в отношении граждан или юридических лиц третьих государств;

гражданами Финляндской Республики в отношении граждан и юридических лиц третьих государств,

компетентные органы Российской Стороны вправе передать дела о таких правонарушениях компетентным органам Финляндской Стороны.

16 artikla

Rajoitusten käyttöönotto

1. Venäjän sopimuspuolella on Venäjän federaation valtion turvallisuuden takaamiseksi oikeus soveltaa väliaikaisesti erikoismääräyksiä sillä alueella, jolla vuokra-alue sijaitsee. Tällaiset määräykset koskevat kaikkia vuokra-alueella olevia luonnollisia ja oikeushenkilöitä.

2. Venäjän federaation kansalaisten elämän ja terveyden, yleisen järjestyksen ja valtion turvallisuuden varmistamiseksi Venäjän sopimuspuolella on oikeus keskeyttää luonnollisten henkilöiden ja ajoneuvojen pääsy vuokra-alueelle sekä rajoittaa luonnollisten ja oikeushenkilöiden oleskelua ja toimintaa vuokra-alueella.

Статья 16

Введение ограничений

1. Российская Сторона в целях обеспечения государственной безопасности Российской Федерации вправе временно ввести в районе, включающем арендуемую территорию, особые правила. Такие правила обязательны для всех физических и юридических лиц, находящихся на арендуемой территории.

2. В целях защиты жизни и здоровья граждан Российской Федерации, общественного порядка и государственной безопасности Российская Сторона имеет право приостанавливать пропуск физических лиц и транспортных средств на арендуемую территорию, ограничивать пребывание и деятельность физических и юридических лиц на ней.

3. Venäjän sopimuspuoli ilmoittaa mahdollisuuksien mukaan hyvissä ajoin Suomen sopimuspuolelle 1 ja 2 kappaleissa mainittujen rajoitusten käyttöönotosta ottaen huomioon Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehtyjen rajanylityspaikkoja koskevien sopimusten määräykset.

VI LUKU

VIUKRA JA MAKSUMENETTELY

17 artikla

Vuokran määrä

1. Suomen sopimuspuoli maksaa tämän sopimuksen mukaisesti vuosittain Venäjän sopimuspuolelle vuokraa, joka koostuu kahdesta osasta: kiinteästä perusvuokrasta ja muutuvasta vuokrasta.

2. Kiinteän perusvuokran määrä on miljoona kaksisataakaksikymmentätuhatta (1 220 000) euroa vuodessa, ja Suomen sopimuspuoli maksaa sen riippumatta Saimaan kanavan alusliikenteen määrästä.

3. Suomen sopimuspuoli maksaa muuttuvaa vuokraa siitä Saimaan kanavan kautta purjehduskautena liikennöivien alusten bruttovetoisuuden (GT) yhteenlasketusta kokonaismäärästä, joka ylittää 1 500 000 bruttovetoisuusyksikköä. Muuttuvan vuokran määrä lasketaan kertomalla 0,18 eurolla luku, joka ylittää yhteenlasketun kokonaismäärän 1 500 000 bruttovetoisuusyksikköä. Aluksen bruttovetoisuus määritellään mittakirjan perusteella.

4. Sopimuspuolten kanavavaltuutetut määrittelevät Saimaan kanavalla purjehduskauten aikana liikennöivien alusten yhteenlasketun bruttovetoisuuden laskentatavan.

3. Российская Сторона по возможности заблаговременно сообщает Финляндской Стороне о введении ограничений, указанных в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, с учетом положений договоров о пунктах пропуска, заключенных между Финляндской Республикой и Российской Федерацией.

Глава VI.

АРЕНДНАЯ ПЛАТА И ПОРЯДОК РАСЧЕТОВ

Статья 17

Размер арендной платы

1. В соответствии с настоящим Договором Финляндская Сторона ежегодно выплачивает Российской Стороне арендную плату, состоящую из 2 частей - постоянной основной арендной платы и переменной арендной платы.

2. Размер постоянной основной арендной платы составляет один миллион двести двадцать тысяч (1 220 000) евро в год и выплачивается Финляндской Стороной независимо от интенсивности судоходства по Сайменскому каналу.

3. Переменная арендная плата выплачивается Финляндской Стороной за суммарную валовую вместимость судов (GT), превышающую 1 500 000 единиц суммарной валовой вместимости судов, проходящих по Сайменскому каналу за навигацию. Размер переменной арендной платы рассчитывается путем умножения ставки 0,18 евро на каждую единицу, превышающую 1 500 000 единиц суммарной валовой вместимости судов. Валовая вместимость судна определяется по мерительному свидетельству.

4. Учет суммарной валовой вместимости судов, проходящих по Сайменскому каналу за навигацию, осуществляется в порядке, определяемом

5. Saimaan kanavan tehokkaan käytön varmistamiseksi Venäjän sopimuspuoli rahoittaa kanavavuokralla seuraavat omat kustannuksensa:

1) erityisen toimielimen ylläpito Venäjän federaation kanavavaltuutetun toiminnan mahdollistamiseksi,

2) vuokra-alueen yleisen järjestyksen turvaaminen, maantieliikenteen ohjaus sekä tie liikenteen turvallisuuden valvonta ja tarkastus vuokra-alueella,

3) Saimaan kanavan alusliikenteeseen liittyvät valtion valvontaviranomaisten suorittamat tarkastukset Venäjän valtakunnanrajan rajatarkastuspaikassa Saimaan kanavalla,

4) rajamerkkien ja -linjojen kunnossapito ja hoito,

5) merenkulun turvalaitteiden kunnossapito ja uusiminen sekä alusliikenteen ohjaus Suomenlahteen johtavilla väylillä ja kanavilla,

6) Mariankiven ja Brusnitshnojen sulun välisen tulokanavan mittojen säilyttäminen alusliikenteen tarpeita vastaavassa kunnossa ja

7) muut kustannukset, jotka liittyvät vuokra-alueen käyttöön.

6. Suomen sopimuspuoli maksaa vuokran 3 ja 4 kappaleen mukaisesti tehdyn vuosituloksen yhteenvedon jälkeen, kuitenkin tilivuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1. päivään mennessä.

Vuokran tuloutusjärjestys määräytyy Venäjän federaation lainsäädännön mukaisesti.

7. Tarvittaessa, kuitenkin enintään kerran kymmenessä vuodessa, sopimuspuolten kanavavaltuutetut arvioivat, missä määrin vuokran määrä vastaa Venäjän sopimuspuolen tar-

Уполномоченными Сторон.

5. В целях обеспечения эффективной эксплуатации Сайменского канала Российская Сторона обеспечивает финансирование за счет арендной платы своих расходов по:

1) содержанию специального учреждения для обеспечения выполнения функций Уполномоченного Российской Федерации по Сайменскому каналу;

2) обеспечению правопорядка на арендуемой территории, управлению дорожным движением, контролю и надзору за безопасностью дорожного движения на арендуемой территории;

3) осуществлению государственными контрольными органами контроля, связанного с судоходством по Сайменскому каналу, в пункте пропуска через государственную границу Российской Федерации на Сайменском канале;

4) содержанию граничных знаков и просек и уходу за ними;

5) содержанию навигационного оборудования, включая его замену, управлению судоходством на фарватерах и каналах, ведущих в Финский залив;

6) сохранению габаритов подходного канала от Марианкиви до шлюза Брусничное в состоянии, соответствующем потребностям судоходства;

7) прочим затратам, связанным с эксплуатацией арендуемой территории.

6. Финляндская Сторона выплачивает арендную плату после подведения итогов года в соответствии с пунктами 3 и 4 настоящей статьи, но не позднее 1 марта года, следующего за отчетным.

Порядок перечисления арендной платы определяется законодательством Российской Федерации.

7. При необходимости, но не чаще, чем один раз в 10 лет, Уполномоченные Сторон проводят оценку соответствия размера арендной платы потребностям

peita kattaa sopimuksesta aiheutuvat kustannukset, lähtökohtana Venäjän sopimuspuolen kustannusten sisältö ja määrä, Saimaan kanavan alusliikenteen kehitys, inflaatiotaso sekä muiden tekijöiden tarkastelutulokset.

Российской Стороны в покрытии расходов, возникающих в связи с исполнением настоящего Договора, исходя из результатов анализа состава и размера расходов Российской Стороны, развития судоходства по Сайменскому каналу, уровня инфляции и других факторов.

VII LUKU

SOPIMUKSEN TOTEUTUSTA KOSKEVA YHTEISTYÖ

18 artikla

Saimaan kanavan hallinto

1. Kumpikin sopimuspuoli nimeää kanavavaltuutetun käsittelemään ja päättämään kaikista sopimuksen täytäntöönpanoon ja Saimaan kanavan alusliikenteen kehittämiseen liittyvistä asioista. Ellei sopimuksessa muuta määrätä, sopimuspuolten kanavavaltuutetut tekevät päätökset yhteisestä sopimuksesta.

2. Kumpikin sopimuspuoli perustaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti erityisen toimielimen turvaamaan, että sopimuspuolten kanavavaltuutetut voivat hoitaa sopimuksessa tarkoitetut tehtävänsä.

3. Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja Saimaan kanavaan liittyvän alueen käytön ja huollon hoitaa Suomen sopimuspuolen erityinen toimielin.

19 artikla

Sopimuksen toimivuuden tarkastelu

Sopimuspuolten kanavavaltuutetut tarkaste-

Глава VII.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПО РЕАЛИЗАЦИИ ДОГОВОРА

Статья 18

Управление Сайменским каналом

1. Каждая Сторона назначает своего Уполномоченного для рассмотрения и решения всех вопросов, связанных с реализацией настоящего Договора и развитием судоходства по Сайменскому каналу. Если иное не предусмотрено настоящим Договором, решения принимаются Уполномоченными Сторон по взаимному согласию.

2. Каждая Сторона в соответствии со своим законодательством создает специальное учреждение для обеспечения выполнения своим Уполномоченным функций, предусмотренных настоящим Договором.

3. Эксплуатация и обслуживание российской части Сайменского канала и прилегающей к нему территории осуществляются специальным учреждением Финляндской Стороны.

Статья 19

Рассмотрение эффективности действия Договора

Уполномоченные Сторон не реже

levat vähintään kerran vuodessa sopimuksen määräysten toimivuutta. Jos sopimuspuolten kanavavaltuutetut havaitsevat seikkoja, joilla on tai voisi olla olennaista kielteistä vaikutusta sopimuksen täytäntöönpanoon, he ryhtyvät viipymättä toimiin tällaisten seikkojen poistamiseksi.

одного раза в год рассматривают эффективность действия положений настоящего Договора. При выявлении обстоятельств, которые оказывают или могут оказать существенное негативное влияние на реализацию настоящего Договора, Уполномоченные Сторон незамедлительно предпринимают меры, направленные на устранение таких обстоятельств

VIII LUKU

LOPPU- JA SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

20 artikla

Sopimuksen voimaantulo ja voimassaoloaika

1. Sopimus on ratifioitava, ja se tulee voimaan 30 päivän kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta.

2. Sopimus on voimassa 50 vuotta sen voimaantulopäivästä alkaen, tämän kuitenkaan rajoittamatta artiklan 24 määräyksiä.

21 artikla

Sopimuksen muuttaminen

Sopimusta voidaan muuttaa sopimuspuolten välisellä sopimuksella.

22 artikla

Erimielisyyksien ratkaisu

Sopimuspuolten kanavavaltuutetut ratkaisevat sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta syntyvät sopimuspuolten väliset erimielisyydet. Erimielisyydet, joista sopimuspuolten kanavavaltuutetut eivät pääse yksimielisyyteen, ratkaisee sekakomitea, johon sopimuspuolet nimittävät kumpikin kaksi sopimus-

Глава VIII.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ И ПЕРЕХОДНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 20

Вступление в силу и срок действия Договора

1. Настоящий Договор подлежит ратификации и вступает в силу через 30 дней с даты обмена ратификационными грамотами.

2. Без ущерба для положений статьи 24 настоящего Договора он действует в течение 50 лет с даты его вступления в силу.

Статья 21

Изменение Договора

Настоящий Договор может быть изменен по согласию Сторон.

Статья 22

Разрешение разногласий

Разногласия между Сторонами, возникающие относительно толкования и применения настоящего Договора, разрешаются Уполномоченными Сторон. Разногласия, не урегулированные Уполномоченными Сторон, решаются Смешанной комиссией, в состав которой

puolten edustajaa. Sopimuspuolet ratkaisevat keskinäisin neuvotteluin ne erimielisyydet, joista sekakomitea ei ole päässyt yksimielisyyteen.

Стороны назначают по 2 представителя от каждой Стороны. Разногласия, не урегулированные Смешанной комиссией, разрешаются путем переговоров между Сторонами.

23 artikla

Irtisanominen

Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen kirjallisella ilmoituksella diplomaattiteitse.

Sopimus lakkaa olemasta voimassa 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin toinen sopimuspuolista on vastaanottanut tällaisen ilmoituksen tai ilmoituksessa mainittuna myöhempänä ajankohtana.

24 artikla

Sopimuksen päätyttyä suoritettavat toimet

1. Tämän sopimuksen voimassaolon päättyessä tai sen lakattua olemasta voimassa 23 artiklan mukaisesti Suomen sopimuspuoli luovuttaa korvaukset kahdeksan kuukauden kuluessa Venäjän sopimuspuolelle kaikki vuokra-alueella olevat rakennukset ja rakenteet normaalikäyttöä vastaavassa kunnossa.

2. Rakennukset ja rakenteet on luovutettava vapaina kaikista maksuista, veroista ja muista mahdollisista rasitteista tai oikeuksista, jotka ovat voineet syntyä vuokra-aikana Suomen sopimuspuolen, Suomen kansalaisten ja oikeushenkilöiden tai kolmansien maiden, niiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden hyväksi.

25 artikla

Sopimukset, jotka lakkaavat olemasta voimassa

Seuraavat sopimukset lakkaavat olemasta voimassa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä:

Статья 23

Денонсация

Каждая Сторона может денонсировать настоящий Договор, уведомив об этом другую Сторону в письменной форме по дипломатическим каналам.

Настоящий Договор прекращает свое действие по истечении 12 месяцев со дня получения другой Стороной такого уведомления или в более поздний срок, указанный в уведомлении.

Статья 24

Действия, выполняемые после истечения срока действия Договора

1. По истечении срока действия настоящего Договора или после прекращения его действия в соответствии со статьей 23 настоящего Договора Финляндская Сторона передает безвозмездно в течение 8 месяцев Российской Стороне все имеющиеся на арендуемой территории здания и сооружения в состоянии, отвечающем требованиям нормальной эксплуатации.

2. Здания и сооружения передаются свободными от всяких платежей, налогов и других возможных обременений или прав, которые могли возникнуть за период аренды в пользу Финляндской Стороны, граждан и юридических лиц Финляндской Республики или в пользу третьих стран, их граждан и юридических лиц.

Статья 25

Договоры, прекращающие свое действие

С даты вступления настоящего Договора в силу прекращают свое действие следующие договоры и договоренности:

1) Suomen tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kesken Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokraamisesta Suomen tasavallalle 27 päivänä syyskuuta 1962 tehty sopimus,

2) 11 päivänä elokuuta 1964 tehty pöytäkirja ja Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kesken Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan ja Malyj Vysotskij-saaren vuokraamisesta Suomen Tasavallalle 27 päivänä syyskuuta 1962 tehdyn sopimuksen liitteeksi,

3) Suomen tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton välillä Saimaan kanavan ja Malyj Vysotskij -saaren vuokra-alueen rajamerkkien hoidosta, kunnossapito- ja uusimisjärjestyksestä kirjeenvaihdolla 17 päivänä joulukuuta 1965 tehty sopimus,

4) 26 päivänä huhtikuuta 1969 laadittu Pöytäkirja, jolla on sovittu Majatshnyj-saaren ja Suomen ja Neuvostoliiton valtakunnanrajan välisen rannikonsuuntaisen luotsiväylän käytöstä puutavaralautojen hinaukseen ja suomalaisten hinaajien kauttakulkuun,

5) Kanavavaltuutettujen välinen kirjeenvaihto 10 päivänä heinäkuuta 1985 aiheesta puutavaralautojen ja hinaajien myrskysään varakiinnityspaikan erottaminen Neuvostoliiton sisävesillä Vihreoj-saaren alueella Viipurinlahdella,

6) Suomen tasavallan hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton hallituksen välillä 15 päivänä lokakuuta 1990 tehty sopimus matkustajaliikenteestä Saimaan kanavalla, Suomen tasavallan Socialistiselta

1) Договор между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о передаче в аренду Финляндской Республике советской части Сайменского канала и острова Малый Высоцкий от 27 сентября 1962 г.;

2) Протокол от 11 августа 1964 г. к Договору между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о передаче в аренду Финляндской Республике советской части Сайменского канала и острова Малый Высоцкий от 27 сентября 1962 г.;

3) Соглашение между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик по вопросу об уходе, содержании и восстановлении граничных знаков, установленных для обозначения границ арендуемых Финляндской Республикой у Союза Советских Социалистических Республик советской части Сайменского канала и острова Малый Высоцкий в форме обмена письмами от 17 декабря 1965 г.;

4) Протокол об использовании Продольного Лоцманского Фарватера, проходящего от острова Маячный до Финляндско-Советской государственной границы, для буксировки плотов древесины и прохода финляндских буксиров от 26 апреля 1969 г.;

5) Соглашение о выделении дополнительного места для отстоя финляндских плотов древесины и буксиров во время штормовой погоды в советских внутренних водах в районе острова Вихревой в Выборгском заливе на подходах к Сайменскому каналу в форме обмена письмами от 10 июля 1985 г.;

6) Соглашение между Правительством Финляндской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик о пассажирском движении по Сайменскому

Neuvostotasavaltojen Liitolta vuokraamalla alueella Viipuriin asti tai kauttakulkuliikenteestä aavalle merelle,

7) 10 päivänä kesäkuuta 1994 tehty pöytäkirja Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä 15 päivänä lokakuuta 1990 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton hallituksen välillä matkustajaliikenteestä Saimaan kanavalla, Suomen tasavallan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitolta vuokraamalla alueella Viipuriin asti tai kauttakulkuliikenteestä aavalle merelle tehdyn sopimuksen muuttamisesta ja

8) 1 päivänä joulukuuta 2006 noottienvaihdolla tehty pöytäkirja Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä Saimaan kanavan huoltohenkilökunnan pääsystä ja liikkumisesta Brusnitshojen kansainvälisen rajanylityspaikan ja uuden Nuijamaan kansainvälisen rajanylityspaikan välisellä maantiellä.

каналу, арендуемой Финляндской Республикой у СССР территории до Выборга или транзитом в открытое море от 15 октября 1990 г.;

7) Протокол от 10 июня 1994 г. между Правительством Финляндской Республики и Правительством Российской Федерации о внесении изменений в Соглашение между Правительством Финляндской Республики и Правительством Союзом Советских Социалистических Республик о пассажирском движении по Сайменскому каналу, арендуемой Финляндской Республикой у СССР территории до Выборга или транзитом в открытое море от 15 октября 1990 г.;

8) Протокол между Правительством Финляндской Республики и Правительством Российской Федерации о доступе обслуживающего персонала Сайменского канала на участок автомобильной дороги между международным автомобильным пунктом пропуска Брусничное и новым международным автомобильным пунктом пропуска Нуйямаа и движении на нем, заключенный путем обмена нотами от 1 декабря 2006 г.

26 artikla

Lupa-asiakirjojen voimassaolo

Kulkuluvat ja muut lupa-asiakirjat, jotka Saimaan kanavan kanavavaltuutetut tai sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset ovat myöntäneet Suomen ja Venäjän kansalaisille ja oikeushenkilöille ennen sopimuksen voimaantuloa ja joita tarvitaan vuokra-alueelle pääsyyn ja sieltä poistumiseen, oleskeluun ja töiden suorittamiseen vuokra-alueella, jäävät voimaan ja oikeuttavat pääsyyn vuokra-alueelle ja sieltä poistumiseen sekä oleske-

Статья 26

Действие разрешительных документов

Пропуска и другие разрешительные документы, выданные до вступления в силу настоящего Договора финляндским и российским гражданам и юридическим лицам Уполномоченными или компетентными органами Сторон, необходимые для въезда на арендуемую территорию и выезда с нее, пребывания и выполнения работ на арендуемой территории, остаются действительными и

luun ja töiden suorittamiseen vuokra-alueella niiden voimassaolon ajan, kuitenkin enintään kuusi kuukautta sopimuksen voimaantumisen jälkeen.

дают право въезжать на арендуемую территорию и выезжать с нее, пребывать и выполнять работы на арендуемой территории в течение срока их действия, но не более 6 месяцев после вступления в силу настоящего Договора.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet edustajat siihen asianmukaisesti valtuutettuina ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, должным образом на то уполномоченные, подписали настоящий Договор.

Tehty Lappeenrannassa 27 päivänä toukokuuta 2010 kahtena suomen- ja venäjänkielisenä kappaleena molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Совершено в г. Лаппеенранта « 27 » мая 2010 г. в двух экземплярах, каждый на русском и финском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

Venäjän federaation puolesta

За Российскую Федерацию

Suomen tasavallan puolesta

За Финляндскую Республику

КАРТА

арендуемой Финляндской Республикой части территории Российской Федерации, включающей российскую часть Сайменского канала с прилегающими акваторией и земельным участком

KARTTA

Suomen tasavallan vuokraamasta Venäjän federaation alueen osasta, joka käsittää Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän vesi- ja maa-alueen

